

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

פירושי כסלו | עמ' ב

הקלטה לתוכנית מוצ"ש עם אורי רווח לכבוד ר"ח כסלו

יחודי יעקב ועשו - שלמות העולם הזה | עמ' ד
התוועדות חג הגאולה ל' כסלו

רמ"ח אותיות (קד-קז) וברית מילה לרעה ישראל שי' גרון | עמ' כו
שבת קדש פרשת מטות-מסעי, כ"ח תמוז ע"ז - כפ"ח

שלום זכר וברית מילה לרעה ישראל שי' גרון | עמ' לא
שבת קדש פרשת מטות-מסעי, כ"ח תמוז ע"ז - כפ"ח

רמח אותיות (עו-פב) | עמ' לח

שבת קדש פרשת קרח, אדר"ח תמוז ע"ז - כפר חב"ד

רמ"ח אותיות (קה, קכב, קי-קיז) | עמ' נ

שבת קדש פרשת דברים, ו' מנחם-אב ע"ז - כפר חב"ד

דבר יום ביומו - פרשת וישלח | עמ' ס

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
ב	ת	ו	ר	ת	ך

יוצא לאור לקראת שבת פרשת וישלח תשע"ח

לקבלת השיעורים: itiel@pnimi.org
לקבלת סרטוני הוואצאפ: 0507951105

יום ה-חן, אור לכ"ח מרחשון ע"ז - כפר חב"ד פירושי כסלו

הקלטה לתוכנית מוצ"ש עם אורי רווח לכבוד ר"ח כסלו

הכליה השמאלית היא ההוד, שאדם מודה לה, וזהו בטחון סביל – אדם לא עושה, אלא רק בוטח שה' יעשה הכי טוב, בטוב הנראה והנגלה לנו. הוא פועל במחשבה, "חשוב טוב יהיה טוב" – בוטח שה' הוא טוב ובודאי יעשה הכי טוב, והוא פועל זאת בכח המחשבה שלו. זהו בטחון סביל שמצד ההוד.

מהלך כסלו – מבטחון סביל לבטחון פעיל

כתוב בקבלה שלכל חדש יש חוש, שקשור לשבט של החדש. החוש של חדש כסלו הוא חוש השינה. לא הייתי חושב ששינה היא חוש, אבל אכן החוש של כסלו הוא חוש השינה – שאני יכול לישון בשקט, שה' יסדר את הענינים שלי על צד הטוב ביותר. לכן יש כמה וכמה פסוקים בתנ"ך של בטחון ושינה רגועה. אבל בסוף החדש הזה יש את חג החנוכה, החג של החשמונאים שקמו ו"מסרת גבורים ביחד חלשים ורבים ביד מעטים" – נצחנו, זה לקחת יזמה, בטחון פעיל, לא לישון אלא לעשות.

אם כן, רואים שחדש זה הוא מעבר מבטחון סביל לבטחון פעיל. הפסוק שאומר זאת הוא "הולך בתם ילך בטח". בטחון סביל נקרא גם תום, תמימות. מי ש"הולך בתם", שמודה לה' בכל ומקיים רצונו יתברך בתמימות, יכול לישון בשקט מתוך בטחון גמור שה' ידאג למה שהוא צריך. מזה הוא מגיע ל"ילך בטח", הבטחון הפעיל, שהוא גם ויוזם ועושה ומנצח.

ארבעת פירושי כסלו

נאמר^א כמה מלים על חדש כסלו. השם של החדש, כסלו, בא מהשרש **כסל**. לשרש הזה בעברית, בלשון המקרא, יש ארבעה פירושים:

(א) כסיל – טפש.
(ב) לשון בטחון ותקוה חזקה, על דרך הפסוק "וישימו באלהים כסלם".

(ג) כוכב או מערכת כוכבים (לפי כמה פירושים) בשמים, כמו "כסיל וכימה" וכן "כוכבי השמים וכסיליהם".

(ד) לשון כסלים – שני צדי הגוף, ובעיקר השומן שעל הכליות.

חכמת הכליות – בטחון פעיל ובטחון סביל

מה הקשר בין כל אלה? יש עצת כליות, שהן נצח והוד – כליה ימין היא בטחון פעיל וכליה שמאל היא בטחון סביל. מה ההבדל?

בטחון פעיל הוא בטחון עצמי, שאני קם ועושה, רק שבקדושה הוא מתוך הכרה שה' ורק ה' נותן לי את הכח לעשות חיל, ולא ח"ו לחשוב ש"כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה" (אלא "זוכרת את הוי' אלהיך [צריך לזכור תמיד] כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל"). הכליה הימנית היא הנצח, שאדם קם ויוזם ופועל במציאות ומנצח.

^א נרשם על ידי איתיאל גלעד. לא מוגה.

חכמת הכליות – בטחון בה'; כסילות הכסיל –

בטחון בכוכבים

מה הקשר בין ארבעת פירושי כסלו? הקשר בין הכסלים של הגוף ושני סוגי הבטחון כעת מובן, הרי הכסלים מגנים על הכליות. מה הקשר בין הכוכבים לבין הטפשים? הקשר פשוט מאד. מיהו הכסיל? מי שבוטח בכוכבים, כלומר בכחות הטבע. גם הטבע שבשמים, הטבע הרוחני. כל התורה כולה, מ-א עד ת, היא לשלול עבודה זרה, שבדרך כלל נקראת עבודת כוכבים. הטפש, כך הוא מוגדר, הוא מי שבוטח בכוכבים והחכם הוא מי שבוטח בה'.²

² והסימן: "בטח בהוי'" עם המילוי עולה כד צירופי חכמה.

מוצאי ' כסלו ע"ז - בית מעשים טובים, רמת גן יחודי יעקב ועשו - שלמות העולם הזה

התוועדות חג הגאולה ' כסלו

המאמר השני הוא מאמר של רבא בגמרא –
"תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים". מי
שזוכר, יש ספר חשוב בשם ראשית חכמה, ספר
של מוסר השכל על פי מאמרי הזהר. זהו ספר
שכולם דגלו בו ולמדו אותו לפני החסידות, וגם
בתחלת החסידות המשיכו ללמוד אותו (ואפילו
לכלול אותו בביכלעך של חסידות), ועד היום
לומדים אותו, במיוחד פרקים מיוחדים שחתנים
לומדים מתוכו לפני החתונה, להתכונן לחיי
נישואין בקדושה. הספר ראשית חכמה פותח
במאמר זה ("ראשית חכמה" מ"תכלית
חכמה"¹).

אלה שני מאמרים חשובים מאד, שבשניהם
הביטוי הוא "תשובה ומעשים טובים" – מעשים
טובים הולכים יחד עם תשובה, ולפי הסדר
משמע שמתוך תשובה אדם עושה מעשים
טובים. שהבית הזה מיועד גם לתשובה פשיטא
– לא צריכים לומר זאת כלל – לכן מדגישים את
התכלית של התכלית. כתוב ש"תכלית חכמה
תשובה ומעשים טובים", סימן שהתכלית של
התכלית היא המעשים הטובים, והתשובה היא
התכלית בכלל.

הוי' ("חסד הוי' מלאה הארץ"). הרוס"ת = 860 = 10
פעמים אלהים = תכלית, רמז למאמר השני – תכלית
חכמה תשובה ומעשים טובים".

² ראשית-תכלית = 1771, הארבעון של 21 ("אהיה
אשר אהיה") = 7 פעמים 253, משולש 22 = עז פעמים
חדוה – "הוד והדר לפני עז וחדוה במקמו" (עז
חדוה משלימים 1000, יפ"י; עז במ"ס = חדוה), עז
הוא בחינת ראשית ("החכמה תעז לחכם" – "עמק
ראשית") וחדוה היא בחינת תכלית ("אם הבנים שמחה",
העולם הבא, "עמק אחרית").

א. "תשובה ומעשים טובים"

מאמרי "תשובה ומעשים טובים"

לחיים⁸ לחיים, גוט יום-טוב. נפתח בכבוד
אכסניא: למקום הזה, שייסד ידידנו ר' מוטי גל
ע"ה, קוראים "בית מעשים טובים". פעם
ראשונה שאני זוכה להיות פה. הלשון "מעשים
טובים" מופיע בשני מאמרי חז"ל חשובים מאד:
מאמר אחד בפרקי אבות (מאמר של רבי
יעקב, שייך ליעקב אבינו וליחודו עם עשו אחיו,
כמו שנראה) הוא "יפה שעה אחת בתשובה
ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם
הבא". התכלית לשמה ה' ברא אותנו, שם אותנו
כאן בעולם הזה, היא להגיע ל"שעה אחת
בתשובה ומעשים טובים"². מי שזוכה להגיע
לשעה הזו – יותר טוב לו מכל העולם הבא.

⁸ נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.

² "שעה אחת" = 784 = 28, כח-חיי, ברבוע – "חיי
העולם הבא" (נחלת יעקב) פעמים "חיי העולם הזה"
(נחלת עשו). פעמים "חיי העולם" (הבא והזה) =
משיח ("הר"ת = הוי'). "שעה אחת" בהכאה פרטית =
2860 = ימין פעמים הוי' ("ימין הוי' רוממה ימין הוי'
עשה חיל") = 2 פעמים 1430, הכל פעמים הוי' כו'
("שעה אחת" במילוי = 1431, משולש 53). "שעה
אחת" כל תבה בהכאת אותיות = 108200 = 200 (אחורי
אלהים וכו') פעמים ישראל.

"שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם
הזה" = 2197 = 13³ – אחד ("יום אחד") פעמים אחד
("מקום אחד") פעמים אחד ("בשר אחד") – אחד
בעש"נ של העולם הזה, ודוק. הר"ת = 325, משולש 25
(13, אחד, פעמים 25), האוס"ת = 1872 = חסד פעמים

איך יתכנו "תשובה ומעשים טובים" ב"שעה

אחת"?

בכל אופן, במאמר הראשון כתוב ששניהם מתקיימים בשעה אחת – "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא". הייתי חושב שאולי שתי שעות – לוקח שני זמנים חלוקים – לעשות "תשובה ומעשים טובים". כתוב שתורה ותפלה הם שני תחומים, חיי שעה וחיי עולם, ובכלל "זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד", והייתי חושב שכך גם תשובה ומעשים טובים – "לא סגי הא בלא הא", אבל לכל אחד הזמן שלו.

אכן, במאמר לא כתוב ככה. אדרבא, הוא מדגיש ש"יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים", עושים אותם בשעה אחת. שעה היא לשון פניה, "וישע הוי' אל הבל ואל מנחתו", "א קער' באידיש, שאדם עושה תפנית בחיים שלו, מסתובב מאה ושמונים מעלות. איך אפשר ב"שעה אחת", פניה אחת, לעשות גם תשובה וגם מעשים טובים? לכאורה אלה שני כיוונים שונים – תשובה כלפי שמיא, למעלה, ומעשים טובים כלפי עלמא, לאנשים, לעשות חסד עם הבריות. לכאורה, גם אם לא נאמר שאחד הוא "חיי שעה" ואחד "חיי עולם", כמו תפלה ותורה, לפחות נאמר שאלה שתי שעות – פניה כלפי מעלה ופניה כלפי מטה – אך לא, הם "שעה אחת", עושים את שניהם יחד ממש.

לכן, אפילו מה שאמרנו קודם, שמשמע מהסדר שהתכלית של התכלית היא מעשים טובים לא כל כך פשוט, כי אם בזה אחרי זה אני יכול לומר שתכלית התשובה היא להגיע למעשים טובים, אבל אם עושים שניהם ממש בשעה אחת אי אפשר לומר גם תכלית של התכלית, הם לגמרי יחד.

"מעשים טובים" – תיקון "לא טוב היות האדם

לבדו"

אפשר לקבל רמז, לפתור את השאלה הזו, מתוך הגימטריא של "מעשים טובים" (אנחנו בבית מעשים טובים) – כמה שוה? [527, טוב פעמים א-ל]. לחיים לחיים, יש לנו כאן מומחה... המספר הוא 527, כפולה של טוב – יפה שהביטוי "מעשים טובים", שייך ל-טוב, מתחלק ב-טוב.

כמה פעמים? אמרו א-ל, 31, אבל אפשר לכתוב ולומר הפוך, לא. א-ל טוב' לא כתוב בתנ"ך (יש "אָל טוב" אבל לא "אָל טוב"), אבל כן כתוב "לא טוב" – איפה? בתחלת מעשה בראשית, "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו". פלאי-פלאים ש"מעשים טובים" שוה לא טוב, לא פעמים טוב. איך מתאים? צריך לומר שהיא הנותנת – שהמעשים הטובים הם תיקון המצב של "לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו".

זיווג "תשובה ומעשים טובים"

מכאן כבר מוסבר מהי ה"שעה אחת" – השעה של "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד", "בשר אחד" היינו חיבור ויחוד, "שעה אחת", אבל בתוך ה"שעה אחת" הזו יש המשכת מ"ד והעלאת מ"נ. יש העלאת מייך-נוקבין של האשה מלמטה והמשכת מייך-דכורין של האיש מלמעלה למטה, וקורה יחד, באותה שעה. מהי העלאת המ"נ? תשובה. בנפש זו עבודת התשובה, אתערותא דלתתא. מהי המשכת מ"ד? המעשים הטובים, אמרנו שאין כאן סדר של זמן, הכל קורה יחד, ובכל אופן הסדר של "תשובה ומעשים טובים" הוא על דרך "אשה כי תזריע וילדה זכר". רוצים להוליד את המשיח, בחינת זכר, "שיר חדש"

ב. עולם הזה – שלמות רק ביחוד

יחסי העולם הזה והעולם הבא

המאמר בפרקי אבות הוא "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים מכל חיי העולם הבא", אבל יש גם המשך – שלכאורה סותר את ההתחלה – "ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה". יש כאן איזה פלונטר, מה יותר טוב? מה אני צריך לרצות? את ה"יפה שעה אחת" של העולם הזה, שיותר טוב מכל העולם הבא, או שאני רוצה להגיע ל"יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא" שיותר טובה מכל העולם הזה – בשביל מה צריך את העולם הזה?!

אפשר לומר שצריך "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה" כדי להגיע לעולם הבא, אבל אז לא נכון לומר שהיא יפה מכל חיי העולם הבא. הפשט של "יפה שעה אחת בעולם הזה וכו'" הוא שעכשיו הוא העיקר והעולם הבא הוא טפל. בעיה מתבקשת, מפורשת, בסופו של דבר מה יותר טוב – תשובה ומעשים טובים בעולם הזה או קורת רוח בעולם הבא?

החסידות קובעת, פוסקת, בפשטות כמו הרישא – שה"שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה" יותר טובה גם מקורת הרוח של העולם הבא. בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה יש, בלשון החסידות, גילוי העצמות. קורת רוח היא הארה, לא העצם, אבל העצמות של ה' וגם העצמות של היהודי מתגלה בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה.

בכל אופן, אם ככה למה היה צריך להמשיך ולומר שיש עוד משהו, שכאילו סותר את הדבר הראשון? התנא כאן רוצה לבלבל לנו את הראש? אם נעמיק אפשר לתת הסבר חדש, "אין בית מדרש [ובית מעשים טובים] בלא חידוש":

שאינ אחרי הגאולה שלו עוד גלות. לכן היא נקראת "הגאולה האמתית והשלמה", כמו שהרבי תמיד מדגיש, "אמתית" היינו שאין אחריה גלות ולא יכולה להיות אחריה גלות. לידת גאולה שבבחינת זכר, גאולה אמתית, תלוי **באמת, "אשה מזרעת תחלה"**.

יש כאן איזו משמעות של זמן, "תחלה", אבל בעצם הכל קורה יחד, "שעה אחת", רק שיש בה "תשובה ומעשים טובים" – "מעשים טובים" הם המשכת מ"ד, הזכר, מלמעלה למטה, אבל התשובה היא בחינת חוה. מבואר בכל מקום בחסידות שחוה דווקא, שהתחילה בחטא, היא עיקר עבודת התשובה. בכל ספר הזהר הקדוש תשובה מזוהה עם אמא עילאה, שהיא חוה, "אם כל חי" – היא התשובה. אחר כך, על רקע התשובה ובאותה שעה ממש, על רקע עבודת התשובה, יש את המעשים הטובים, מה שממשיך אדם. אדם עצמו הוא רק אדם השלם, "זכר ונקבה בראם ויברך אתם ויקרא את שמם אדם ביום הבראם" (אדם שוה גאולה).

אם כן, הבנו שמעשים טובים הולכים אוטומטית יחד עם תשובה – רומזו למקום הזה. המקום נקרא "בית מעשים טובים", המלה בית רומזת לתשובה לפי מה שהסברנו עכשיו, כי "ביתו' זו אשתו" – הבית הוא האשה שהיא דווקא התשובה. על רקע הבית צריך מעשים טובים – לא עושים רק כאן מעשים טובים בארבע אמות בפנים אלא ברחוב, בחוץ, אז למה הוא נקרא "בית מעשים טובים". כי מתוך הבית הזה יוצאים מעשים טובים לכל אתר ואתר, "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה". לחיים לחיים, שנזכה לבית מעשים טובים.

נגנו "ופרצת".

עולם האחדות

שאלנו איך אפשר לעשות גם תשובה וגם מעשים טובים ב"שעה אחת". הרי תשובה ומעשים טובים מתחלקים לכאורה לשתי שעות, שני כיוונים! אמרנו שכמו זיווג, שקורה ב"שעה אחת", "והיו לבשר אחד", ויש בו גם תשובה וגם מעשים טובים, גם העלאת מ"נ וגם המשכת מ"ד. בכל אופן, ב"שעה אחת" של הזיווג, החתן והכלה, האיש והאשה, יש פה שנים שפועלים יחד – "טובים השנים מן האחד", אחד לא יכול לעשות זאת. 'צריכים שנים לטנגו' ("טב למיתב טן דו") – הריקוד הזה לא קורה באחד, חייבים שנים, ואכן כך הוא.

לאור זאת נאמר את התירוץ לגבי שני חלקי המאמר, "יפה שעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעולם הזה" או "יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא": העולם הזה הוא עולם של אחדות. כל העבודה של העולם הזה היא כלשון הפסוק שאמרנו קודם – "לא טוב היות האדם לבדו". אדם הראשון נברא קודם כל לבדו כרושם, רשימו, מהשרש שלו – כמו שנסביר. מה ההבדל בין העולמות העליונים לעולם הזה? בעולמות העליונים אפשר להיות לבד, אפשר להיות מושלם לבד, אבל כאן למטה, בעולם הזה, אי אפשר להגיע לשלמות לבד. זהו הפשט של "לא טוב היות האדם לבדו" – בעולם הזה שלמות עבודה ה' היא רק יחד, מתחיל משנים יחד ואחר כך יש עוד יותר יחד ועוד יותר יחד עד שהיחד חובק את כל עם ישראל ועד שבסופו של דבר היחד הזה כולל את כל באי עולם, "לעברו שכם אחד".

גדר הקדושה בעולם הזה – "הקשרים ליעקב"

ביחוד ובחברותא

זהו עיקר ההבדל – בעולם הזה צריך להיות "הקשרים ליעקב". "העטפים" – מי שמסתפק בהתעטפות בצמר שלו, 'א צדיק אין פעליך', שייך לסטרא אחרא – "העטפים ללבן", כמו שקראנו השבת. אבל "הקשרים ליעקב", אחד שזקוק לזיווג, שלא יכול להתכסות בצמר שלו ולהסתפק בחום שהוא מחמם את עצמו, קר לו בלי קשר עם זולת, בלי זיווג ("טובים השנים מן האחד... גם אם ישכבו שנים וחס להם ולאחד איך יחס"¹) – זהו סימן של קדושה. מי שיכול להתחמם בעצמו, להסתפק בעצמו, זהו סימן של קליפה – "העטפים ללבן" אבל "הקשרים ליעקב". זהו עיקר הגדר של הקדושה דווקא בעולם הזה.

לכן אפשר לפרש את המאמר בצורה אחרת: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים" היינו שני אנשים – "שעה אחת", הכי טוב, היא כאשר עושים חברותא. גם לעשות מבצעים צריך בחברותא, גם בבית הזה צריך לעשות חברותא. בכל חברותא יש אחד – התפקידים יכולים להשתנות מדי פעם, אבל בכל רגע יש אחד – שהוא בבחינת המשפיע ואחד שהוא בבחינת המקבל. ברגע הבא יכול להתהפך, אבל עכשיו יש משפיע ומקבל, כמו איש ואשה, והאשה כאן היא התשובה.

אם יש חברותא של שני יהודים שלומדים יחד, עבודת התשובה היא לשאול את השאלה. יש מי ששואל ויש מי שמתרץ. כמובן, כל פעם יכול להשתנות. יש פה חברותא, שנים לומדים

¹ "טובים השנים מן האחד" = 580 = 10 פעמים

"יחס" (חץ). "גם אם ישכבו שנים וחס להם

ולאחד איך יחס" = 1089 = 33 ברבוע.

במלים "לאור באור החיים". המלה האחרונה שלו, כשלכאורה הוא שם אבל הוא עדיין פה, היא חיים. לכן הספרים שלו נקראים "תורת חיים", על שם חיים. לכאורה חיים הם חכמה, אבל מי שלוקח את החיים וממשיך אותם למטה – ששרשו עוד יותר גבוה מהחכמה – הוא אמא עילאה. כמו "נהרא מכיפיה מבריך", שיש לו קשר ישיר לכתר עליון, לפנימיות עתיק. כמו ש"פנימיות אבא פנימיות עתיק" גם, ועוד יותר, "פנימיות אמא פנימיות עתיק" – כך מובא בחסידות. עד כאן הקדמה.

השלמת "תשובה ומעשים טובים" אצל ר"א בן

דורדייא ותלמידי

נחזור רגע רק להשלים עוד ענין:

דברנו על "תשובה ומעשים טובים" שנעשים ב"שעה אחת", זיווג שלהם בבת אחת. איפה עוד ראינו את הביטוי "שעה אחת"? בפירוש לגבי תשובה לבד – "יש קונה עולמו בשעה אחת". מי אמר זאת? "בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת". על מה הוא בכה ואמר זאת? הוא ראה את תשובת רבי אליעזר בן דורדייא, הבעל תשובה. "עולמו" הוא עולם הבא, ה"קורת רוח" – הוא אמר שהוא קנה (הסבה היא יותר מהמסובב) את העולם שלו, ש"יצאה בת קול ואמרה רבי אליעזר בן דורדייא מזומן לחיי העולם הבא", בשעה אחת של תשובה בעולם הזה. התשובה הייתה כל כך בעוצמה, בגילוי העצמות, עד שיצתה נשמתו בתשובה אמתית, העלאת מ"נ שהנשמה פשוט יצאה מהגוף, ואז יצאה בת קול. ה"שעה אחת" שלו היא התשובה שלו.

בפרקי אבות כתוב "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים", אז אפשר לפרש עוד פירוש. שאלנו שלכאורה שני הדברים לא קורים יחד (לפני שתרצנו שיש פה שעה אחת של זיווג, שבאותה שעה יש העלאת מ"נ והמשכת מ"ד),

יחד, "טובים השנים מן האחד". כתוב "חרב אל הבדים ונאלו", "חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה [כל אחד לברון], ולא עוד אלא שמתפשים...". לא רק שמי שלומד לבד לא מחכים אלא מטפש, "ונאלו" לשון אולת, אין זיווג. צריך "ברזל בברזל יחד", שני תלמידים חכמים שמחדדים זה את זה כשני ברזלים. צריך חברותא, ואז יש אחד ששואל – הוא התשובה – ואחד שמתרץ, הוא המעשים הטובים. עוד פעם, "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה" של שנים, אבל בעולם הבא לא צריכים שנים, יש רק "קורת רוח", דבר אחד.

גילוי "תשובה ומעשים טובים" אצל אדמו"ר

האמצעי

אם כן, יש לנו כעת עוד דרך ליישב את המאמר הזה – "תכלית חכמה [דבר אחד, "אחד האמת" מתגלה בחכמה, כפי שמביא אדמו"ר הזקן בשם הרב המגיד ממעזריטש בתניא, אבל התכלית היא לא להשאר בחכמה אלא] תשובה ומעשים טובים [שנים]". "תשובה ומעשים טובים" מתגלים באמא עילאה, אדמו"ר האמצעי – הכל הקדמה כדי שנתחיל לדבר על בעל הגאולה של היום, בעל יום ההולדת וההילולא של אתמול.

אדמו"ר האמצעי הוא בינה, אמא עילאה, תשובה ומעשים טובים, אבל הוא לוקח את החיים. הוא הסתלק ב-ט' כסלו, כשמלאו לו נד שנים מיום ליום, כצדיקים הכי גדולים. כמו בשנה שלנו, שיש שנה כסדרה – חשון חסר – יום ט' כסלו הוא יום ה-חיים של השנה. הוא הסתלק מתוך כתיבה – אפילו אחרי שהוא הפסיק לנשום, שהוא מת מות קליני, הוא המשיך לכתוב. כידוע הווארט של הצמח-צדק, החתן שלו, שאם היו חותכים את ידו לא היה יוצא דם אלא היתה יוצאת חסידות. כך הוא המשיך לכתוב, עד שסיים את המאמר שכתב

באמת בשמים רצו לתרץ זאת, הבת-קול אמרה שיש לך תמיהה עלי, איך יתכן תשובה בלי "מעשים טובים בעולם הזה"? שוב, יש לו את התשובה, אבל איפה המעשים הטובים שלו?! לכן אני אומרת רבי אליעזר בן דורדייא – במה שהוא רבי של כולם, כל מה שאני ואתה, כל מי שחוזר בתשובה ולומד ממנו איך לחזור בתשובה, ונמשיך לחיות בעולם הזה, כרצון ה' "וחי בהם", ונספיק לעשות הרבה מעשים טובים, הכל בזכותו, נחשב לזכותו. המעשים הטובים שאנחנו עושים בעקבות התשובה שלו נחשבים למעשים טובים שלו, וממילא יש לו גם "שעה אחת בתשובה" וגם ב"מעשים טובים" יחד – ומזומן לחיי העולם הבא. הכל שייך לאדמו"ר האמצעי, שהוא התשובה. לחיים נגנו "כאיל תערוג".

אדמו"ר האמצעי – המשכת חיי אביו (חי)

בעצם) לעולם הזה (חיים להחיות)

אדמו"ר הזקן חי חיים שנים. הבן שלו, אדמו"ר האמצעי, חי נד (חי-חי-חי) שנים, אבל הוא המשיך את החיים של האבא למטה – על ידי תשובה ומעשים טובים שעבד. אמרנו שעולם הזה הוא עולם של חברותא, שייך לשנה הזו – אחד מסימני שנת תשע"ח הוא תהא שנת ערבים-חברים, "כל ישראל ערבים זה בזה" ו"כל ישראל חברים". צריך להרגיש ערבות – אחריות ואכפתיות – וצריך להיות מחוברים לגמרי.

גם במושג חיים יש שני כיוונים (סוד חיים לשון רבים), כי יש שתי בחינות חיים, כמבואר בחסידות – חי בעצם וחיים להחיות. מעשים טובים הם חיים להחיות ואילו תשובה היא רצוא אל החי בעצם. "תשובה ומעשים טובים" הם

ונשמע מסדר המאמר ("תשובה ומעשים טובים") שמתוך התשובה צומחים מעשים טובים – הסימן לתשובה אמיתית היא שכעת הולך ועושה "ופרצת", יוצא מכאן ועושה מבצעים ברחוב ("ואתהלכה ברחבה") ובכל העולם. ה"שעה אחת" כתובה בסמיכות לתשובה דווקא ("שעה אחת בתשובה...") ועל כן יש לומר שה"שעה אחת" מתיחסת לתשובה דווקא (כתשובת רבי אליעזר בן דורדייא בשעה אחת) והמעשים הטובים נמשכים מתוך התשובה של "שעה אחת" זו. בכל אופן, גם הפירוש שאמרנו קודם הוא צודק – יש "שעה אחת" שכוללת את שניהם יחד.

אלא מה? יש כאן קושיא: רבי אליעזר בן דורדייא קנה את עולמו בשעה אחת, אבל באותה שעה אחת הוא מת, הסתלק – תשובה יש לו, אבל איפה המעשים הטובים? הוא הרי עבר על כל העבירות שבתורה, אין עבירה אחת שהוא לא עשה – כל חייו בעלמא דין היו רע. אחר כך, ברגע האחרון, הוא עשה תשובה אמיתית בגילוי עצם הנשמה שלו, ש"חבוקה ודבוקה בכך", בעצמות ה' ממש, ויצתה נשמתו, ויצאה בת קול שהוא מזומן לחיי העולם הבא. בת הקול כנתה אותו רבי – "רבי אליעזר בן דורדייא מזומן לחיי העולם הבא". כשרבי שמע את הבת-קול הוא בכה ואמר "יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בשנים רבות". ידועה השאלה, איך הוא זכה להיות רבי? שהוא בעל תשובה – מילא, בסדר. אבל רבי הוא אחד שלומד תורה, שמלמד תורה ועושה מעשים טובים בחיים – איך אפשר לקרוא לו רבי? הפירוש המפורסם שהוא הרבי של כל בעלי התשובה – כל בעלי התשובה בעולם צריכים ללמוד ממנו. בכל אופן, איפה המעשים טובים שלו? הרי צריכה להיות "שעה אחת של תשובה ומעשים טובים"!

ואביטה

הישוב בארץ ישראל. גם הבת שלו, מנוחה רחל, הגיעה לכאן. בכלל, הוא תמך מאד בעבודה עברית. מכל הרביים, מכל הצדיקים, יש מכתב חשוב מאד שלו איך שהוא מעודד עבודה עברית, גם בחוץ לארץ – שילמדו (מהגויים – "כי ממנו נקח") איך לעבוד את האדמה, חקלאות, כדי שכאשר יבוא משיח יוכלו לבוא לארץ ולעבד את אדמת הקדש בארצנו הקדושה. עם כל החסידות העמוקה שלו – כידוע שהחסידות העמוקה ביותר היא של אדמו"ר האמצעי – התכל'ס, תכלית החכמה שלו, היא תשובה ומעשים טובים. ביטוי אחד של מעשים טובים הוא עידוד עבודה עברית – נושא מאד גדול אצלנו, ששייך לזמן הזה ממש¹.

¹ וזה לשון מכתב אדמו"ר האמצעי הנדפס בבית רבי (ומשם הבאנו גם כבטאון תנועת דרך חיים הרואה בימים אלה, ובשינויים קלים באג"ק אדמו"ר האמצעי ח"א אגרת לט):

הצעה כללית לחוות דעתי ועצתי לכללות אנ"ש בדבר תיקוני הפרנסות לעניים ודלים שרבו עד למעלה. היות שמאוד רבו העניים בעירותינו, עד שמסבבים למרחקים רובם ככולם, וממילא מובן מה שנולד מהם כו'. ואין זה רק [אלא] מחמת מיעוט העסק והעבודה, שמורגלים מנעוריהם בבטלה ושממון, ורק מעט מועיר עוסקים בתנויות ומחיות כו'. ומעט מאוד בעלי מלאכות אומניות עיקריות. ומי שיש לו איזה סך מעות מאבד מעותיו ויורד מטה כו'. ולזאת עיקר עצה היעוצה שישימו כל חכמי לב עד"ו, שיעשו חוקים קבועים על האנשים ונשים ילדים וילדות שירגילום במלאכות אומניות עיקריות כמו כל מיני מלאכת האריגה וטויה ובכל מיני מלאכות שעוסקין בפאבריקין (בתי הרושת) עזר וסיוע על זה בסדר נכון. וגם יעשו חוקים קבועים בלימוד המלאכות לנערים של העניים וגם הבינונים שיהיה להם מלמדים קבועים בשכר ויהיה ע"ז סדר נכון מהקהל כו'.

"שעה אחת", "רצוא ושוב [שהוא] כמראה הבזק", "בשעתא חדא וברגעא חדא", כמו שכתוב על בעל תשובה. ב"שעה אחת" יש "רצוא ושוב" – "רצוא" אל החי בעצם ו"שוב" אל החיים להחיות. חי בעצם הוא "פנימיות אבא פנימיות עתיק", אבל מקור היכולת להמשיך חיים למטה – יש "מעלה מעלה עד אין קץ ומטה מטה עד אין תכלית" – הוא "פנימיות אבא פנימיות עתיק". אדמו"ר האמצעי – בעל הגאולה של היום, בעל יום ההולדת וההילולא של אתמול – לוקח את חיי אביו, שחי חיים שנים, וממשיך אותם למטה. הוא רץ אליו בתשובה וממשיך אותו במעשים טובים (וסימן לדבר: **שניאור זלמן דב בער**" = ג"פ חי ברבוע, כאשר ג"פ מספר זה עולה נד – ג"פ חי ברבוע, שלמות ההתכללות של חיי אדמו"ר האמצעי!).

דוגמה למעשים הטובים של אדמו"ר האמצעי היא מסירות הנפש שלו לטובת היהודים הישובניקים. הוא גם היה קשור מאד לפיתוח

² **שניאור** – ו אותיות, משולש **ג שני** – ג אותיות, משולש **ב, ואור** – ג אותיות, משלים למשולש **ג; זלמן** – ד אותיות, משלים למשולש **ד** (סוד שיר פשוט-כפול-משולש-מרובע); **דב בער** – ה אותיות, משלים למשולש **ה**. פנות המשולש הן אותיות **דרש** (מתאים לשני הרביים הראשונים של חב"ד, "**דרש דרש**") = חי פעמים **יחי** (חי). שאר האותיות = 468 = חי פעמים **הוי**. יש כאן חלוקה של כפולת 7 וכפולת 13 – 7 פעמים **עב** ו-13 פעמים **לו** (**עב** ו-**לו** הם בסוד "שלם וחצי"). אמ"ת **שניאור זלמן** = 137 (סוד "**ויחבקהו**"), כמו שיתבאר בפנים) וביחד עם אמ"ת **דב בער** = 207 = **אור**. הרוס"ת = 765 = **אדם** (**מה**) פעמים **טוב** (**טוב** פעמים **מאד**) – "וירא אלהים את האור כי טוב" (סוד "מגיד מראשית אחרית", מ"היה אור" לנעשה אדם ועד ל"וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"). ההפרש בין 207 ל-765 הוא 558 = **אל** פעמים **חי** = **יעקב עשו** (כמו שיתבאר בפנים).

משפיע ומקבל, של שואל ומשיב. אין התכללות זו בעולם הבא, ב'אני' בעולם הבא. כשיהודי עולה אחרי מאה ועשרים שנה, הוא חד-גוני, אין לו ריבוי גוונים.

אבל אותו יהודי ממש, עוד לפני שהוא מתחבר לזולת, לפני שהוא מוצא בת-בן זוג, חברותא, כל עבודת העולם הזה היא להיות-לחיות ולהתמודד עם השנים שבתוך עצמי. החל מהנושא של כל ספר התניא, שה' ברא את היהודי עם שנים בתוך עצמו. כל היפי וכל הכיף של הקב"ה בעולם שהוא ברא, העולם הזה התחתון, שהוא ברא יהודי שבעצם הוא שני אנשים בתוך גוף אחד ("וייצר הוי' אלהים את האדם עפר מן האדמה" – "וייצר" עם שתי יודין, שני יצרים, כנגד יעקב ועשו). שני האנשים האלה גם רבים אחד עם השני בהתחלה, עד שעושים שלום ביניהם. שני האנשים האלה בתוך האני הם אחד צדיק ואחד רשע. תכל'ס אומרים "הלואי בינוני", אבל היסוד של האדם הוא שנים.

המפגש ההכרחי בין יעקב ועשו

הפרשה שהשנים האלה בתוך האדם, היעקב שבו והעשו שבו, שיש שלב – או מורה דרך – שסופם להשלים אחד עם השני, היא פרשת השבוע. יש מצוה "לחיות עם הזמן". "וישלח יעקב מלאכים [מלאכים ממש] אל עשו אחיו". הוא אומר לו, כמו שכתוב בחסידות: אחי עשו, אני כבר עשיתי את הבריורים שלי, "עם לבן גרתי" ו-תריג מצוות שמרתי", אני מוכן לגאולה, יש לי שור וחמור, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, אבל בלעדיך אי אפשר להגשים את הגאולה – מה איתך? ידוע שאז התשובה היתה שעשו לא מוכן, ואפילו אז – כשהוא שמע שעשו לא מוכן – יעקב עשה הרבה השתדלות להכין אותו ולעשות את הזיווג. וידוע חידושו

יחוד "טובים השנים" בתוך האדם – רק בעולם

הזה

כמו שבעולם הזה צריך חברים, שנים יחד, "טובים השנים מן האחד", גם בתוכי בעצמי יש התכללות של מה ו-בן בלשון הקבלה, של

ובעבודה שבשדות ההכרח לא יגונה ליקח קרקעות טובים ומשובחים שיקחו מהאדונים ע"פ הממשלה אם רב ואם מעט ויפעלו ובודאי ישלח ה' הברכה בארץ ויהיה על כל פנים מספיק ללחם לפי הטף. וכדאי ליקח עבדים ערלים למלאכת עבודת האדמה למשך ב' או ג' שנים איש איש כפי עבודתו עד אשר יורגלו בעצמם דוקא... ולא תהיה מלאכה זו בזויה ח"ו כי על אדמתנו בא"י היה כל הפרנסה רק בשדות וכרמים ולמה נגרע אנחנו מאבותינו גם בהיותנו בארץ העמים... וכאשר ראה ראיתי בעצמי בהיותי בסמפעס עבודת היהודים עם נשיהם וילדיהם בשדות עוסקים בחשק ובזריזות ומתוקה עליהם עבודתם בכל ימי השבוע והנערים עד י"ג שנה לומדים בחדר ואשר אינו מוצלח בתורה עבודתו בשדה. והמה שבעים בלחם ושמהים בחלקם מאד ואין עצב בהם ואין עולה בהם ולומדים ועוסקים באמונה ויראת אלקים על פניהם גם בהיותם בשדה. ואם לא יספיק לעשירות להתנהג בגדולות ולבושי יקר ומרגליות ותכשיטין – אבל מחייתם ודי מחסורם לא יגרע מהם. וגם עוסקים במסחר התבואות ובכל מיני חלב ובכל מיני צאן ובקר בעיירות הסמוכות להם והוטב בעיני מאד... ולפי דעתי יצילת ה' כי ישלח להם ברכה בארץ כפי די מחסורם. ועל זה נאמר "יגיע כפיך כי תאכל" יגיע כפיך דוקא כו, "אשריך וטוב לך" כו/... הכ 'ד' (הן כה דברין) דורש טוב לעמו ישראל החפץ הצלחתו דובער באאמור' כו

להביא את הגאולה בעולם הזה, וההשתדלות היא בעיקר בפרשת וישלח, הפרשה הזו.

נעשה עוד פעם חושבים על ההסכם שעשינו: אני רוצה את העולם הזה וגם מוכן לתת לך חלק מכובד בעולם הבא שלי. אתה תתן לי חצי עולם הזה שלך ואני אתן לך חצי עולם הבא שלי – נהיה שותפים לגמרי, לשנינו יהיה עולם הזה וגם עולם הבא. לחיים לחיים.

עוד פעם, נושא הפרשה, "לחיות עם הזמן", הוא שהשנים שיחד יביאו את הגאולה, דווקא יחד, הם יעקב ועשו. קודם דברנו על איש ואשה, אבל כעת אנו מדברים על יעקב ועשו. אם אדם מכיר שיש לו יעקב ועשו בתוך עצמו כבר טוב. שוב, לא יהיה כך בעולם הבא, לא יהיה יעקב ועשו, לא יהיה פיצול אישיות. אבל כאן יש את המשחק – משחק הוא יצחק – שכל אחד מאתנו הוא יעקב ועשו. הסימן שתסדר בתוך עצמך, תעשה איזה שלום בין יעקב ועשו, תוכל לעשות גם את השלום בחוץ – למצוא את עשו ולקרר אותו (שהוא ענין המהפכה הרביעית לקראת ביאת המשיח כנודע). שוב, הכל יוצא מבית מעשים טובים – "שעה אחת בתשובה ומעשים טובים". לחיים לחיים.

תשובת הצדיקים – הידיעה שאינם שוים בלי

הרשעים

אמרנו שאדמו"ר האמצעי, "רחובות הנהר", הוא סוד התשובה. בכל ספר הזהר תשובה היא אמא, בינה, "אם כל חי". עכשיו אנחנו בדור העשירי – ככה אמר הרבי במאמר "באתי לגני" האחרון שהודפס מוגה – וממילא דור העשירי לבעל שם טוב הוא דור השביעי לאדמו"ר האמצעי, אז אנחנו דור של תשובה. עד כדי הווארט שלנו ש"בעלי תשובה ישתלטו על המדינה" – המשימה, המעשים הטובים שלנו, צריכים להגיע עד שנשתלט על המדינה, על המציאות של העולם הזה.

הגדול של הרבי (הקשור לקביעתו שהדור שלנו הוא הדור האחרון של הגלות והדור הראשון של הגאולה), שהיום עשו כבר מוכן לגמרי לגאולה.

כמו שיש זיווג בין איש ואשה יש זיווג בין יעקב ועשו, בין שני האחים האלה. בכל כחו ומרצו יעקב נסה והשתדל לעשות את הזיווג הזה בפרשת השבוע. עוד פעם, גם בתוכי יש את יעקב ועשו, שני יצרים, יצר טוב ויצר הרע, וגם בעולם הגדול יש יעקב ועשו. כל הכיף של בריאת העולם הוא שה' רצה ככה, שיהיו שני תאומים, יעקב ועשו, אחד צדיק ואחד רשע – יש להם הורים צדיקים, יצחק ורבקה, רק שיצחק הוא "צדיק בן צדיק", צדיק גמור, ורבקה היא בחינת בעלת תשובה, "והנה רבקה יוצאת", יוצאת מהקליפות. בסוף היא "צדיקה בת רשע", בדיוק כמו שהסברנו קודם, שהאשה היא התשובה. יש כאן יצחק ורבקה ויש תאומים שמתרוצצים, עוד מהבטן, אחד עם השני.

לגדול מההסכם שמחלק עולם הבא ועולם הזה

בתוך הבטן, במצב של עיבור, קטנות מוחין לגמרי (ברחם, כמו בחלום, שולט כח המדמה, ולצדיק נדמה שכל המציאות היא בעיקר רק העולם הבא – הוא עדיין לא מודע למציאות העולם הזה כלל – כך הוא חי וחווה בתוך יסוד אמא, בתוך ים מי השפיר של רחמה של רבקה אמנו. לעומת יעקב הצדיק, עשו הרשע חי וחווה ברחם את מציאות היצר הרע של "ובחטא יחמתי אמי", מציאות התאוה של העולם הזה) – שם, מתוך ההתרוצצות והמריבה בין השנים האלה, עשו איזה הסכם שיעקב יתן לעשו את העולם הזה וביכף יקח את העולם הבא. כך היה במצב של עיבור, אבל כשיעקב נולד ("וידו אחזת בעקב עשו", כבר רוצה לתפוס את העולם הזה של עשו בחזרה) והגיע לגדלות מוחין (ולקח ממנו את הבכורה ואחר כך את הברכות) הוא כבר התחרט על ההסכם הזה – יהודי צריך גם את העולם הזה, לא רק את העולם הבא. צריך

נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו", הוא הכין עצמו לשלשה דברים, דורון מלחמה ותפלה. כל שבוע צריך את כל הדברים האלה: יש רוחות שצריך להלחם בהן; יש דברים שצריך – מלה לא יפה – לשחד אותם, לתת להם דורון, מנחה; וצריך להתפלל לקדוש ברוך הוא. לכל הדברים האלה יעקב הכין את עצמו. שוב, זו פרשה כל כך כללית שיש אומרים אותה כל שבוע במוצאי שבת – הכל מודפס בתוך הסידור.

ד. יחוד "יש לי רב" ו"יש לי כל"

אורות מרובים ד"יש לי רב" בכלים רחבים ד"יש

לי כל"

כשמגיעים לקראת הסיום של המפגש, ב"רביעי" – החת"ת של היום – רואים תופעה מאד מיוחדת, שעשו אומר "יש לי רב" ואילו יעקב עונה לו, כמה פסוקים הלאה, "יש לי כל". רש"י כותב שעשו מדבר בלשון גאווה, "יש לי רב", יותר ממה שאני צריך, ואילו יעקב מדבר יותר בלשון ענוה, "יש לי כל", כל סיפוקי, כל מה שאני צריך.

אבל לפי הסוד "יש לי רב" היינו "אורות מרובים דתהו" ו"יש לי כל" היינו "כלים רחבים דתיקון", כידוע מה שהרבי אמר, שהנוסחא המנצחת להביא את המשיח היא דווקא להתקשר לאורות המרובים דתהו ולהמשיך אותם בכלים הרחבים של התיקון. "כל" לשון כלי, "יש לי כל", הרבה כלים. כל תפלת עמידה, בברכה השניה, אומרים "מכלכל חיים בחסד", והפירוש החסידי ש"מכלכל" היינו לעשות הרבה כלים. הכלים אמורים להכיל את החיים, החיים להחיות שהזכרנו קודם.

צריך "לאתבא צדיקא בתיובתא", שלא לדבר על הרשעים – מה עיקר התשובה של הצדיקים שמשיח בא לעשות? שהצדיקים ידעו שבלי להתחבר עם הרשעים הם לא שוים כלום. בעולם הזה, אם אתה חושב שאתה יעקב, בלי להתחבר עם עשו אתה לא שוה שום דבר, גארנישט ווערט. ההשגה הזו היא כבר "אתחלתא דגאולה", שהיא 'אתחלתא דתשובה', כפסק הרמב"ם ש"סוף ישראל בסוף גלותן לעשות תשובה" – עכשיו, דור האחרון לגלות, דור ראשון לגאולה – "ומיד הן נגאלין", "אין הדבר תלוי אלא בתשובה". תשובה היא החיבור, היא מתחילה מהתודעה של הכרח החיבור בין יעקב לעשו.

תחלת פרשת "וישלח" – הכנה לעבודת ימי

החול בעולם הזה

בחת"ת של היום, "רביעי" של וישלח, יש את סיום סיפור המפגש בין שני האחים. המפגש של שני האחים הוא "ראשון", "שני", "שלישי" ו"רביעי" של פרשת וישלח. "חמישי" הוא כבר סיפור חדש, של דינה, אבל עד "רביעי" הנושא הוא המפגש של יעקב ועשו.

ידוע שבגראב-ע-סידורים, בסידורים העבים, במוצאי שבת נדפס לומר את כל ארבע העליות הראשונות של וישלח, כל הסיפור של המפגש בין יעקב ועשו. שבת היא מעין עולם הבא, ואחרי שהיא יוצאת, הכנה לעבודת השבוע, יש יהודים שכל שבוע במוצאי שבת קוראים את תחלת פרשת וישלח – מהתחלה עד סוף "רביעי", המפגש בין יעקב לעשו, שמגדיר מה היא העבודה של היהודי במשך כל ימי החול, כל ימי השבוע, לפגוש את עשו.

עם כל הסכנה, עם כל הפחד – יעקב ירא שמא יהרג ושמא יהרוג, הוא צעק לה' "הצילני

ממנו. כתוב שה' נתן להם את שכרם בהמשך התנ"ך. יש בתנ"ך שני "אדמוני" – עשו ודוד. יש אברהם-יצחק-יעקב והרגל הרביעית, המלכות, היא האדמוני, עשו. במהדורה הראשונה מלכות עשו היא מלכות הרשעה. במהדורה המתוקנת – שיעקב כבר רצה לפעול בפרשת השבוע – זהו דוד מלכא משיחא (דוד משלים את עשו לי-ה פעמים הוי' – "בטחו בהוי' עדי עד כי ביה הוי' צור עולמים [עולם הזה ועולם הבא]" בגימטריא ביאת המשיח, וד"ל). אותם ארבע מאות איש של עשו חזרו בקדושה אצל דוד המלך. מהם ארבע מאות? "יש לי כל", דווקא הכלים של עולם התיקון, העולם של יעקב.

כמה שוה "יש לי רב"? 552. עשו הוא תלמיד חכם. איך אני יודע? עוד לפני הגימטריא, בפשט, הוא אומר "יש לי רב" – יש לי רב, הולך כל יום ללמוד עם הרב וממילא יוצא תלמיד חכם. איך אני יודע? כי "יש לי רב" שוה תלמיד חכם. הייתי חושב שיעקב הוא תלמיד חכם, אך יעקב צריך לקחת זאת ממנו – לקחת את ה"יש לי רב" ולחבר את זה לעצמו.

והנה, ה"יש לי רב" של עשו רומז-מכין את ה"יש לי כל" של יעקב: "רב" בהכאת אותיות – ר פעמים ב = 400 = "יש לי כל". על דרך זה, ה"כל" של יעקב שוה 600 (כ פעמים ל). בחשבון פשוט, "רב" (202) יותר גדול-הרבה מ"כל" (50), משא"כ בחשבון של הכאת אותיות, בו "כל" (600) – ריבוי כלים של עולם התיקון – יותר גדול מ"רב" (400) – ריבוי אורות של עולם התהו. ביחד, בחשבון זה, "רב" (400) "כל" (600) = 1000, "האלף לך שלמה", סוד אלף אורות שנתנו למשה רבינו במתן תורה (עליהם נאמר "ישמח [אותיות משיח, מי שמאחד את יעקב ועשו] משה במתנת חלקו"), דהיינו הכח לחבר בין ה"רב" של עשו וה"כל" של יעקב (סוד הנאמר על ידי משה בתוכחה של משנה תורה, "תחת אשר לא עבדת את הוי'

איך עושים כלים? כמו שבכריאת העולם כתוב "עולם חסד יבנה", ה' ברא את העולם בחסד, במעשים טובים – כמו כאן, בית מעשים טובים – עושים הרבה כלים להכיל את החיים. חיים הם גם תענוג, "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור". "בורא נפשות רבות וחסרונן", אבל ה' לא מסתפק בזה אלא גם רוצה שנתענג – "על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי", חיים הם תענוג. בקבלה חיים הם גם מוחין – כך בעיקר בכתבי האריז"ל – אבל בחסידות עוד יותר ממוחין חיים הם תענוג, כמו "מים מצמיחים כל מיני תענוג". על מים כמוחין נאמר "אין מים אלא תורה" ו"אורייתא מחכמה נפקת". נמצא שחיים הם תענוג, ובעיקר התענוג שבתוך תורת חיים, ספרי אדמו"ר האמצעי. אבל צריך כלים לחיים, כלים להתענג, וכלים עושים על ידי מעשים טובים – מעשים טובים שצומחים מתוך תשובה, "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה", "תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים".

יחוד "יש לי כל" ו"יש לי רב" ברמזיהם

בכל אופן, עשו אומר "יש לי רב" ויעקב עונה "יש לי כל". נתחיל מהגימטריא של "יש לי כל" – כמה שוה? גימטריא עגולה, בדיוק 400, תכלית כל האלף-בית, האות ת. ידוע שרבי נחמן מאד אהב את המספר 400. 400 קשור כאן לסיפור, "ארבע מאות איש עמו" שבאים עם עשו. בסוף הסיפור, ב"רביעי", כשעשו בא עם ארבע מאות איש – המחשבה הראשונה שלו היא להלחם ביעקב, אבל בסוף היה פה איזה שלום, "שלום עכשו", אותיות כעשו, כידוע.

מה קרה לארבע מאות איש? כתוב "וישב עשו ביום ההוא", הוא חזר הביתה לבד. איפה ה"ארבע מאות איש עמו"? רש"י מביא בחת"ת של היום שהתפזרו, הלכו להם, עזבו את עשו. באנו להלחם ובאו מלאכים והכו בנו עד שאמרנו שאנו שייכים לאח של יעקב – אז הם הרפו

העליונות הן אחדות והמלכות היא כבר שרש של ריבוי – לכן שם שרש הזמן, "הוי" מלך הוי' מלך הוי' ימלך לעולם ועד", ריבוי.

"יש לי רב" רומז ל"קרית מלך רב". אמרנו קודם בלשון מליצה שרב הוא כמו מי שמלמד תורה, גם בפסוק הזה דורשים "מלך רב" על המשיח, שהוא גם מלך וגם רב, גם רבי. בכל אופן, על מלך, מלכות, כתוב רב – מושג של ריבוי. לכן כל כך קשה תיקון המלכות – יהודים לא טובים בזה, כי יהודים שייכים לאחדות ומלכות היא עסק בלתי נפסק עם ריבוי. צריך ראש שמתאים לזה, ראש שחושב בריבוי – זה מתאים לעשו.

דרך אגב, למי בעיקר שייכים "מעשים טובים"? לעשו, שנקרא על שם מעשים. רק מה, צריך שהמעשים שלו יהיו טובים – עד כאן היו מעשים רעים. בכל אופן, מי ששייך ל"המעשה הוא העיקר" – משפט הכי חשוב אצל הרבי – הוא עשו, שייך למלכות, לעולם הזה, עולם המעשה ("היום לעשותם"), עשו הוא המעשה. רק מה, בעולם הזה "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" – הוא צריך להיות מונהג של יעקב, ת.פ. של יעקב, כי הוא התלמוד המביא לידי מעשה טוב ומבורר. כתוב שכאשר יבוא משיח יתהפך ואז, כדעת רבי טרפון, "מעשה גדול" ומתוך המעשה יתחדשו חידושי תורה (היינו ה'נעשה ונשמע" של לעתיד לבוא).

המעבר מצדיק למלך

בכל אופן, כל זה להכנס לראש שחייבים את האיחוד של שני האחים האלה, שני התאומים, יעקב ועשו – "יש לי רב" ו"יש לי כל". לפי הפירוש השני "יש לי רב" היינו המלכות. שרש המלכות הוא כתר, "נעוץ סופן בתחלתן", אורות מרובים דתהו. קודם אמרנו שאלה אורות דתהו וכעת אומרים שפשוט מלכות – "יש לי רב" הוא

אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל" – "רב כל" = "יברוך" – "יברוך הוי' וישמרך". והוא סוד "כי תם הכסף" – ת שקל כסף של קנין מערת המכפלה ו-ם (= 600 באותיות מנצפ"ך סופיות) של קנין גרן ארונה (כמבואר במ"א), מקום מקדשנו, שהוא הוא סוד "ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים". כמה שוה "יש לי רב" ו"יש לי כל" יחד? 952, דוד פעמים חיים, ז פעמים קול. "הקל קול יעקב והידים ידי עשו" – עיקר החבור כשהוא לוקח את הברכות בחכמה-ברמאות. אז הוא התחיל לעשות את החיבור, כשהוא הציג את עצמו כעשו. "אתה זה בני עשו... אני", "אנכי עשו בכורך". כמו שאמרנו קודם, לכל יהודי בתוך עצמו יש יעקב ועשו. בדרך כלל צריך להזדהות עם צד היעקב שבו, עם הצד הטוב, אבל לפעמים, כדי להמשיך את ברכות "ויתן לך האלהים מטל השמים", הברכות הכי עליונות מטלא דעתיקא, הוא צריך להזדהות עם עשו שבו, להציג עצמו כעשו, להתחפש לעשו. אבל גם אז "הקל קול יעקב והידים ידי עשו". המספר "יש לי כל" ועוד "יש לי רב" עולה ז"פ קול – איפה יש שבעה קולות? במזמור כט בתהלים, "קול הוי' על המים וגו'", שבעה קולות של מתן תורה (בו יש תריג מצוות, "עם לבן גרתי" ו- תריג מצות שמרתי"). לא מוותרים על עשו ח"ו, צריך אותו עם ה"יש לי רב" שלו כדי להשלים את שבעת הקולות (של יעקב).

"רב" ו"כל" – יסוד ומלכות – תלמוד ומעשה

קודם אמרנו ש"יש לי רב" היינו אורות מרובים דתהו ו"יש לי כל" היינו כלים רחבים דתיקון. יש עוד פירוש פשוט בקבלה, שרב הוא המלכות – הריבוי הוא מלכות. לכן יש כאלה שמקצצים בנטיעות ומפרידים את המלכות משאר הספירות העליונות, כי שאר הספירות

המלחמה ביון – אמרו שמדמוקרטיה תצא יותר שחיתות מאשר ממלכות. הם, אותם גוים שלא נאמר את שמם, ידעו מה שהם אמרו – הוא היה חכם מאוד ו"חכמה בגוים תאמין". בכל אופן, המלכות ודאי לא בסדר אם היא לא מלכות של צדיק – צריך מלך צדיק. הוא בסכנה, כי הוא במציאות של ריבוי בעצם. בכל אופן, כל זה לומר שחייבים את החיבור בין ה"יש לי כל" ל"יש לי רב", "עד דוד הגדיל" – כאשר יבוא משיח המלך, ה"יש לי רב", יהיה יותר מאשר ה"יש לי כל", "קרית מלך רב". "יש לי רב" היינו רב-רבי, אבל הפשט של "יש לי רב" היינו מלך, "מלך רב". לחיים לחיים.
נגנו "אימתי קאתי מר".

ה. הפרק החדש של אדמו"ר האמצעי – קבלת שבת שניה

חזרה לפרק צ"ה – קבלת שבת

אתמול, ב-ט' כסלו, הרבי האמצעי נעשה בין 244, מתקל"ד עד תשע"ח יש 244 שנים. לפי המנהג שהבעש"ט למד מאחיה השילוני, לומר את פרק התהלים של כל אחד ואחד, ומבואר בחסידות שהדבר ממשיך גם למעלה. מה קורה אחרי 150 שנה? מתחילים מחדש. לפי זה, הפרק החדש של בעל יום ההולדת של אתמול הוא פרק צ"ה בתהלים בפעם השניה.

מהו פרק צ"ה? "לכו נרננה להוי' נריעה לצור ישענו", הפרק שנוהגים לומר בהתחלת פרקי התהלים של קבלת שבת. כלומר, שהחל מאתמול הרבי האמצעי וכל מי שקשור אליו, כל חסידי חב"ד ובכלל כל היהודים בעולם, מתחילים לקבל את השבת בפעם השניה, לקיים את מאמר חז"ל ש"אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד הן נגאלין". זו כבר כוונה חשובה – מאד שאפשר לכוון החל מהשבת הקרובה – החזן וכל הקהל, שמתחילים פרק "לכו נרננה", לקבל את השבת – להתקשר לאדמו"ר האמצעי,

משפט של מלך. מלך לא צריך לומר "יש לי כל", כל סיפוקי – זה לא מלך, זה א גוטער איד, לא מלך. מלך צריך לומר לכתחילה "יש לי רב", יש לי הרבה, גם יותר ממה שאני צריך. מלך צריך להיות מושפע בריבוי מופלג. מי אומר "יש לי כל"? צדיק.

עוד כלל גדול שאנחנו מסבירים, שהדור שלנו הוא דור המעבר בין 'עידן הצדיקים' ל'עידן המלכים'. מהבעל שם טוב עד הרבי כולם היו צדיקים, אבל כעת צריך להיות דילוג הערך – הקב"ה, שהוא מנהל את הענינים, סיים את עידן הצדיקים, אמר לו 'די' (סוד השם הקדוש ש-די, שהוא שם ספירת היסוד, ה"צדיק יסוד עולם" – עד כאן די לצדיקים), וכעת צריך להיות מעבר לעידן המלכים. הרבי כבר צריך להיות מלך, מלך המשיח. מה, צריך משהו יותר מרבי? רבי הוא הכל, רבי הוא גילוי אלקות. בכל אופן, צריך סוף כל סוף שיבוא מלך המשיח.

אצל משיח, כמה שהוא מלך רב, גם מלך וגם רבי, כתוב בפירוש באותו דרוש שהקודם והעיקר אצלו הוא המלך, הרבי שבו הוא טפל למלך שבו. "קרית מלך רב", המלך עצמו קודם. המלך הוא מהמקיף, כתר, אבל "כתר עליון איהו כתר מלכות", "יש לי רב". מיהו הצדיק? "יש לי כל". "כל" היינו ספירת היסוד בקבלה, "כי כל בשמים ובארץ", "דאחיד בשמיא ובארעא". "יש לי כל" היינו שאני צדיק. עשו אומר "יש לי רב", אני מלך, ויעקב אומר "יש לי כל", אני צדיק.

בעולם הזה, אם המלך לא מרגיש ת.פ. של הצדיק הוא יוצא מלך רע, מלך רשע, כמו שהיום מקובל – כל הדמוקרטיה של היום היא כי המלכות כאילו פשטה רגל, היתה כל כך מושחתת שכולם רצו משהו אחר, שיטה אחרת של ממשל. היום אנחנו רואים שגם הדמוקרטיה היא ברוך גדול מאד, לא מצילה מהשחיתות בכלל. אין כאן המקום להאריך, אבל אפילו הגוים החכמים בימי קדם שדברו על דמוקרטיה – לא מושג חדש, מזמן היוונים, חלק מחנוכה,

נרננה? מתי יש רנה? "באבוד רשעים רנה", כאשר עשו מתברר-מתקן, החלק הרע שבו נאבד. "לכו נרננה" שוה תהו. "נרננה להוי" גם שוה תהו, כי "להוי" שוה "לכו". יש משהו בפרק זה שמתחילים עם התהו, עם עשו, ה"יש לי רב".

שירת הכלבים

בפרק הזה יש שני פסוקים סמוכים שהם עיקר התוכן של הפרק: פסוק אחד שייך באופן מיוחד לשנה זו – ממש בהשגחה פרטית שזהו הפרק של אדמו"ר האמצעי בשנה זו – "באו נשתחוו ונכרעה נברכה לפני הוי' עשנו", לשון עשיה. בפרק שירה פסוק זה הוא השיא, "הכל הולך אחר החיתום" – הוא שירת הכלבים, הכלב אומר "באו נשתחוו וגו'". זהו חיתום ושיא כל פרק שירה, עד כדי כך שאחריו יש מדרש שלם של חז"ל במה זכו הכלבים לשיר הזה.

הכלב קשור לגאולה, "לא יחרץ כלב לשונו", ולכן זכה לשירה הזו – שירה של גאולה. כלב בגימטריא **אליהו** (סוד שם בן, השם של עולם עשיה – "מלכות [שם בן] מקנן בעשיה"), שבא לבשר את הגאולה. "כלבים צועקים" יכול להיות סימן שלילי, אבל הסימן הטוב הוא שאליהו בא לעיר, ככה כותבים חז"ל במסכת ברכות.

כמה ש"מיד כלב יחידתי", שהוא היחידה של הלעומת-זה – עצם הבעל דבר, אותו שר של עשו שיעקב נאבק בו בפרשה "עד עלות השחר", הוא גם כלב שחור וגדול, ומבקשים מה' להציל אותי "מיד כלב יחידתי", תופס ביחידה שבנפש, "חבוקה ודבוקה בכ' טוענת עולך יחידה ליחדך" – אבל אותו כלב בקדושה הוא אליהו הנביא שבא לבשר את הגאולה.

לפי חז"ל, מי הראשון שאמר "באו נשתחוו ונכרעה"? **אדם** הראשון, ר"ת אדם-דוד-משיח. אדם נברא מדבר, "ויהי האדם לנפש חיה",

שזהו הפרק החדש שלו, תחלת קבלת שבת השניה.

מפגש יעקב ועשו בימות החול

בתוך "היום יום" יש פירוש על שלשת הפסוקים הראשונים של הפרק, שהם 'קבלת שבת קטנה' שמתחילים ביום רביעי, מוסיפים פסוקים אלה בסוף שיר של יום רביעי, מחר בבקר, שמאז מתחילים לקבל את השבת. סימן שלא סתם הפרק הזה הוא קבלת שבת, אלא בפרט שלשת הפסוקים הראשונים של הפרק הם קבלת שבת שמתחילים מיום רביעי.

למה? כי כתוב ששלשת הימים הראשונים של החול ממשיכים את השבת. במוצאי שבת קראנו פרשת "וישלח" עד "רביעי" ועד בכלל. שבת היא עולם האצילות, ביום ראשון יורדים לעולם הבריאה, ביום שני לעולם היצירה וביום שלישי לעולם העשיה, "המעשה הוא העיקר". עיקר תיקון עשו, החיבור איתו, הוא בימים שלישי-רביעי. ממוצאי שבת המגמה שלי היא לרדת לעשו, אבל אני מגיע אליו ביום שלישי. כמו בתורה, מענין, המפגש ממש בין יעקב לעשו הוא ב"שלישי". אני מגיע אליו ביום שלישי – ותיכף נסביר מה קורה ב"שלישי", כשאני ממש פוגש את אחי עשו, גם בתוכי – ומיום רביעי מתחילים להתעלות, כמו שעשו עצמו מתחיל להתעלות על מנת להתחבר עם קדושת יעקב, "יש לי רב", המלכות, עולה ליסוד, "יש לי כל". ביום חמישי עולה יותר, ליצירה, וביום ששי עוד יותר, לבריאה – הכל עשו עולה – ובשבת הוא חוזר לאצילות. זהו סדר השבוע לפי האריז"ל.

שוב, כל זה היה לומר שהפרק החדש של אדמו"ר האמצעי הוא "לכו נרננה". קודם כל, "לכו" לשון רבים, כמו בפסוק "בית יעקב לכו ונלכה" – ביל"ו. מי הם ה"לכו"? "לכו" לשון רבים, כנראה יעקב ועשו יחד. כמו שוה "לכו

עליהם". יש מלך וצריך לבוא ולהשתחוות לפניו, סימן של קבלת המלכות ברצון. שוב, קודם היה כתוב שה' הוא "מלך גדול", וכעת מתבקש "באו נשתחוה", נתבטל בפני המלך. למה אחר כך יש "ונכרעה נברכה לפני הוי' עשנו"? גם סוג של השתחויה, אבל לא בדרך של בטול ממטה למעלה, אלא שמתוך הבטול המוחלט של "נשתחוה" ממשיכים ממעלה למטה.

נשתחוה-נכרעה-נברכה, שגם בסוד חש-מל-מל, היינו התבטלות גמורה בפישוט ידים ורגלים, מתוכה אני מגיע למקור, "רצוא" עד החי בעצם, ואז יש תפנית ב"נכרעה" וההמשכה בפועל היא "ונברכה", כידוע בחסידות שבכל מקום ברכה לשון הברכה, ברכים, היא המשכה ממעלה למטה. יש "נשתחוה" בבטול במציאות, "נכרעה" שהיא תפנית מ"רצוא" ל"שוב" ואז העיקר "נברכה לפני הוי' עשנו", תיקון עשו בפועל. זהו הפסוק העיקרי הראשון.

קשר שני הפסוקים

הפסוק הבא אומר "כי הוא אלהינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו היום אם בקלו תשמעו". זהו פסוק עוד יותר חשוב, הפסוק בחז"ל של ביאת משיח. קודם שרנו "אימתי קאתי מר" – מאיפה המלים האלה? אנחנו מכירים כשאלת הבעל שם טוב למשיח, אבל לפני שאל זאת את המשיח רבי יהושע בן לוי. מה הוא ענה? "היום". כשלא בא באותו יום הוא התלונן לאליהו הנביא שמשיח משקר לו. אליהו הנביא אמר לו שהוא התכוון לפסוק שלנו, הפסוק של הפרק החדש של אדמו"ר האמצעי, "היום" מותנה – "היום אם בקלו תשמעו".

שני הפסוקים האלה מהווים יחידה אחת גם לפי הפשט, הפסוק השני מתחיל "כי" – "באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני הוי' עשנו. כי הוא אלהינו וגו'". וגם לפי המבנה – הפסוק הראשון הוא שבע מלים והשני שתיים עשרה מלים. יש

"לרוח ממללא", ו"הכל הולך אחר הפתיחה" – מה הדבר הראשון שהוא אמר? הדבור הראשון של ה' הוא "יהי אור", אבל הדבור הראשון של מין המדבר הוא "באו נשתחוה" – פנה לכל הבריאה ואמר נכיר שיש מלך. לא אני המלך אלא ה' הוא המלך – "אל גדול" ו"מלך גדול", כמו שכתוב קודם בפרק צ"ה ("כי אל גדול הוי' ומלך גדול על כל אלהים"). לאותו "מלך גדול" – "באו נשתחוה", בגימטריא **תשע"ח**, הפרק של אדמו"ר האמצעי של השנה הזו. זוהי שנת **"באו נשתחוה"**¹.

סדר "נשתחוה ונכרעה נברכה"

למה הכלב אומר זאת? כל דבר צריך לראות בטבע ממש – הכלב נוהג לכרוע, הוא מקיים את הפסוק הזה בעצמו, הוא משתחוה, כורע, נברך, לשון "ויברך את הגמלים". לכאורה יש כאן קצת קושיה, שהרי השתחויה היא פישוט ידים ורגלים, יותר מ"נכרעה" ו"נברכה". למה כתוב בסדר זה? לכאורה כל אחד פחות – נשתחוה, נכרעה, נברכה.

כתוב שזהו סדר של "תשובה ומעשים טובים", "רצוא ושוב": "נשתחוה" היינו בטול במציאות מלמטה למעלה, כמו שעוד נסביר – שהבריאה בטלה מרצון, "ומלכותו ברצון קבלו

¹ "אל גדול" "מלך גדול" (אל אלהים מלך) = אור (אין סוף), רמז לאמירה הראשונה של ה' במעשה בראשית – "יהי אור", היינו הגילוי שיש בעולם "אל גדול" ("אל אחד בראנו" – אל הוא שם החסד, "חסד אל כל היום", המאיר בפרט ביום ראשון, "יום אחד", של מעשה בראשית, יום בריאת האור) שהוא "מלך גדול על כל אלהים". כל הפסוק "כי אל גדול הוי' ומלך גדול על כל אלהים" = 505 (שרה אמנו) שהוא הוא הערך הממוצע של האמירה הראשונה של ה', "יהי אור", והאמירה הראשונה של האדם, מין המדבר, "באו נשתחוה" ("ה'כנף" הוא 273, 3 פעמים 7 פעמים 13, מספר הברית ה**טוב** וכו').

כדי התקשרות לרבי האמצעי ותוך כדי קבלת שבת קדש. היות שזהו הפרק שלו אומרים אותו כל יום, ולפי זה יש קבלת שבת לא רק ביום רביעי, אלא בכל יום שנאמר את הפרק מתוך התקשרות אליו – מקבלים את השבת של הגאולה האמתית והשלמה. לחיים לחיים.

ו. שלבי מפגש יעקב ועשו (דרוש אדמו"ר האמצעי)

מלאכי השלום – לחבר המקיפים והפנימיים

נאמר משהו מתוך התורה של אדמו"ר האמצעי על הפרשה: "וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו", "מלאכים ממש". מסביר אדמו"ר האמצעי בתורת חיים שמלאכים אלה הם אותם מלאכים שמזמינים בקבלת שבת – "מלאכי השלום". בהשגחה פרטית, זהו קשר בין הפרשה לבין הפרק החדש שלו, התחלת קבלת שבת. יעקב שלח לעשו את מלאכי השלום.

מה הנקודה? עשו הוא, שוב, "אורות מרובים דתהו", או בלשון אחר הוא אורות מקיפים, הוא מקיף. יעקב אבינו הוא פנימי, אורות פנימיים. ככלל, האורות המקיפים עולים ומתרחקים והאורות הפנימיים יורדים, ונוצר ריחוק עצום בין המקיף לבין הפנימי – ככה בטבע ראשון. לכן צריכים לשלוח מלאכים – מלאך הוא שליח, לעשות איזו פעולה – שפעולתם היא לעשות שלום, חיבור, בין המקיף לבין הפנימי. ככה הוא מסביר.

מענין שבגימטריא הפשוטה, עשו בעצמו שוה שלום, רק שהוא "שלום עכשו", שלום כעשו. כמו שיש את השלום של עשו, שהוא גם "שלום שלום ואין שלום" – שצועקים "שלום שלום" אבל "אין שלום" – יש את השלום האמתי, השלום אליו אנחנו שואפים. כלנו

מהרמב"ן שזוגות פסוקים הכי חשובים בתורה הם ז ו-יב מלים, כמו הפסוק הראשון בתורה ("בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"), שיש בו שבע מלים, והפסוק האחרון בתורה ("ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל"), שיש בו יב מלים, כמו "ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה הוי' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך. ובג'חה יאמר שובה הוי' רבבות אלפי ישראל" – הפסוק הראשון עם יב מלים והשני עם ז מלים (כאשר שני פסוקים אלה מהווים ספר בפני עצמו כנודע בחז"ל). יש כמה דוגמאות שהרמב"ן מביא. כאן יש דוגמה יפהפיה, "ב'או נשתחוו וגו'" יש ז מלים וב"כי הוא אלהינו וגו'" יש יב מלים.

האבן עזרא – תסתכלו בפירושו על הפסוקים – אומר עוד יותר. על "היום אם בקלו תשמעו" יש לנו באריכות במאמר "אמונה ובטחון" בספר לב לדעת. יש הרבה פירושים, אבל הכי טוב, פשוט גמור, הוא ש"אם בקלו תשמעו" חוזר ל"באו נשתחוו". מהו קול ה' הפסוק לא בא לסתום אלא לפרש. למה הוא מתכוון "אם בקלו תשמעו"? הוא אומר שמתכוון שתשמע בקול "באו נשתחוו", מה שכתוב בפסוק הקודם: "וטעם 'היום' דבק עם 'באו נשתחוו', אם בלבבכם לשמוע בקולו השתחוו לו, 'היום אם בקולו תשמעו' וזה הוא קול השם" – הכל המשך. אם נשתחוו, אם נקיים את ה"נשתחוו ונכרעה נברכה לפני הוי' עשנו", אנחנו שומעים בקול ה' ואז יבוא משיח "היום", היינט, ברגע זה, תיכף ומיד ממש. "אם בקלו תשמעו" – אם תקיימו את ה"באו נשתחוו".

מתי הזמן הכי מסוגל לכך, שיש הכי הרבה סיעתא דשמיא? בשנת תשע"ח, שנת "באו נשתחוו", ובפרט שזהו הפרק החדש של אדמו"ר האמצעי, שאנו הדרור השביעי-החביב אליו. לחיים לחיים, שנזכה לומר פרק זה תוך

שיש בו שנים, יעקב ועשו בתוכו – לא התפטרתי פנימית מעשו, ויש לי כל הזמן מלחמה איתו, "לאום מלאום יאמץ", "כשזה נופל זה קם, כשזה קם זה נופל". לנפילה שלו לדרגת הבינוני שלו, אויס-צדיק, קוראים נפילה-השתחויה בפני עשו – בפני עשו הפנימי, שמכיר בו. אבל בסוף "וקם", כמו במאבק שלו עם שרו של עשו, שבסוף נצח וקבל את השם ישראל, "כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל".

עלית יעקב למקום של בעלי תשובה

אבל יש דורשים לשבח לגמרי, שלא "שבע יפול צדיק", אלא שיש בכך תכלית – הוא ידע בדיוק מה הוא עושה, עשה זאת כמו צדיק, גם הצדיק הגמור. כתוב בגמרא שצדיק גמור יכול להתגרות ברשע, בעוד לצדיק שאינו גמור אסור להתגרות ברשע, ואף על פי כן, גם במצב של צדיק גמור, הוא לכתחילה השתחוה לו שבע פעמים.

איך מסביר זאת בעל הגאולה של היום? הוא אומר שמה שיעקב רצה להשיג הוא דרגת המקום של בעלי תשובה. פירוש נפלא. הרי חז"ל אומרים ש"במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם". עשו הוא רשע, שרשו בשם **ג** – אורות מרובים דתהו שלפני שם **מה** של התיקון – שהוא המקום שבעלי תשובה מגיעים אליו. לאותו מקום, שם **ג**, צדיקים גמורים לא יכולים להגיע. האם באמת צדיק הוא 'מקרה אבוד', לא יכול להגיע לשם? קודם אמרנו שכל הענין של משיח שכולם יהיו בעלי תשובה. המשיח בא דווקא להחזיר את הצדיק בתשובה, שגם הוא יזכה לאותו מקום של בעלי התשובה – לא המקום ששייך לו, הצדיק. הוא אומר שכדי להגיע למקום של בעל תשובה יעקב משתחוה לעשו.

רוצים שלום, "ונתתי שלום בארץ" – מתי? "אם בחקתי תלכו", אז יהיו גם "ונתתי גשמיכם בעתם", כל הברכות בגשמיות, בעולמו של עשו, וגם "ונתתי שלום בארץ" וגם "ונתתי משכני בתוכם". שלשת ה"ונתתי" שבאים בעקבות "אם בחקתי תלכו".

שוב, אדמו"ר האמצעי אומר שמלאכים אלה הם מלאכי השלום, שצריך לעשות שלום. היות שצריך לחיות עם הפרשה – והבעל שם טוב אמר שכל מה שכתוב שייך לכל אחד, בכל מקום ובכל זמן – כל יהודי צריך לדעת שיש לו כח כמו יעקב, שברשותו עומדים "מלאכי השלום", הוא יכול לשלוח מלאכי שלום לעשות שלום גם עם מי שלכאורה הכי רחוק ממנו, הכי אנטי. עשו הוא אנטי, אנטי-יעקב, אבל גם ביחס אליו יש ליעקב מלאכים לשלוח ולעשות שלום, שלום ביני לבין עשו. כך הפרשה פותחת.

שבע השתחוואות יעקב לעשו – "שבע יפול

צדיק וקם"

בהמשך, כשהוא כבר פוגש אותו בפועל, יש משהו ש"יש דורשין ויש דורשין" – הוא הולך ומשתחוה לו שבע פעמים. אחרי התפלה ואחרי הדורון, ואחרי שהוא מוכן למלחמה – הוא לא רוצה את המלחמה, הוא לא "על חרבך תחיה", אין לו כיה במלחמות, והוא עושה כל מה שהוא יכול למנוע את המלחמה. הוא משתחוה לו שבע פעמים, ויש דורשים לשבח ויש דורשים לגנאי. הדורשים לגנאי הם חז"ל במדרש, שמביאים את הפסוק "שבע יפול צדיק וקם" – יעקב הוא צדיק, ושבע השתחוואות שלו לעשו הן נפילות, כל השתחוואה הוא נפל, אבל בסוף הוא יקום ועשו יתבטל, ישתחוה לו ויתבטל בפניו. בינתיים הוא נופל לפני עשו שבע פעמים.

בהקדמה לחלק ב' של התניא, שנקרא "חנוך קטן", הוא גם מביא את הפסוק "שבע יפול צדיק וקם", ואומר שכל פעם שהצדיק נופל – הוא נופל לדרגת הבינוני שלו. מהו בינוני? מי שמכיר

הרי כל הצדיקים מדורי דורות היו קמים בחצות והיו לומדים ומתפללים, אומרים תהלים, שירים ותשבחות, מחצות עד הבקר. במשך כל הדורות עיקר עבודת ה' היה מחצות עד הבקר, ואתה דווקא הפוך – הולך לישון בחצות וקם בבקר. למה? אבא ענה לי, כך היא כותבת, שהצדיקים הקודמים שלפני החסידות כבר תקנו את החצי השני של הלילה, ואני באתי לתקן את החצי הראשון של הלילה.

מה זה אומר לנו? יש הרבה דברים שעשו עושה גם מחצות והלאה, אבל אם רוצים באמת להכנס לתחום של עשו, להשפיע עליו ולמשוך אותו אל הקדושה, עיקר הזמן הוא החצי הראשון של הלילה. זהו כלל גדול לכל מי שפועל עם הצבור – עיקר הזמן שלך הוא ממש עד שתיים עשרה. עברנו כבר את שתיים עשרה, אבל עיקר הזמן לעשות התוועדות של חסידים – שגם אנחנו צריכים לחזור בתשובה – הוא בשעות שהבעש"ט הקפיד להיות ער.

חוש השינה – החוש מתי ללכת לישון

ידוע שהחוש של חדש כסלו הוא חוש השינה. ככה כתוב בספר יצירה, לכל חדש יש חוש. יש הרבה פירושים בחוש – אחד מהם הוא חיש מהר, הרבי אמר שחוש השינה הוא לישון חיש מהר. לכן היו הרבה צדיקים שכמעט לא ישנו, כמו הרבי, ואם כבר ישנו שעתיים ביממה. אבל הנה, אדל כותבת על הבעל שם טוב שישן שש שעות, מחצות עד הבקר. אז איך אפשר לפרש חוש השינה? צריך לומר שחוש השינה הוא החוש לדעת מתי ללכת לישון (בסוד "תכלית הידיעה שלא נדע").

חוש השינה הוא בכל אחד לפי ענינו. למשל, טוב ללכת לישון ביום? כתוב שלא, אבל יש אחד שכדי לחדש את המוחין שלו צריך כן לישון איזו שעה צהרים. "ידע איניש בנפשיה",

עשית בעלי תשובה בחצי הראשון של הלילה

הוא גם אומר ווארט מאד חשוב, שמקום הצדיק הוא אור ומקום הבעל-תשובה הוא חשך, אבל הוא "ברישא חשובא והדר נהורא" – חשך שקודם לאור (לא רק בזמן אלא גם במעלה). צדיק לא מסוגל לעמוד בחשך, הוא פוחד מהחשך. חושך הוא לילה. קודם אמרנו שעוד בבטן יעקב ועשו עשו ביניהם הסכם – יעקב אמר שאני אקח את העולם הבא ואתה את העולם הזה. מה ההבדל בין שני העולמות? כתוב שהעולם הבא הוא יום והעולם הזה הוא לילה. מתי עשו פועל הכי טוב? בלילה, בחשך. כל מה שהוא עושה הוא עם מניעים רעים, ומתי הוא מצליח? רק בחשך, כשאף אחד לא מכיר בו. יעקב הוא "איש תם", הכל אצלו גלוי, על השלחן – הוא איש של יום, "אנן פועלי דיממא אנן", הוא פועל ביום. ביום הכל בהיר, כמו עולם הבא – אצלו כל מה שהוא עושה הוא עולם הבא, כל מצוה היא עולם הבא. הוא עושה מצוות, "עם לבן גרתי". יעקב הוא איש של יום ועשו הוא איש של לילה.

מתי עושים בעלי תשובה? עכשיו, כל החב"דניקים, כולנו חב"דניקים, כל השלוחים, יש ענין לעשות בעלי תשובה – מתי הזמן הכי טוב? כדי לעשות בעל תשובה צריך להגיע למקום שלו, להכנס אל הלילה. השאלה איזה חלק מהלילה.

כתוב מהבעל שם טוב משהו מדהים: תלמידי הבעל שם טוב שאלו את בתו, אדל, שהיתה קרובה מאד-מאד לאביה, ידעה את כל המנהגים שלו, כל סדר היום. בקשו ממנה שתכתוב את כל סדר היום שלו, והיא כתבה שאבא היה מדייק ללכת לישון בדיוק בחצות ולקום בשש בבקר. היה מדייק לישון בחצי השני של הלילה. וכך כותבת אדל, פעם שאלתי את אבא שלי – אבא,

כמו שדברנו בהתחלה, העלאת מ"ג, כן יעקב הוא התשובה, כאשר משתחוה לעשו – ופתאום קורה מהפך בתוך עשו עצמו, שהוא רץ לקראתו. אפשר לחשוב שהוא רץ לקראתו בשביל להרוג אותו, אבל לא – "ויחבקו".

אחר כך הוא נפל על צואריו "וישקהו", נתן לו נשיקה. מה זה? על המלה "וישקהו" יש שש נקודות – נקודה על כל אות, גם בספר תורה. גם כאן יש מחלוקת בחז"ל, האם נשקו בכל לבו או לא. יש מי שאומר שהנקודה היא כדי שנבין שלא היה בלב שלם. אבל רבי שמעון בר יוחאי, שהוא בעל פנימיות התורה, נשמתא דאורייתא, אומר ש"הלכה בידוע עשו שונא ליעקב", והנקודה באה לומר שהפעם הזו באופן יוצא מהכלל – משיח הוא יוצא דופן, קיסר – הוא נשק אותו בכל לבו. אחר כך כתוב "ויבכו", כבר שניהם ביחד.

יש במפגש הזה ארבעה פעלים: הראשון יעקב לעשו, "וישתחו". אחר כך שנים של עשו ליעקב – "ויחבקו... וישקהו". אחר כך פתאום עיקר החיבור שלהם יחד – "ויבכו". ברור שה"ויבכו" כאן הוא השיא, היחוד בעצמו. הדמעות של ה"ויבכו" הן כמו טיפות של זיווג, ושניהם בוכים – יש גם את הטפות של המ"ג, שעשו בוכה, וגם הטפות-הדמעות של המ"ד, שיעקב בוכה, או הפוך, מי כאן הזכר ומי כאן הנקבה, כמו שאמרנו. אמרנו שכאשר יעקב משתחוה לעשו הוא עושה את עצמו הנקבה, אבל בדרך כלל הפוך – הם יסוד ומלכות, "יש לי כל" ו"יש לי רב". יש כאן התכללות, ככלל יעקב צריך להיות המשפיע ועשו המקבל, אבל היות ששרש עשו יותר גבוה ויעקב משתחוה לו זה גם הפוך – יעקב מעלה מ"ג ועשו ממשיך מ"ד, "ויחבקו... וישקהו".

רק "ויחבקו" שוה למספר הכי חשוב היום במדע – 137, קבלה ועוד הרבה דברים חשובים. מי שלומד מדע יודע שהמספר הזה, שהוא מספר טהור (ללא ממדים), 137 – הוא

כל אחד צריך להכיר בעצמו שיהיה לו חוש מתי ללכת לישון. גם מתי לקום, אבל עיקר חוש השינה הוא החוש מתי צריך לישון. לבעל שם טוב היה חוש שהזמן שלי לישון הוא בדיוק הזמן שכתוב בכל הספרים שצריך לקום – זהו הזמן עבורי ללכת לישון. כמובן, אין לנו שום השגה מה היתה השינה של הבעש"ט, זה לא השינה שלנו, ובכל אופן ממנו נבין מהו חוש השינה.

עלית יעקב ל"ישת חשך סתרו" בהשתחוואות לעשו

הענין קשור לכך שעיקר הזמן להתקרב לעשו ולקרב אותו, לעשות שלום איתו, שלום אמת, הוא בחצי הראשון של הלילה – משש עד שתיים עשרה בלילה, זמן מאד-מאד יקר. עיקר הזמן שלנו, היהודים, הוא ביום – רוב המצוות המעשיות הן ביום. תפילין אפשר להניח רק ביום, לולב אפשר ליטול רק ביום, קרבנות אפשר להקריב רק ביום – המצוות הן מצוות של יום, לא של לילה. אבל תשובה, ובמיוחד להתקרב ולהתחבר, לעשות יחוד יעקב ועשו, הוא בלילה, ו"זריזין מקדימין", כדאי בתחלת הלילה.

אז יעקב משתחוה לעשו שבע פעמים, ולפי החסידות לא נופל בכל השתחוואה, אלא בכל פעם מתבטל לשרש של עשו, מקום בעלי תשובה, שם 30 שלמעלה משרש יעקב עצמו, שם מה. יש שם שבע מדות ב-30, וכל פעם שהוא משתחוה הוא עולה ונכלל שם, וזוכה לעמוד במקום ה"ישת חשך סתרו" שלמעלה מכל גילוי של אור – עצם שלמעלה מאור. עד כאן ההשתחויה של יעקב לעשו.

"וישתחו... ויחבקו... וישקהו ויבכו"

אחר כך מה כתוב? באמת הוא פעל, האתערותא דלתתא – שהיא גם בחינת תשובה,

אם כן, ארבע הפעולות כאן הן בעצם י-ה-ו-ה מלמטה למעלה:

י	ויבכו
ה	וישקהו
ו	ויחבקהו
ה	וישתחו

בכי המחרב והמחרב על חורבן הבית

התכלית היא "ויבכו". על מה בכו? יש עוד פעם אחת ששנים נופלים כל אחד על הצוואר של השני והם בוכים? מי? [יעקב ויוסף]. אצל יעקב ויוסף רק יוסף נופל על צוואר אביו, אבל יוסף ובנימין נופלים על צווארי איש אחיו ובוכים. שם ברור שיש זיווג, יוסף הוא הצדיק עליין, הזכר, ובנימין הוא הצדיק תחתון, הנקבה, והבכי שלהם הוא זיווג. על מה בוכים שם? על חורבן בית המקדש.

כאן, כותב אדמו"ר האמצעי, משהו מופלא – שגם כאן "ויבכו" היינו על חורבן בית ראשון ובית שני. היתכן?! מי חריר את הבית? מה זה "ויבכו"? שיוסף ובנימין בוכים על חורבן בית המקדש אני מבין, כי יש משכן בחלקו של יוסף ומקדשות בחלקו של בנימין – זהו חורבן של החלקה שלהם. אבל מה זה שעשו ויעקב בוכים על חורבן בית המקדש? יעקב מילא, אבל עשו חריר את המקדש! הוא בוכה על זה?! התשובה היא שכן, שבשרש הבכי שלהם הוא ששניהם בוכים על חורבן בית המקדש – יעקב בוכה שהחרבת אותי ועשו בוכה שהחרבתי אותך. הצד השווה הוא ששניהם בוכים.

ידוע מה שכתוב בזהר הקדוש – אמרנו שזיווג הוא שאלה ותירוץ, יש קושיא בתניא פ"א ותשובה בתניא פל"ד, שיהודי הוא נשיאת הפכים מהלך – "בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא", אני שמח ובוכה בעת ובעונה אחת. **חדוה** שוה **חיה** ו-

המספר שמחבר בין האור לבין החומר. בעצם הוא מחבר בין כל הפעולות והפונקציות של החלקיקים. קודם יעקב נאבק עם השר של עשו, מאבק ומלחמה, אבל המאבק הזה הפך להיות חיבוק. רש"י כותב שאיבוק גם לשון חיבוק, הרי א-ח מתחלפות באותיות הגרוניות **אחהע**. קודם היה איבוק, בדרך מלחמה, אך הוא הפך פתאום להיות חיבוק של אהבה, "ויחבקהו", עם המספר הזה שהוא מספר החיבור העיקרי (coupling constant) במדע (תחמומו של עשו). אחר כך יש "וישקהו" עם שש נקודות למעלה, האם בכל לבו או לא בכל לבו. בסוף "ויבכו".

סוד הוי' בשלבי הזיווג

מה ההסבר הפנימי לכל ארבע הפעולות האלה? יש בזה "רצוא ושוב" וגם מבנה פשוט של י-ה-ו-ה מלמטה למעלה:

ההשתחוואה של יעקב שבע פעמים היא העלאת מ"ג של הצדיק למקום בעלי תשובה, שם **ג**. כל העלאת מ"ג היא ב-ה תתאה שבשם, הוא המלכות עכשיו, יעקב המשתחוה לעשו.

אחר כך "ויחבקהו", עשו מחבק את יעקב – חיבוק הוא ז"א, זרועות מסביב לגוף, "תפארת גופא", ה-ו של שם הוי', המדות של הלב.

מהו נישוק? הכל שלבים של זיווג, בכל זיווג יש חיבוק-נישוק-זיווג – כאן יש חיבוק-נישוק-בכיה. אמרנו קודם שהזיווג הוא "ויבכו", הבכי שלהם יחד. הזיווג עצמו הוא מוחין דאבא, הנישוק הוא מוחין דאמא. היות שמוחין דאמא "מינה דינין מתערין", לכן יש דורשין ויש דורשין. הנקודות שם הם עולם הנקודים, **ג** דאמא, בלשון הקבלה. בכל אופן, החיבוק הוא ז"א, ה-ו של שם הוי', והנישוק עם הנקודות הוא כבר ה עילאה של שם הוי'. אבל "ויבכו", עצם הזיווג ביניהם, הוא ה-י של שם הוי'.

והסימן: "ויחבקהו... וישקהו" = יעקב ועשו). לא כתוב שיעקב חיבק את עשו – קודם נאבקו – אלא רק עשו חיבק ונשק את יעקב.

אמרנו שהמדרש מפרש את כל הדברים האלה גם לגריעותא, לא רק למעליותא. איך המדרש מפרש "וישקהו" עם הנקודות (וגם בעל הטורים הביא מהמדרש)? 'וישקהו', שניסה לנשוך אותו – בתוך הנשיקה הוא ניסה לנשוך אותו בצוואר ולהרוג אותו, רק שה' עשה נס שצווארו נעשה עמוד שיש, כמו אצל משה רבינו, הפנימיות של יעקב ("משה מלגאו יעקב מלבר"), כאשר פרעה רצה להרוג אותו בחרב. לפי המדרש, התקדים להפיכת צוואר משה לשיש היא הפיכת צוואר יעקב לשיש כשעשו רצה לנשוך אותו. זו דוגמה של "שבעים פנים לתורה" – כנראה שכל המניעים הנפשיים, הפסיכולוגיים, נמצאים באיזו דרגה.

בכל אופן, בחסידות מפרשים הכל למעליותא, בשרש – גם את השתחוואת יעקב לחשך העליון של הבעל תשובה. עיקר התשובה הוא בלילה, לפי זה. אחר כך, "ויחבקהו", חיבוק אמתי, וגם "וישקהו" בכל לבו, באמת, כפי שאומר רשב"י – הוא "זיהרא דאמא עילאה", גם מתאים למיקום "וישקהו" ב-ה עילאה שבשם. אומר שנשק אותו בכל לבו, נגד ה'הלכה' של "עשו שונא ליעקב" – נגד הלכה היינו המתקת הדינים בשרשם באמא. מי שאומר לא ככה מפרש לגריעותא כי "מינה דינין מתערין". אחר כך התכלית היא הזווג, "ויבכו", שכולל בכי של צער ובכי של שמחה יחד.

יחוד "אל חי בקרבכם"

שה' יעזור, זה סימן של גאולה אמיתית ושלמה, שנזכה לתיקון הזה. קודם היתה לנו גימטריא של מעשים טובים, 31 פעמים טוב. נעשה עוד גימטריא, כמה עולה יעקב-עשו, עיקר היחוד? 31 פעמים חי. התחלנו הערב עם

בכיה שוה יחידה, שני המקיפים של הנפש – חדוה היא ה-חיה ו-בכיה היא יחידה, יותר מ-חיה. מי שמכיר את חכמת החשבון יודע ש-יחידה ו-חיה הם חתך זהב. אמרנו שבחת"ת של היום בסוף עשו אומר "יש לי רב" ואחר כך יעקב אומר "יש לי כל". שני הפסוקים האלה מאד קרובים, ואם תספרו את המלים בין "יש לי רב" ל"יש לי כל" תראו שיש בדיוק 37 מלים, בגימטריא יחידה, בכיה – זה המקשר. בכל אופן, כאן "ויבכו" – בכו על חורבן בית המקדש.

בכי צער ובכי שמחה ביחד

אחר כך, שיא המאמר של אדמו"ר האמצעי, הוא שיש שתי בחינות של בכיה. יש בכיה של צער, שאני מצטער על משהו שקרה, ויש בכיה של שמחה. כמה שוה צער ועוד שמחה? תשובה. כשאדם מצטער וגם שמח – מאד דומה לאותו מאמר, שאדם בוכה ושמח בלב באותו זמן, בכיה וחדוה, וכאן יש זוג כמעט זהה, צער ושמחה. אבל זה לא אותו דבר, כי צער ושמחה הם זוג בתוך הבכיה גופא. יש בכיה לעומת חדוה, והוא מסביר שבתוך הבכיה, שהיא היחידה, יש צער ושמחה – כי יש בכיה של צער ויש בכיה של שמחה, ושניהם בכיה. יחד הם תשובה, תכלית הבכיה (בכיה ועוד הוי' ברבוע עולה תשובה). לפי זה, תכלית התשובה היא שאדם יבכה מתוך צער ושמחה יחד. הוא מסביר שצער ושמחה הם גם העלאת מ"ג והמשכת מ"ד. בכיה של צער היא העלאה ובכיה של שמחה היא המשכה.

הוא אומר שהיחוד הזה של הבכיה הכפולה, של צער ושמחה יחד, הוא ה"ויבכו" של יעקב ועשו. היכולת לשאת הפכים היא סוד ה-י של שם הוי', הנקודה הקטנה, שהיא החכמה, כמו שאמרנו שהעליה כאן היא מ-ה תתאה – השתחוית יעקב – ואז עשו עושה שתי פעולות חיבוק ונישוק (מתוך רצון להתחבר עם יעקב,

של עשו, "יש לי רב". תכלית היחוד של יעקב ועשו היא "אל חי בקרבכם", א-ל פעמים חי ששונה **יעקב** ועוד **עשו**. גם **תשובה** היא כפולה של השם **א-ל** ("חסד אל כל היום" – "כל ימיו בתשובה") – **תשובה** עולה **אל** פעמים **חיה-חדרה**.

לחיים לחיים, שנזכה ל"אל חי בקרבכם", שיהיה "מחיל אל חיל – מהיום, י' כסלו, יום הולדת של חסיד, לי"ט כסלו, יום הברית של חסיד. כעת אנחנו בין הלידה לברית, ושנזכה להכנס כולנו בבריתו של אברהם אבינו ביי"ט כסלו. שנה טובה ומתוקה בלימוד החסידות ודרכי החסידות, בתשובה ומעשים טובים.

א-ל פעמים **טוב** והגענו בסוף, התכלית, עד **א-ל** פעמים **חי**.

'אל טוב' זה לא פסוק (כנ"ל), אבל "אל חי" מופיע כמה פעמים בתנ"ך, והראשונה – שאנחנו אוהבים לדרוש – היא "בזאת תדעון כי אל חי בקרבכם". יהושע קרא לעם "גשו הנה", תכנסו בין שני בדי הארון, וכל ששים ריבוא של עם ישראל נכנסו שם – נס עצום של "מועט מחזיק את המרובה", כל ישראל כערכים-חברים, הכל בצמצום וריכוז של "מועט מחזיק את המרובה" (בגימטריא **אהבת ישראל**, הכלל גדול בתורה), זהו א-ל חי. גם כאן, המעט הוא הכל, "כי אתם המעט מכל העמים", "יש לי כל", והוא מחזיק את המרובה, את האורות המרובים

שבת קדש פרשת מטות-מסעי, כ"ח תמוז ע"ז - כפ"ח רמ"ח אותיות (קד-קז) וברית מילה לועה ישראל ש"י גרון

[אחרי^א הדלקת נרות]:

נגנון נגון החתונה של אקסלרוד, ידיד נפש, מעין עולם הבא-מה ידידות ("ט כסלו ע"ז), שאמיל.

א. אות קד: זיהוי החוש האישי – "זהיר טפ"י

הגענו לאות קד:

מעלת יוסף על יעקב

קד. רנ"ד [ר] גרשון דובער, חסיד הצמח צדק ומומשפעיו של ר' הלל. שא"ל מר"ה מדוע נענש יוסף על אמרו והזכרתני שרצה לעשות בלי [כשיוסף היה בכלא, אחרי שפתר לשר המשקים את חלומו לטובה, הוא אמר לשר המשקים "כי אם זכרתי... והזכרתני אל פרעה"². אומרים חז"ל³ שבגלל הפגם במדת הבטחון בה' – כאשר עשה כלי בטבע וסמך על שר המשקים – הוא נענש להיות עוד שנתיים בכלא.],

ישוריש נשמתו (מסוד) מסד [צ"ל: מיסוד]. דא"ק שלמעלי מהתלב' בכלים (שהתלבשות בכלים הוא רק מעקודים) [שרש נשמת יוסף הוא ביסוד א"ק⁷. יש עולמות

^א נרשם (מהזכרון) על ידי אליעזר שלמה ש"י מזרחי. לא מוגה.

² בראשית מ, יד.

³ תנחומא וישב ט: "ולמה נתוספו לו שם שתי שנים, אמר הקב"ה אתה השלכת בטחוני ובטחת בשר המשקים ואמרת לו שתי זכירות, 'כי אם זכרתי והזכרתני' תשתכח שתי שנים בבית הסהר".

⁷ כמובא בספה"ק בענין המלך השמיני ממלכי אדום (שיוצא מיסוד א"ק), הדר (בגימטריא הצדיק – יוסף הצדיק סוד שסה ימות שנת החמה שכנגד שסה מצות

עקודים-נקודים-ברודים: בעולם העקודים כל האורות מכונסים בכלי אחד; בעולם הנקודים היו כבר עשרה כלים, כנגד עשרת האורות, אך הכלים היו קטנים ולא יכלו לסבול את עוצמת האורות ונשברו; ובעולם הברודים נתמעטו האורות ונתרבו הכלים. יוסף הוא למעלה מכל העולמות בהם יש כלים – הוא ביסוד א"ק, שם עדיין אין כלים – ולכן, לפי ערך הדרגה שלו, הוא פגם בכך שעשה כלי בטבע עם שר המשקים. הנושא קשור למה שתמיד שואלים בתורת הנפש ובעוד תחומים, שרוצים כלים. צריך להסביר שביסוד א"ק, מקומו של יוסף הצדיק, אין בכלל כלים, ודווקא הוא ה"פלא יועץ", קולע אל השערה ולא יחטיא בפתרון לכל בעיה נפשית (חלום) ונתינת עצה נכונה, ללא כלים כלל – זה עצמו ה"פלא" שבעצתו (פלא היינו כתר עליון, שגם בו אין עדיין כלים). אחר כך, כאשר יוסף כבר מתמנה כמשנה

לא-תעשה, מספר ההשאה ה-יד-דוד-זהב, כנודע), ש"שם עירור פעו", כמנין יוסף (כלומר שהדר פעו = יוסף הצדיק; "ישם אשתו מהיטבאל בת מטוד בת מי זהב" – מטוד = 253, משולש 22 ומגן דוד 7 = פעו מהיטבאל. הדר מהיטבאל = 306, יהלום טוב, שם הטוב, בחינת "יוסף בן שבע עשרה שנה", אהוה. הדר פעו מהיטבאל = 462, יהלום אהיה, סוד "אהיה אשר אהיה"). והנה, יסוד אדם קדמון = 325, משולש 25 = 13 פעמים 25, "כה" (נבואת שאר הנביאים). יוסף = 13 פעמים 12, "זה" (נבואת משה רבינו) – יחד, יוסף יסוד אדם קדמון = 481, השראה 16 = 13 פעמים 37 (ראשוני 7 פעמים ראשוני 13) = טבעת – ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אתה על יד יוסף" (= 2821 = אל פעמים אמן – "ויסר... ויתן" = 2145, משולש 65, שם א-דני ב"ה, "אתה על יד יוסף" = 676, שם הוי"ב"ה ברבוע).

זאת, במחשבה שאין לו יחוד משלו, לוקה בענוה של שקר, ענוה פסולה.

איך מזהים מה החוש הפנימי שלי? על כך כתוב "במאי אבוך הוי זהיר טפיי"⁷, זהיר מלשון זהר⁸ – יש איזה רגע בחיים שאני עושה משהו ואני מרגיש שאני מזהיר ומאיר, רגע אחר כך אני צריך להתבונן ולקלוט שהזהרתי מהדבר שעשיתי, כנראה זו השליחות שלי בחיים ובדבר זה עלי להתמקד. הקב"ה נתן לנו תריג מצות ואת כולן צריך לעשות בשמחה ובחיות, רק שלא תמיד זוכים לכך, אז לפחות איזו מצוה אחת שמרגישים בה 'זוהרים'. שם בגמרא מדובר במצות ציצית, אבל זו יכול להיות כל מצוה שמרגישים שאתה "זהיר טפיי" בה.

בן כמה היה יוסף הצדיק באותו זמן? בן זך שנים, מן הסתם במשך השנים האלה הוא עבר איזה אירוע שגרם לו לזהות את החוש הפנימי שלו ואת דרגתו בעבודת ה', משהו שהוא מרגיש שבו הוא "זהיר טפיי", וכך להכיר ששרש נשמתו מיסוד א"ק ושהוא שייך לבטחון מוחלט בה', בלי צורך בכלים בדרך הטבע. לכן הוא נענש על שלא נהג כך.

משל השען והסנדלר

וא' משל (ספק אם משל ר"ה לרג"ד או רג"ד לר"ה [לא ברור אם המשל הוא המשך דברי ר' הלל לר' גרשון בער או שהוא משל של ר' גרשון בער להסביר את דברי ר' הלל]). אומן השעון א זיינערמאכער [שען]. שנפל לישכרות שיאות [ועכשיו הוא רק מתאים להיות] לסנדלר, האם משו"ז יהי סנדלר? הלא טוב יותר שיעזוב שכרותו.

למלך, הוא עצמו דואג לעשות כלים, הוא המכלכל (לשון ריבוי כלים) לכל עם הארץ, סוד "מהתעבות האורות [ללא כלים, ההתעבות נעשית על ידי המינוי להנהיג בפועל] נתהוו הכלים".

הלא מצד ענוותנותו חשב שאינו במעלה גבוהה כ"כ [יוסף לא חשב ש'אני נמצא ביסוד א"ק.], וגם יעקב שלח מתנות לעשו שהי' נשמה דאצי' וגם הוא החזיק את עצמו בן [הרי אבא שלו גם עשה השתדלות בטבע, והוא ודאי לא יותר מאבא שלו. "אין קורין אבות אלא לשלשה"⁹, "האבות הן הן המרכבה" ונשמת כל האבות מעולם האצילות, ובמיוחד יעקב, ה"בחיר שבאבות", שנקרא בעל עולם האצילות. יוסף ראה את אביו עושה כלים בטבע בכך שהוא מביא לעשו אחיו מתנות ומשתחוה לפניו וכו' וחשב ש'אני ודאי לא יותר ממנו, וגם עלי לעשות כלים בטבע'. על כך שואל ר' גרשון בער את ר' הלל: מדוע, אם כן, נענש יוסף על כך? הרי עשה זאת מתוך ענוה!],

החובה לזהות את החוש הפנימי האישי

וענהו בזה"ל: א חוש דארף מען ניט לאזען [חוש לא צריך להזנית].

כעת נאמר כמה יסודות בתורת החסידות: כתוב¹⁰ שההבדל בין מוסר לחסידות הוא שמוסר בא לתקן את כוחות הנפש ואילו החסידות באה לתקן את חושי הנפש, שיהיה חוש פנימי בכל דבר. עיקר החוש שצריך לפתח הוא מי אני, מה אני ומה תפקידי והשליחות שלי בחיים, במה אני טוב ולאילו עבודה מיוחדת אני שייך. מי שלא עושה

⁷ ברכות טז, ב.

⁸ בראשית רבה מז, ו.

⁹ ראה פנים אל פנים עמ' קיא הערה כג; שם עמ' קטז; עדון המדות עמ' ז.

¹⁰ שבת קיא, ב.

¹¹ תניא אגה"ק ז.

לא! אם לא הצלחת כנראה מגיע לך משהו הרבה יותר טוב, לכן תנסה יותר גבוה.

בהשגחה פרטית אנחנו לומדים עכשיו שיש פה את "הזכרתני", ענין הזכירה שקשור לברית "זכר חסדו"²⁷. [הכוונות של הברית הן גילוי יסוד א"ק, וגם היום היה ההילולא והיום הולדת של יוסף הצדיק לאחת מהדעות]. כן. הבעש"ט אמר שההשגחה הפרטית בדרגה הכי גבוהה היא בלימוד התורה, כשלומדים לפי סדר דווקא ומגלים שמה שלומדים קשור למה שקורה במציאות.

ב. אות קה: את מי אוהב יותר?

קה. ר"ה [ר' הלל מפאריטש] שאל מאברך למי אוהב יותר..... [שלש נקודות. שכל אחד יבין לבד. (את אשתו או את הקב"ה?) כן, את מי אתה אוהב יותר, את אשתך או את הקב"ה? והוא השיב מה שהשיב, הוא היה חב"דניק ולא שיקר, אמר שאוהב יותר את אשתו.] וא"ל ר"ה טועה אתה על מי תמסור נפשך כו'. (כן הטעות אצל כ"א שיש לו אהבה מסותרת).

כתוב בתניא שיש אהבה טבעית, שבעולם היצירה, ויש אהבה שכלית, שבעולם הבריאה – עליהן כתוב "יוצר אור ובורא חשך"²⁸, כמו שדברנו לפני כמה שיעורים²⁹ – אבל יש דרגה עוד יותר גבוהה, אהבה מסותרת בעולם האצילות. בעולם האצילות שרש נשמות ישראל, "אצילי בני ישראל"³⁰, ומשם מגיע כח המסירות-נפש. אין הכוונה שלא צריך לאהוב את האשה, אדרבה צריך לאהוב את האשה מאד, אבל את הקב"ה יותר. [כלומר, כלפי האשה יש אהבה טבעית ושכלית אבל אין אהבה מסותרת?] האהבה הטבעית היא לפעמים יותר מהאהבה השכלית,

אומר כאן משל יפה ומיוחד: אחד שהוא שיען במקצועו, מלאכה עדינה, נפל לשכרות, וכעת הוא מסוגל להיות רק סנדלר, מלאכה יותר מגושמת. יש לו אפשרות להמשיך במלאכת הסנדלרות, ואז אין צורך שיצא מהשכרות שלו, אבל הוא יכול גם להגמל מהשכרות וכך לחזור להיות שיען. יוצא מכאן שיעקב אבינו ביחס לבנו יוסף הוא סנדלר לעומת שיען, ויוסף בכלא ירד כביכול לדרגת סנדלר. [כנראה שר המשקים השקה אותו]. כן... הוא פתר את החלומות של שר האופים ושר המשקים, ובעצם הוא גזר את דינם – אחד לחיים ואחד למות. לכן הוא חשב שכמו שהחייתי בפתרוני את שר המשקים הוא גם יעזור לי לצאת מכאן. [הווארט כאן מזכיר את 'היום יום' על אחד שיכול להיות נוקב ומרגליות ובמקום לעשות זאת הוא אופה לחם]. כן, רק כאן החידוש הוא שקודם הוא היה באמת נוקב ומרגליות אך אחר כך הוא נפל לשכרות ואינו יכול לנקוב מרגליות. שם הוא לא שכור, הוא יכול כעת לעסוק ביהלומים, ובמקום לעסוק בנקיבת מרגליות הוא עוסק באפיית לחם, ואילו כאן הוא לא יכול כעת להיות שיען אלא אם ייצא משכרותו.

התוכן כאן מזכיר תורה בלקוטי מוהר"ן³¹ לגבי סבי דבי אתונא. סבי דבי אתונא הקשו כיצד מי שבקש להשתדך עם אשה וסרבו לו יפנה לאשה במעמד עוד יותר גבוה ממנה (ובכך רמזו שאם הקב"ה פנה לעם ישראל לקבל את התורה לאחר שאר העמים סרבו לו המשמעות היא שעם ישראל פחות משאר העמים, ולא נעלה מהם). רבי יהושע בן חנניה ענה להם שאדם לא מצליח לתקוע יתד בחומה עליו לנסות לתקוע אותה גבוה יותר ושם יצליח. מי שנמצא בשידוכים ונפגש עם בחורה שלא רוצה אותו. מה הייתי חושב שהוא צריך לעשות? להוריד פרופיל וללכת על משהו פחות טוב בשבילו. על כך עונה רבי יהושע –

²⁷ תהלים צח, ג.

²⁸ ישעיה מה, ז.

²⁹ שבת פרשת במדבר ש"ז (בביאור אות נט).

³⁰ שמות כד, יא.

³¹ כ"ה ניסן.

³² סימן כט.

עלינו? 'אתם כל הזמן חושבים על הקב"ה'. הם היו מאד מרוצים מהתשובות וקבלו אותו. רק אחר שהוא אסף כסף הוא אמר להם את הכוונה במה שענה וברח משם...

הכוונה שלו מוסברת לפי המושגים פשיטות והתחדשות. אם העולם נמצא בפשיטות נשאר לחשוב על הקב"ה, האם הוא נמצא או לא (והוא נמצא בהתחדשות), ואם הקב"ה נמצא אצלנו בפשיטות נשאר לחשוב ולהתבונן רק האם אני קיים בכלל בעולם או לא. זו הכוונה שליובאוויטש היא כף הקלע דקדושה – שאתה בכלל לא יודע באיזה עולם אתה נמצא, עד לספק אם אתה בכלל קיים או לא.

איזה מקום עולה **כף הקלע**? [יצהר] כן, רק השאלה אם זו כף הקלע דקדושה או כף הקלע דקליפה...

משום ששרש הרגש הוא מעל השכל – "ז"א בעתיקא אחיד ותליא".

[אולי מדובר כאן על אהבה לאשה מול אהבה לרבי?] ר' אייזיק אמר שאם שלמה המלך היה חסיד הוא היה כותב את מגלת שיר השירים על אהבת רבי וחסיד, כלומר שזו אותה רמה של אהבה.

[בלוח התיקון בתניא כתוב שבני עירו קודמים בצדקה, יותר מהם הצדיק ויותר ממנו הצדיק שבארץ ישראל. אבל מה עם הקב"ה? יוצא שהצדיק כמו הקב"ה...], לא, הקב"ה מעל כל הדרגות האלה. [יש טענה שבחב"ד מדברים רק על הרבי ולא על הקב"ה, וכשהגעתי לרב אני רואה שהוא מדבר על הקב"ה]. הקב"ה בהתחדשות...

ג. אות קו: כף הקלע – הזזה עצמית

קו. ר"ה [ר' הלל מפאריטש] אמר שליובאוויטש הוא כף הקלע דקדושה ס'ווארפט א הער און א הער מיא ווייס גאר ניט אויף וואס פארא וועלט מיא איז [נזרקים מצד לצד ולא יודעים באיזה עולם נמצאים].

איך נקראת בלשון החסידות הזריקה מצד לצד עד שאתה לא יודע באיזה עולם אתה נמצא? "הזזה עצמית", יסוד מאד חשוב בחסידות. כשמגיעים לליובאוויטש מרגישים הזזה עצמית, וזה סימן שהגעת למקום אמתי.

פשיטות והתחדשות

יש סיפור על חסיד שהגיע לעיירה של מתנגדים כדי לאסוף כסף, ושם היה מנהג שכל אחד שהגיע היו בוחנים אותו אם הוא שייך ל'כת', ואם כן היו זורקים אותו משם. מה עשה אותו חסיד? שאלו אותו מה אתה אומר על ה'כת'? הוא ענה 'הכת? כל הזמן חושבים על עצמם', ומה אתה חושב

ד. אות קז: נסיעה לצדיק – בחינת יום טוב

נלמד עוד אות:

קז. אדמוה"ו ענה על השא' למה צריך לנסוע לר"מ מהאראדאק [אדמו"ר הזקן ענה על השאלה למה צריך לנסוע לרבי מנחם מענדל מהאראדאק, רבי מנחם מענדל מויטבסק]. [שזה על דרך] ווי א ישוב'ניק פארט אויף יו"ט אין שטאט [בן כפר שנוסע ליו"ט לעיר].

רבי מנחם מענדל מויטבסק היה רב-חבר של אדמו"ר הזקן, ויש שיחה של הרבי, שאנחנו תמיד מזכירים, בה הוא שואל למה לא מונים בשושלת הרביים של חב"ד את רבי מנחם מענדל מויטבסק (אדמו"ר הזקן כתב לו כתב התקשרות אחרי פטירת רבי אברהם המלאך, בנו של המגיד). שאלו את אדמו"ר הזקן – 'למה אתה נוסע לרבי מנחם מענדל מויטבסק? (כלומר, למה אתה צריך אותו כרבי?). נסיעה לרבי מורה על התקשרות אליו. הוא ענה שהנסיעה שלו היא כמו בן כפר,

התפללו קבלת שבת וערבית.

ישוב'ניק, שנוסע לעיר הגדולה ליום טוב. כלומר שיש צדיק, רבי, שאצלו נמצאים ה'עולם', הוא באמת נשמה כללית ולכן נסיעה אליו היא כמו עליה לרגל ביום טוב, "אומר לדבק [דבוק חברים אצל רב אחד] טוב [יום טוב] הוא", וכמו שתכף נסביר יותר.

על דרך הסוד יש לפרש ישוב'ניק מלשון ישוב הדעת, מוח התבונה (מוחין השייכים למדות) כנודע, ואילו הנסיעה לעיר ליום טוב היינו העליה מתבונה לאמא עילאה (מוחין בעצם, וכמו שמסביר ר' אייזיק שעיקר ענין ההתבוננות הוא לא ישוב הדעת אלא 'ארויס טאן זיך' מדעתו הראשונה, להתפשט מדעתו ולהכלל בדעת שלמעלה ממנו, והוא ענין נסיעת חסיד, משכיל, לרבי).

איפה מצאנו יחס של בן כפר מול בן עיר? [לגבי פורים.] זה בהלכות, אבל בתנ"ך איפה מצינו? על מי נאמר שהוא בן כפר ומי בן עיר? [ישעיהו ויחזקאל.] כן, לא דומה בן כפר לבן עיר, שישעיהו הוא "בן כרך שראה את המלך" ויחזקאל "בן כפר שראה את המלך"¹⁰. למה בן כפר צריך לנסוע ליום טוב לעיר? ["ברוב עם הדרת מלך"]. בדיוק, הוא רוצה להיות ביחד עם עם ישראל. אצל הצדיק של הדור נמצאות כל הנשמות של הדור ומי שרוצה להתקשר לנשמות ישראל צריך לבוא לצדיק. יו"ט הוא בחינת בינה, אמא מקננא בכורסיא, שם שרש נשמות ישראל, והכוונה בכך שבן כפר נוסע ליום טוב לעיר היא שאצל הצדיק הוא מרגיש יום טוב, מרגיש שם שכל ישראל נמצאים שם. יתכן שאין הרבה אנשים אצל אותו רבי, ואף על פי כן שם נמצאות כל הנשמות. [יש בני עיר שנוסעים לכפר גם...] **כפר חב"ד** שוה **ש-די** (**כפר** = **ש**, **חב"ד** = **די**). [נוסעים לשבת.] שבת ענינה ענג ויו"ט ענינו שמחה. יש גם שבת שבתון שנפתח בתפלת "כל נדרי", שגם שוה **ש-די**.

¹⁰ חגיגה יג, ב.

שבת קדש פרשת מטות-מסעי, כ"ח תמוז ע"ז - כפ"ח שלום זכר וברית מילה לרעה ישראל שי' גרון

[אחרי^א ערבית וכמה ניגונים.]

סנדק – שונא את הרע הדק שבדק

בהמשך הוא דורש על סנדק כמו שחז"ל דורשים על הר סיני, שמשם ירדה שנאה לאומות העולם, כך סנדק נוטריקון שונא את הרע הדק שבדק. בלשון החסידות הרע הדק נקרא "העלם הרע", הרע שבלא מודע שבנפש, אותו הסנדק שונא. יש בספר שארית ישראל הרבה דברים שמזכירים דברים שכתובים בתניא (ואולי הם לקוחים משם). כאן הווארט מאד דומה למה שכותב אדמו"ר הזקן לגבי צדיק גמור, שצדיק גמור הוא מי ששונא את הרע בתכלית. יוצא שסנדק צריך להיות צדיק גמור, דבר שלא מצוי בכלל.

מה מזכיר לנו נוטריקון מהסוג של סנדק? [סנבלט]. כן, היו לנו שיעורים לפני כמה שנים שסנבלט, מי שנלחם בעזרא ונחמיה שעלו לארץ כדי לבנות את בית המקדש, הוא נוטריקון שונא בליטות. זו קליפת סנבלט, אבל לכאורה בליטות הן דבר לא טוב, כמו הווארט בחב"ד "אין בליטות". אלא שיש בליטות טובות, הבליטות של הקדושה, כמו עזרא ונחמיה שבאו לבנות את בית המקדש, אותן שנה סנבלט, ויש בליטות של הקליפה, חיצוניות מוגזמת הבאה מתוך ישות, ועליהן אומרים שצריך להיות "אין בליטות", בלי בליטות. אם כן, בברית מילה המוהל כורת את הבליטות של הקליפה ומגלה את הבליטות של הקדושה. הסנדק הוא מי ששונא את הרע שבדקות שבדקות.

א. סנדק – שנאת העלם הרע

גילוי אור משיח בסנדק

נגיד כמה דברים כדי להשתתף ב"שלום זכר". דברנו לפני כמה שבתות² על הספר "שארית ישראל" של הווילדניקער. יש בברית מילה שלש דמויות, ששלשתן נמצאות כאן – סנדק, תינוק ומוהל. אמנם התינוק לא נמצא כאן אבל אבא שלו מייצג אותו. הוא כותב שני דברים על הסנדק³.

קודם כל, הוא כותב שהכוונה של הסנדק היא גילוי אור משיח: הסנדק מחזיק בידיו את הרגלים של התינוק – שתי רגלים ורגל אמצעית, שהיא הברית – יחוד רגלין (נה"י) בידין (חג"ת), שהוא בחינת משיח.

התינוק הוא קדוש מרחם אמו, שנה הבאה לומדים בישיבות את מסכת בבא קמא, רבי ברוך ממזיבוז אמר שבבא קמא ר"ת ברוך בן אדל קדוש מרחם אמו, זה השיעור הראשון של המסכת...

^א נרשם (מהזכרון) על ידי אליעזר שלמה שי' מזרחי. לא מוגה.

² ש"פ בלק פ"ד.

³ לקוטים, זה לשונו: "סנדק הוא הארה של משיח על ידי שמחבר הידים והרגלים נצח הוד יסוד. עוד סנדק הפירוש הוא שישנא אף עבירות דק מן הדק".

סנדק-תינוק-מוהל – ספר תורה-תפילין-

מזוזה

ישב הכרובים הופיעה¹. יש על פסוק זה נגון בפרקי הרבי. מי כאן ה"רעה ישראל"? ה'. כתוב אח"כ "נהג כצאן יוסף", הפשט של "יוסף" כאן הוא כינוי לכל עם ישראל, שכולם נקראו על שם יוסף (וגם יוסף קשור לכל ישראל ונקרא "רעה" שלהם, כמו שכתוב בתורה² "משם רעה אבן ישראל"). נמצא שהשם רעה ישראל קשור מאד ליוסף הצדיק. הדבר מתקשר לחדש תמוז, שדברנו לאחרונה³ על הקשר של כל החדש ליוסף הצדיק – יש ארבע דעות בחז"ל לגבי תאריך היום הולדת וההסתלקות שלו, וכל התאריכים בחדש תמוז.

נצח – בטחון עם כלים (גם מהקליפה), הוד

– בטחון בלי כלים, יסוד – בטחון עם כלים

מהקדושה

נוסיף השלמה למה שדברנו בליל שבת⁴ לגבי מדת הבטחון של יוסף הצדיק: הוסבר שיוסף הוא בדרגת יסוד א"ק, בה אין צורך לעשות כלים. משה רבינו הוא כנגד ספירת הנצח, שפנימיותה בטחון, אבל את כל הבטחון הוא מקבל מיוסף הצדיק – "ויקח משה את עצמות יוסף אתו"⁵. אנחנו יודעים שיש שני סוגי בטחון, בטחון פעיל ובטחון סביל, והם בפנימיות הנצח וההוד. פנימיות ספירת היסוד של יוסף הצדיק בפרצוף שבעת הרועים-האושפיזין היא אַמּוּת, מלשון אַמּוּת ולהגשים, כח ההגשמה נמצא ביסוד. איזה בטחון קיים שם?

קודם נבין, מה היתה הטענה של ר' גרשון בער בשאלתו את ר' הלל? הוא הקשה שיעקב אבינו כן עשה כלים בטבע, וכך היה ראוי, ויוסף הצדיק

מה ראשי התיבות סנדק-תינוק-מוהל? [סתם], כמה זה עולה? [500, "פרו ורבו"]. נכון, איזה עוד ראשי תיבות יש למלה סתם? [ספרי-תורה, תפילין, מזוזות]. נכון, ואם כן יוצא שהסנדק הוא ספר-תורה, התינוק הוא תפילין והמוהל הוא מזוזה. מזוזה היא "הכח המניע הבלתי מתנועע", לכן כתוב על הקב"ה "אני הוי' לא שנית", כך המוהל. כמה שוות שלש המלים האלו, סנדק-תינוק-מוהל? [861, בית המקדש]. נכון. רק תינוק עולה משיח בן יוסף. קשור לימי בין המצרים, שהסנדק, התינוק והמוהל הם ההתגלות של בית המקדש. 861 הוא המשולש של מא. [שוה גם מתתיהו]. כן, ועוד כמה דברים חשובים. [ראש השנה]. נכון.

ב. מדרגת הבטחון של יוסף – עשית כלים מהקדושה

[אחרי מוסף:]

נגנו נגונים, נערכה הברית למזל טוב. עשו "המוציא", נגנו נגון הכנה לארבע בבות וקפעליא.

כדי לכבד את המקום נאמר כאן כמה מילים לפני שנעבור למקום סעודת המצוה. קיבלתי אתמול מר' שאול ספר על הלכות קרבן פסח, ויש שם דיון לגבי הדין שהפסח צריך שייאכל בחבורה, האם העיקר שתהיה חבורה אחת אפילו אם היא בשני מקומות או שצריך שיהיו במקום אחד דווקא. אנחנו פוסקים שהעיקר הוא שתהיה חבורה אחת, אפילו אם הם בשני מקומות...

"רעה ישראל" ויוסף הצדיק

השם של הרך הנימול הוא רעה ישראל מהפסוק "רעה ישראל האזינה נהג כצאן יוסף

¹ תהלים פ, ב.

² בראשית מט, כד.

³ שיעור (אנגלית) ח' תמוז ש"ז.

⁴ פ"א.

⁵ שמות יג, יט.

כלי להשתמש בכלים דקליפה. יוצא שמי שבנצח יכול להשתמש אפילו בכלים דקליפה.

שינויים בקשר לתנועת "דרך חיים"

כעת נגיד משהו בקשר לתנועה: אנחנו רוצים עכשיו לומר שאנחנו משנים את שם התנועה מ"דרך חיים" ל"מדינת היהודים – בדרך למלכות ישראל". [למה לא דרך חיים?] "דרך חיים" נשמע כמו עוד תנועה, יש הרבה תנועות, השם לא אומר כלום. יכול להשאר השם "דרך חיים" אבל שהתת-כותרת, ההסבר, יהיה "מדינת היהודים – בדרך למלכות ישראל". אנחנו מדינה ורוצים מדינה יהודית, והיעד הוא מלכות ישראל, שזה כבר מלכות בית דוד ומשיח. אני אומר זאת בהשראה מר' עודד כי טוב. גם לגבי הסמל צריך לשנות, המנורה לא מתאימה כי יש ממנה יניקה, מגן דוד ודאי שלא. מתאים שיהיו בסמל לוחות הברית. [מרובעים] כמובן.

עיקרי פנימיות הספירות

אמרנו קודם שכל הספירות נצח, הוד ויסוד הן בעצם מדרגות של בטחון (ג"פ בטחון עולה יה ברבוע – "בטחו בהוי' עדי עד כי ביה הוי' צור עולמים" = ביאת המשיח), שבפרט הוא פנימיות מדת הנצח. נכון להסביר כך לגבי כל אחת מהקומות של הספירות – חב"ד (מושכל), חג"ת (מורגש) ונה"י (מוטבע). מן הסתם הענין כתוב גם בספר הנפש, ספר היסוד של תורת הנפש:

את כל אחת משלישיות הספירות חב"ד-חג"ת-נה"י מובילה הפנימיות של הספירה הראשונה. כלומר, את נצח-הוד-יסוד מוביל הבטחון של הנצח, כמו שראינו כעת; את אהבה-יראה-רחמים מובילה האהבה של החסד; את המוחין, חכמה-בינה-דעת (שפנימיות בטול-שמחה-יחוד), מוביל הבטול שבכתר, כמו שמפורש בחסידות שעיקר המוחין הוא הבטול שבחכמה.

החזיק את עצמו כמוהו ולכן עשה כלים, ומדוע הוא נענש על כך?! אבל לכאורה יש הבדל ביניהם. איזה כלים יעקב עשה? הוא שלח דורון לאחיו עשו הרשע והשתחווה לפניו וכו', אבל הרי אחרי הכל עשו הוא אחיו הגדול – הגם שיעקב קנה ממנו את הבכורה, אבל עדיין מצד הלידה עשו הוא הגדול – והרי יש מצוה לכבד את האח הגדול כמו כבוד אב. מי שיקרא ברמב"ם בהלכות ממרים יראה שאין שום הבדל בין כבוד אח גדול לכבוד אב, זו אותה דרגה. לגבי כבוד אב ואם כתוב בהלכות ממרים – מעניין שכותב את הלכות כבוד אב ואם בהלכות ממרים אחרי זקן ממרא – שאפילו אם האבא רשע יש מצוה לכבד אותו. אם כן, אותו דבר לגבי אח גדול רשע, אלו אותם דינים, ולכן יעקב אבינו כיבד את אחיו הגדול, הגם שהיה עשו הרשע. אבל אצל מי יוסף עשה השתדלות? אצל שר המשקים, גוי מצרי! לכאורה כלל לא דומה.

מה רואים שהדגש אצל יוסף? יוסף כן יכול לעשות כלים בטבע, יוסף בונה מדינה ומשתמש בכלים, רק ענין הבטחון שלו הוא לא לעשות כלי בקליפה. הוא נענש כי לא ידע את מדת הבטחון השייכת לדרגתו, יסוד א"ק, בה עליו לעשות כלי ולבטוח בה, אבל לא כלי מהקליפה. אם למשל יוסף היה לוקח עו"ד יהודי טוב והיה כך יוצא מהכלא אולי כן היה בסדר גם לפי דרגתו, אבל הבעיה שהוא אמר זאת לשר המשקים המצרי.

לפי זה נסביר כעת את היחס בין נצח, הוד ויסוד בקשר לבטחון בה': נצח הוא בטחון פעיל, "וזכרת את הוי' אלהיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל"^ו, להכנס למלחמה ולנצח; הוד הוא בטחון סביל, "חשוב טוב יהיה טוב", "השלך על הוי' יהבך והוא יכלכלך" בלי לעשות בעצמך כלים בטבע; אבל יוסף הוא לא נצח ולא הוד, הוא יסוד, שענינו לעשות כלים דקדושה בטבע,

דחסדים" (עב גשרים, וכן גשר מתחלף ב-קשר) שבדעת וה"עטרא דגבורות" שבה (מב נהרי אש).

עד כאן לכבוד מקום ברית המילה, כעת נעבור לסעודה.

[הלכו לסעודת מצוה בבית משפחת עיני]

נגנו "תשכון תגדל" ו"רעה ישראל".

כתר: "עת רצון"

נעשה כעת את פרצוף הגימטריות של רעה ישראל:

בכתר נשים את הבטוי "עת רצון". מהו מקור הבטוי? [וואני תפלתי לך הוי' עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך".] כתוב בקבלה ש"באמת ישעך" היינו גילוי אור הפנים של אריך אנפין, "שע נהורין", ומקורו בפנימיות אריך אנפין ובפנימיות עתיק יומין. ה"אמת" כאן – "באמת ישעך" – היא גילוי המזל-התקון השביעי, "ואמת". הארזיז"ל כותב ש"ואמת" היא המדה של שבת (יום השביעי, בחינת המדה השביעית), לכן אפילו עם הארץ לא משקר בשבת⁸¹⁶. כמה שוה "עת רצון"? רעה ישראל,

חכמה: "אתה קדוש"

בחכמה יש בטוי שאנחנו אומרים כל יום שלש פעמים, בכל תפלת עמידה – "אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה". "אתה קדוש" הוא הקב"ה, "ושמך קדוש" מדבר בתורה (שכולה שמותיו של הקב"ה, ועד שכולה כאחת שם ה' יתברך), "וקדושים בכל יום יהללוך סלה" אלה ישראל, "ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד". חכמה נקראת קדש, "קדש מלה בגרמיה"⁸¹⁷.

גם לגבי העל-מודע בכתר נכון לומר כך – אף על פי שיש בכתר שלשה ראשים, אמונה-תענוג-רצון, פשוט שהעיקר הוא האמונה והיא ענין עצמות הכתר. המלכות כאן נשארה לבד, ופשוט שענינה הוא השפלות, הפנימיות שלה. האמונה והשפלות הן ספירות יחידות (שפלות עולה ח"פ אמונה כנודע), כתר ומלכות, בסוד "נעוץ סופן בתחלתן".

ג. פרצוף רמזי "רעה ישראל"

רמז הדעת בשם "רעה ישראל"

בסעודה נעשה פרצוף שלם של גימטריות לכבוד הברית מילה, כעת נגיד רק אחת מהן: יש מושג בקבלה של "תרך עמודי אור שבכתר". עמודים מחברים את הרצפה עם התקרה, וכך בקיום התורה והמצות אנחנו עולים למעלה וממשיכים אור עליון עלינו למטה; אחר כך בחכמה יש "לב נתיבות חכמה"; בבינה "נ שערי בינה"; בחסד "עב גשרים"; בגבורה – הכי פחות ידוע – "מב נהרי אש", הגשרים שבחסד – מלשון גישור, מילה שאוהבים היום – הם כדי לעבור את ה"נהרי אש" שבגבורה. נשים לב שרק בשנים יש שם נוסף – "תרך עמודי אור" ו"מב נהרי אש". בחכמה כתוב "לב נתיבות חכמה", אבל הכוונה היא שהנתיבות נמצאים בחכמה, וכן בבינה "נ שערי בינה" הם חמישים שערים בבינה. רק ב"תרך עמודי אור" ו"מב נהרי אש" יש מילה נוספת. כלומר, כל המהלך הוא להגיע מאור לאש.

כעת נעשה את הגימטריא: כל המספרים האלה – תרך, לב, נ, עב, מב – עולים יחד רעה ישראל, שם התינוק.

בפרצוף הגימטריות שלנו איפה נמקם את הגימטריא הזאת? [בדעת]. נכון, אמנם אין כאן את הדעת בפירוש, אבל הכל כאן דעת – הכתר והדעת מתחלפים; חכמה ובינה הם כנגד דעת עליון; והחסד וגבורה הם דעת תחתון, ה"עטרא

⁸¹⁶ תהלים סט, יד.

⁸¹⁷ ראה דמאי פ"ד מ"א.

⁸¹⁸ ח"ג צד, ב.

בשבת – "שבת מקדשא וקיימא" בכינה, קידוש השבת על ידי ישראל בחכמה ורעוא דרעוין בכתר.

חסד: "רחבה מצותך מאד"

נעבור לחסד: באגרת הקדש יז בתניא אדמו"ר הזקן מביא פסוק מתהלים, "לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד"¹⁷. לגבי איזו מצוה הוא דורש את הפסוק? [צדקה]. נכון, לכן הוא קשור לחסד. "רחבה מצותך מאד", מורה על רחבות אין סוף. איך הוא מפרש שם את תחלת הפסוק, "לכל תכלה ראיתי קץ"? שלכל כלות הנפש יש קץ. כתוב בספר יצירה "אם רץ לבך [ב'רצוא' למעלה] שוב לאחד", למה? כי יש קץ וסוף לכל "רצוא", וכדי להעצים ולהחליט אותו (להשיג ממש את מושא ה"רצוא") חייבים לרדת למטה לקיים מצוה מעשית, כאשר המצוה המעשית העיקרית היא מצות הצדקה (שנקראת "מצוה" סתם בכל תלמוד ירושלמי, כמבואר בתניא). בפסוק כאן, מצות הצדקה נקראת "מצותך", המצוה שלך ה', כי זו המצוה המיוחדת לו יתברך. ה' "מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית"¹⁸, "ואתה מחיה את כלם"¹⁹, והיינו הצדקה והחסד שהקב"ה עושה עם העולם שמחיה אותנו בכל רגע ורגע. "רחבה מצותך מאד" שוה 816, רעה ישראל.

גבורה: "הוי אורי וישעי... הוי מעוז חיי"

הגענו לגבורה. איך מתחיל פרק כז בתהלים, אותו אומרים כל יום מראש חדש אלול עד הושענא רבה? ["לדוד ה' אורי וישעי ממי אירא ה' מעוז חיי ממי אפחד."] כן, יש כאן לשון של

ואביטה

גם "אתה" הוא לנוכח, וכך בחכמה הגילוי אור, כברק המבריק, הוא לנוכח. "אתה קדוש" עולה רעה ישראל.

בינה: "נשמת הוי"

בכינה יש בטוי "נשמת הוי"²⁰ – בטוי שכתוב פעם אחת בתנ"ך, בספר ישעיהו ("נשמת הוי" כנחל גפרית בערה בה", נשיבת רוח פיו של הוי' כביכול). בדרך כלל אנחנו מכירים את "נר הוי' נשמת אדם"²¹ – שכלולה בו אותה גימטריא, אותן שתי מלים, "הוי' נשמת" – אבל כאן הבטוי הוא בטוי שלם, "נשמת הוי'". נשמה מלשון נשימה, כמו "ויפח באפיו נשמת חיים"²². נשמה היא כנגד הכינה, כמו שכתוב "ונשמת ש-די תבינם"²³. וכל הפסוק, המתאר את התהוות הגיהנם עוד טרם בריאת העולם – "כי ערוך מאתמול תפתה גם היא למלך הוכן העמיק הרחב מדרתה אש ועצים הרבה נשמת הוי' כנחל גפרית בערה בה" – שייך ליסוד האש, בכינה (דמינה דינין מתערין, ו"אני בינה לי גבורה [אש]). הבטוי "נשמת הוי'" – שכבטוי בפני עצמו, "נשמת הוי'", מתפרש לטוב, על דרך "נר הוי' נשמת אדם" (גם הנשמה היא בכינה, כמ"ש "ונשמת ש-די תבינם") – עולה גם הוא רעה ישראל, 816.

דעת: תרך-לב-נ-עב-מב

בדעת שמנו כבר את המספרים "תרך עמודי אור", "לב נתיבות חכמה", "נ שערי כינה", "עב גשרי חסד", "מב נהרי אש". כמה שוים רק תרך, לב, נ, המספרים של הכח"ב? [שבת] נכון, השבת היא סוד המוחזן, ולכן יש שלש עליות

¹⁷ ל, לג.

¹⁸ משלי כ, כז.

¹⁹ בראשית ב, ז.

²⁰ איוב לב, ח.

²¹ קיט, צו.

²² ברכת "יוצר אור".

²³ נחמיה ט, ו.

שאני מתבודד ומספר לה' את מה שעבר עלי והוא עונה לי, ומכך נעשית תורה ("למדני חקין"). ככה אומרים המפרשים. יש ענין לעשות מהתורות תפלות, אבל יש ענין גם לעשות מהתפלות תורות, והוא רמוז בפסוק "דרכי ספרתי ותענני למדני חקין". אף פעם לא מצינו שהתפלה נקראת בלשון ספור – מצאנו לשון שיחה, עמידה וכו', אבל ספור מופיע רק כאן. הפסוק אומר לעשות מהתפלה תורה. כלומר, לעשות תורה מכל מה שעבר עלי, כל סיפור החיים שלי. זה מזכיר את מה שאמר רבי דוד מלעלוב, שעכשיו לומדים מסכת בבא קמא, אבל לעתיד לבא ילמדו מסכת 'רבי דוד מלעלוב', וככה את המסכת של כל אחד מאתנו, מסכת החיים של כל אחד.

יש שם עוד פסוק עם "למדני חקין", באות ט. ["טוב אתה ומטיב למדני חקין". קשור עם ברכת "הטוב והמטיב" שאומרים על הולדת הבן]. כן, "הטוב והמטיב" זו ברכה שמברך מי שנולד לו בן. היא הולכת על לימוד התורה של האב לבדו, גם על לימוד התורה של האב עם הבן וגם על לימוד התורה של הבן בפני עצמו. אם כן, יש שלשה פסוקים של "למדני חקין". [יש גם "חקין למדני".] כן, אבל "למדני חקין" יש שלש פעמים. [יש גם "תלמדני חקין".] כן, אבל הבטוי הזה כבר בכלל לא מתאים לגימטריא. שלש פעמים "למדני חקין" עולה **רעה ישראל**.

כיון שבפרצוף שלנו אין נצח והוד, נחלק את ה"למדני חקין" שבתפארת ונעשה שלישיה של תפארת-נצח-הוד, בסוד "תנה הודך על השמים"^{כז}, **תנה** ראשי תבות תפארת-נצח-הוד, מתפארת עד "הודך". הפסוק השלישי – "טוב אתה ומטיב למדני חקין" – שייך לתפארת, "אין טוב אלא תורה"; הפסוק הראשון – "ברוך אתה הוי' למדני חקין" – שייך לנצח, שהוא המשכה

יראה ופחד, סימן שיש ממי לירא ולפחד – אבל צריך לא לירא ולא לפחד משום דבר בעולם, רק מה', כמו שאמר אבי הבעל שם טוב לבנו הקטן לפני הסתלקותו. אם "הוי' אורי וישעי" – אזי "ממי אירא?! אם "הוי' מעוז חיי" – שייך לשנה שלנו, שנת ע"ז – אז "ממי אפחד?!". פנימיות הגבורה היא היראה, לכן הענין שייך לספירת הגבורה. הבטויים "הוי' אורי וישעי" ו"הוי' מעוז חיי" ביחד עולים **רעה ישראל**. זו סגולה שהאבא של התינוק, וגם האמא שלו, וגם כולנו, לא נפחד מאף אחד חוץ מה'.

תפארת-נצח-הוד: ג"פ "למדני חקין"

תפארת קשורה לתורה – "עץ חיים היא" – לכן מתאים לשים בה בטוי שקשור עם לימוד התורה: בכל התנ"ך כתוב שלש פעמים הבטוי "למדני חקין", כולן בפרק קיט בתהלים^{כז}. מה הפסוק הראשון? ["ברוך אתה הוי' למדני חקין"]. נכון, מסופר על הרבי הרש"ב שכשהיתה לו שעה שלא הזדמן לו לברך איזו ברכה – ברכות הנהנין או אשר יצר וכו' – היה אומר את הפסוק "ברוך אתה הוי' למדני חקין". הפסוק קשור לברכות, מטבע הברכה. ברכה היא המשכה מלמעלה למטה, כידוע החילוק בין תפלה לברכה, שברכה היא המשכה מלמעלה למטה, ואילו תפלה – שבה אנו מכוונים לעורר את הרצון העליון, "יהי רצון מלפניך..." – היא העלאה מלמטה למעלה. הרבי הרש"ב אמר ש"חקין" כאן לא קאי דוקא על חוקי התורה, אלא על החוקים שה' חקק בעצם הטבע שהוא ברא לכבודו. אם כן, זו המשכה של התורה מלמעלה למטה.

מה הפסוק הבא? הוא באות ד. ["דרכי ספרתי ותענני למדני חקין"]. כן, זו כבר תפלה, שאני מספר לקב"ה את הדרכים שלי, כמו התבודדות,

^{כז} תהלים ח, ב.

^{כז} יב; כו; סח.

מלמעלה למטה; והפסוק השני – "דרכי ספרתי ותענני למדני חקיך" – כנגד הוד, מלמטה למעלה, וכן "דרכי" הוא ענין ההליכה "הולך בתם"^{כב}.

נאמר עוד כמה גימטריות בקשר לשלשת הפסוקים האלה: "ברוך אתה הוי' למדני חקיך", "דרכי ספרתי ותענני למדני חקיך", "טוב אתה ומטיב למדני חקיך" שעולים יחד 3536 שעולה 13 – אחד-אהבה – פעמים "למדני חקיך" (ג"פ במפורש וי"פ ברמז)! "למדני חקיך" עולה 16 פעמים טוב ("טוב אתה ומטיב למדני חקיך"; הרוס"ת = 4 פעמים טוב, הערך הממוצע של כל אות, והאמ"ת = 12 פעמים טוב = צדיק, "אמרו צדיק כי טוב"). ג"פ "למדני חקיך" עולה 816, שפלות (פנימיות המלכות, וכדלקמן בפרצוף) עולה ח פעמים אמונה (פנימיות כתר עליון) כנ"ל. בשם רעה ישראל יש 8 אותיות, כלומר שממוצע כל אות עולה אמונה. [גם כפולה של טוב]. נכון, כי אמונה עולה 6 פעמים טוב, כאן יש 8 כפול 6, יוצא מח פעמים טוב. והוא צדיק ב"רצוא ושוב" – צ צד צדי צדיק דיק יק ק – רעה ישראל שלנו יהיה צדיק גדול בעזה".

יסוד ומלכות: "רעה ישראל" ושפלות

ביסוד נשים את שם הרך הנימול עצמו – "רעה ישראל", שהולך על יוסף הצדיק, ה"צדיק יסוד עולם", כאמור.

במלכות נשים את הגימטריא הכי פשוטה של 816 – שפלות, פנימיות ספירות המלכות. השפלות היא בסיס כל הפרצוף. ולסיכום:

כתר
"עת רצון"

בינה
"נשמת
הוי'"

דעת
תרך-לב-ג-
עב-מב

גבורה
"הוי' אורי
וישעי" "הוי'
מעוז חיי"

תפארת
"טוב אתה
ומטיב למדני
חקיך"

הוד
"דרכי
ספרתי ותענני
למדני חקיך"

יסוד
"רעה
ישראל"

מלכות
שפלות

חכמה
"אתה
קדוש"

חסד
"רחבה
מצותך מאד"

נצח
"ברוך אתה
הוי' למדני
חקיך"

שבת קדש פרשת קרח, אדר"ח תמוז ע"ז - כפר חב"ד רמח אותיות (עו-פב)

להמשך, לאות פב שנלמד בהמשך. כאן אומר שיש התקשרות לעוד דברים, התקשרות טובה שלכאורה אינה דווקא לאלקות – קשר נכון עם מישהו צריך לא להיות 'סתם קשר' אלא קשר של ברית ונאמנות, התקשרות אותה האדם שומר ומייקר – אבל צריך לדאוג שההתקשרות לכל הדברים תהיה לאלקות. יחסית, הדגש על ההתקשרות הנאמנה, כריתת הברית בכל קשר, נוגע למשפיע עוד יותר מאשר למקבל – ההתמסרות של המקבל למשפיע טבעית יותר, אבל צריך להדגיש למשפיע שעליו לדאוג למקבל ולהיות אכפתי כלפיו.¹

התקשרות מלמטה למעלה ומלמעלה למטה

ולפעמים הוא מלמטה למעלה, כפירוש הפשוט במאן דנטר כו' [הברית עם ה', התקשרות של הצדיק – "ועמך כלם צדיקים" – עם הקב"ה, שמבחינת האדם היא מלמטה למעלה], ולפעמים מלמעלה למטה [כמו משפיע ומקבל – רב ותלמיד, איש ואשה ואפילו שני חברים שאחד מהם יותר משפיע מהשני. כמו שאמרנו קודם, בכל דבר שאתה מסתכל עליו – הכוונה הטובה היא שאתה משפיע בו, מקרין לו. צריך להקרין לו מתוך שאתה רואה את ניצוץ האלקות שבו, כלומר שאתה רואה אלקות – "שויתי הוי"י". בכל דבר צריך לראות אלקות, אבל העיקר הוא במערכות יחסים בין אדם לחברו – כפי שהוסבר לעיל – שהרי אין דבר בעולם שמשקף ומגלה אלקות יותר מאשר יהודי.

דוגמה חשובה נוספת של התקשרות הברית מלמעלה למטה היא הקשר של כל יהודי עם ארץ ישראל. כתוב "כי יבעל בחור בתולה יבעולך בניך"² – לכל יהודי יש התקשרות לארץ

א. אות עו: ברית ההתקשרות לה' בכל דבר

סוד הברית לה' בכל קשר

עו. מאן דנטר ברית איקרי צדיק [פשוט³ הזהר הוא שצדיק הוא מי ששומר את בריתו שלא תפגם]. פירוש: שצריך לנטור שההתקשרות תהיה רק לאלקות ובכל דבר שלפעמים יתקשר יהיה רק לאלקות [יש כל מיני דברים שאדם מתקשר אליהם. חדש תמוז הוא חדש של תיקון הראיה (החוש של תמוז הוא חוש הראיה) – עם כל מה שרואים יש איזו התקשרות. אבל יש דברים, יותר במודע, שרוצים להתקשר אליהם – חבר, איש ואשה, רב ותלמיד. הרב המגיד ממעזריטש אמר שרב ותלמיד הם המשל העיקרי לכל סדר השתלשלות, ויש שם התקשרות חזקה מהרב לתלמיד והתקשרות חזקה מהתלמיד לרב – מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, כדלקמן].

בכל אופן, לכל דבר שחווים בחיים יש איזו התקשרות (על חוה, לשון חויה, נאמר "ותרא האשה וגו'", וכפירוש רש"י בשם המדרש "ראתה דבריו של נחש והנאו לה והאמינתו". על ידי חוש הראיה היא התקשרה בדעתה לעץ הדעת טוב ורע ולדברי הנחש "כי ידע אלהים וגו'"), ועבודת שמירת הברית היא להתקשר לה' בכל דבר – על דרך "שויתי הוי' לנגדי תמיד", ולא רק שאני שם אותו מולי אלא שאני מתקשר אליו. מספרים שרבי המהר"ש היו משקפים עם אותיות י-ה-ו-ה בפנים – שם היה בשביל שמירת העינים, לא להסתכל על מה שלא צריך. אי-הסתכלות על מה שלא צריך קשורה בעיקר

¹ נרשם (מפי הרב עם תוספות מזכרון משתפי השיעור)

על ידי איתאל גלעד. לא מוגה.

² ישעיה סב, ה.

שנים, לא באחדות פשוטה מוחלטת. כך גם ברית היא בין שנים, אבל כל פעם שיש שנים צריך להיות השותף השלישי, "צדיקו של עולם". החידוש שאפילו כאשר אני מתקשר לה, אם אני מקיים "שויתי הוי' לנגדי תמיד" – שמוסבר ב"היום יום" בעשיית¹ שהיינו לראות את הכח שמהווה את העולם בכל יום ובכל רגע מאין תמיד, בסדר של י-ה-ו-ה, צמצום-התפשטות-המשכה-התפשטות – ההתקשרות היא בעיקר לאור הממכ"ע, יחד עם המקיף של הסוכ"ע שעליו. עדיין, התקשרות היא למה שאני יכול להתייחס, וצריך להיות ממד של שותף שלישי, מקיף דמקיף, כמו רדל"א, שאני רק מאמין בו והוא האחדות האמתית. שוב, כל התקשרות היא בין "צדיק עליון" ל"צדיק תחתון" – "ועמך כלם צדיקים", כמו יוסף ובנימין, איש ואשה, "איהו צדיק ואיהי צדקת" – כדי לגלות את השכינה ואת חידוש העולם בכל רגע ממש ("צדיקים יירשו ארץ"²), וביניהם יש גם את הצדיק השלישי, השותף השלישי, עצמותו יתברך שלמעלה, שהוא האחדות האמתית (ולא אחד מהשנים).

נטירת הברית – הכלל הגדול בתורה

כתוב כאן שצריך לנטור את ההתקשרות כו'. השרש נטר הוא גם בארמית, לשון הזהר, וגם בעברית: הפסוק הראשון שבא לראש הוא "לא תקם ולא תטר"³. המשמעות ממש הפוכה: מי שנוטר איבה למי שפגע בו מקלקל את הברית – במקום לכרות ברית הוא כורת-מנתק את הברית. אם כן, המלה "נטר" היא לכאן ולכאן, בנגלה

כמשפיע, מלמעלה למטה, וצריכה להיות כריתת ברית שמתבטאת במדיניות של "אף שעל", כפי שהדגיש הרבי. לאחר חורבן בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה, אבל בארץ ישראל הקב"ה מתגלה בכל סנטימטר – צריך לקיים מה שכתוב כאן, שבהתקשרות לארץ ישראל מתקשרים לאלקות. והדברים נכונים בפרט אצל מי שמוסר את נפשו על ארץ ישראל ועל הקשר הנצחי של עם ישראל לארצו, להנחיל את הארץ לבניה – כך מתקשרים לעצמות הוי' אלהי ישראל⁴, ודי למבין.

הצדיק השלישי בהתקשרות הצדיקים

עד כאן הפשט. נוסיף כמה רמזים: ברית עולה ג"פ צדיק, וכל צדיק הוא יב פעמים טוב ("אמרו צדיק כי טוב"⁵) – יב צירופי שם אהוה, השם המקשר בין שמים וארץ ("את השמים ואת הארץ"⁶), כמו הצדיק ("דאחיד בשמיא ובארעא"⁷). ברית עולה לו פעמים טוב, כנגד לו הצדיקים שבדור, שמקבלים את פני השכינה בכל יום, דהיינו שמקיימים ענין זה ורואים שכינה בכל דבר.

מה הפשט שיש ג"פ צדיק בתוך ברית? פעם הסברנו¹ לפי דברי רבי לוי'ק על הזהר², אבל כעת נסביר שכל ברית-התקשרות היא שלום – תכונת היסוד – וכמו שהרבי מסביר, שלום הוא רק בין

¹ שם ג, י.

² בראשית א, א.

³ תרגום המלים "כי כל בשמים ובארץ" (כט, יא) – זהר ח"ב קטז, א ובכ"ד; וראה נצוצי זהר להר"ר מרגליות שם.

⁴ בעתה אחישנה פ"א הערה מו (עמ' סד).

⁵ זח"ב כג, א (לקוטי לוי יצחק פרשת וארא עמ' מו ואילך, ונתבאר באריכות בתפארת לוי יצחק שמות פא-פה).

⁶ ה' תשרי.

⁷ תהלים לו, כט.

⁸ ויקרא יט, יח.

ב. אות עת: תיקון השיחה הספונטאנית בין החסידים

ביאת המשיח – שהעיתונים יעסקו בחסידות

עת. אדמו"ר האמצעי אמר: וואס שמועסן יונגע לייט צווישן זיך [מה שמדברים אברכים צעירים ביניהם. פעם אברכים צעירים היו בגיל של הבחורים כאן, היו מתחתנים מוקדם ממה שמקובל היום. כל אחד שיושב כאן הוא עם פוטנציאל להיות אברך – חלק שייכים לכך יותר מהר, אצל חלק עדיין פחות רצוי כרגע...] איז דאס שערי תשובה [הם מדברים על עניני הספר "שערי תשובה" (של אדמו"ר האמצעי עצמו)]. מה שעובד אצל האברכים הצעירים, מחלחל בקרבם, הוא תיקון – תיקון הברית ובכלל תשובה. הדבר הספונטאני הוא איפה שאתה נמצא בעולם. הווארט הזה מתקשר לרצון אדמו"ר האמצעי שכאשר חסידים בכלל – לא רק יונגע לייט – נפגשים ברחוב הם ידברו על עתיק ואריך. זהו הכלל, ובאות הזו יש שני פרטים בתוכו – שיחת האברכים ושיחת בעלי הבתים, כדלקמן].

היום המצב עגום, שמה שאנשים מדברים ספונטאנית הוא חדשות מהרדיו, דברים עגומים ביותר, הכי שליליים. רואים מהתלהבות המראיינים והשדרנים ברדיו כמה כל החיות היא רק בפשע. אני לא שומע חדשות – או שמישהו מועיל בטובו לעדכן אותי מה יש בחדשות, או שמדי פעם אני נוסע במונית והנהג פותח את החדשות ברדיו. אלה הרשמים מנסיעה עם נהג מונית שפתח את הרדיו... הכל היה דיבורים למה מישהו קבל מאסר רק של עשר שנים ולא עשרים או מאסר עולם. כל החדשות הם רק פשעים ומשפטים – אותו דבר, הפשע ומה שנגזר בעקבותיו. על מה עוד מדברים בעיתון? יוקר המחיה, אם פחות או יותר טוב לנו. למה מדברים כל כך הרבה על הנושאים האלה? אין להם איזה חידוש על עתיק ואריך?

שבתורה היא מופיעה בהקשר של פגם הברית ובפנימיות התורה בהקשר של שמירת הברית. קודם כתוב "לא תקם", ועל ברית כתוב "חרב נקמת נקם ברית"²⁶ – נקמה ועונש על מי שהפר את הברית (אנחנו לא אוהבים עונשים...). "נקם ברית" הוא במשמעות שלילית, דינים על משהו לא רצוי, אבל יש עוד פירוש. לפני הרבה שנים – כשרוב התמימים כאן עוד לא נולדו – הסברנו בבית משפט שהמובן החיובי של נקמה הוא מלשון תקומה (נ קמה, הנקמה מקימה את המלכות מעפר). ה"לעמת זה" בקדושה של "נקם ברית" הוא קימת הברית, "אבר חי" – כדי להתקשר צריך "אבר חי", אחרת אי אפשר להתקשר. צריכה להיות קימת הברית על מנת להתקשר וצריך נטירת הברית בקדושה כדי לשמור שההתקשרות תהיה רק לאלקות.

המשך הפסוק "לא תקם ולא תטר" הוא "ואהבת לרעך כמוך", ה"כלל הגדול בתורה". לא סתם "מאן דנטר ברית איקרי צדיק" אלא רומז לכלל הגדול בתורה, "ואהבת". סיום הפסוק הוא "אני הוי", ממש מה שכתוב כאן: בהתקשרות לחבר, "ואהבת לרעך כמוך", "כמוך" ממש – ויהודי חייב התקשרות, כמו שלמדנו על "הקשרים ליעקב" – הוא בעצם מתקשר לאלקות שיש בחבר, "אני הוי", ובכל דבר יש "אני הוי". אם כן, הרווחנו כאן פירוש יפה לפסוק "לא תקם ולא תטר... ואהבת לרעך כמוך אני הוי". את אות עז למדנו כבר.²⁷

²⁶ שם כו, כה.

²⁷ בשבת בהר-בחקתי ש"ז.

לומד תורה, אחר כך הוא מתחתן ובשלב מסוים הוא הולך לעבוד ויש לו כל מיני קשיים עליהם הוא מתפלל לה'.].

בכל אופן, הווארט כאן שמה שאתה מדבר, מה ה'חדשות' שלך, משקף איפה אתה נמצא בעולם. אדמו"ר הזקן רצה, זו כל החסידות, שידברו אודות עתיק ואריך, וכאן מתחלק לחסידים צעירים ולבעלי בתים. בעלי בתים הם תהלים, לא דווקא חסידות של אדמו"ר האמצעי ולא חסידות בכלל אלא תהלים, חוזר לרוד המלך, 'נעים זמירות ישראל', אבל האברכים חוזר לספר שלנו, 'דרך חיים'. בכללות, כל ספרי אדמו"ר האמצעי נקראים על שם חיים, כמו 'תורת חיים' (גם לגלגול הקודם של 'דרך חיים', לפני 30 שנה, קראנו 'חי וקים'). לכן גם קראנו למוסדות שלנו כך, כ'דור השביעי' לאדמו"ר האמצעי... מאד קשור לחיים – שכל אחד יתעצם עם החיים שלו, 'באשר הוא שם', עם המצב שלו. החיים של היונגע לייט מסתובבים סביב תשובה ועל כך הם מדברים. בעלי הבתים מסתובבים סביב תהלים, זו השיחה שלהם. אדמו"ר האמצעי הוא כמו יצחק אבינו, 'ויצא יצחק לשוח בשדה', בשיחה ספוטנאנית לפי מה שהוא באותו זמן.

ג. "אשרינו!" – גאות יחידה מתוקנת (אותיות עח-פ, קס)

"אשרינו" – רגלים, אושר והסתכלות

עט. אשרינו שאנו משכימים ומעריבים כו' [בתפלה יש שני "אשרינו" – "אשרינו מה טוב חלקנו" ו"אשרינו שאנו משכימים ומעריבים". חוץ משני אלה, המלה "אשרינו" לא מופיע בסידור, אך כן יש בתהלים. יש במסורה הרבה גרסאות איך כותבים 'אשרנו' – יש בסידור שלנו בצורה אחת, בתנ"ך קורן אחרת ובכתר ארם

אדמו"ר הזקן אמר שאת ביאת משיח יפרסמו בעיתונות. הפירוש הפנימי, לדעתי, הוא שברגע שבעיתונות יתחילו לפרסם חדשות של עתיק ואריך – מה קורה בעתיק ואריך ואיך הדברים משתקפים במציאות, חדשות של חסידים – זהו בעצמו ביאת המשיח (מתקשר למה שנראה מחר באות קס שלחסידי אדמו"ר האמצעי לא היה חסר משיח – הכל היה חסידות). הכל מלחמה על התקשורת, על הקליפה הקשה מבין שלש הקליפות הטמאות²³.

שיחת האברכים – תשובה; שיחת בעלי

הבתים – תהלים

מה שאתה מדבר מתוך עתיק ואריך היינו מה שנוגע לך. הווארט כאן שאצל בחורים צעירים, אברכים, מה שנוגע הוא שערי תשובה. חשוב לשים לב שאדמו"ר האמצעי מדבר על ספר של עצמו, לא אגרת התשובה בתניא אלא ספר שלו, כי אברכים צעירים קשורים במיוחד לרבי ומדברים על ספר שלו. בתוך שערי תשובה יש שלשה חלקים, השיא הוא החלק השלישי – שנוהגים ללמוד בחדש אלול – 'דרך חיים', על שמו קראנו לתנועה שלנו, צריך להקים "תא חדשות", תא תקשורת, כל התנועה היא כדי שהחדשות תהיינה סביב דרך חיים ומה שכתוב שם.

און וואס שמועסן בעה"ב כו' איז תהלים [בעל הבית, שנמצא בתוך מערבולת החיים, בצוק הפרנסה וכו' וכו', היבורים שלו – לאו דווקא פסוקי התהלים עצמם, אלא היבורים הספונטאניים על המצב והתפלה לה' – הם בעצם תפלה וצעקה לה' כמו דוד המלך בספר תהלים, עם כל הרודפים שם וכו'. בהתחלה יהודי

²³ ראה קומי אורי במאמר "לפצה את האגוד" (ועוד).

דוד). הרבה פעמים דברנו בל' סיון, אדר"ח תמוז, על כך שמייחד את שני החושים של סיון ותמוז, הליכה וראיה – הולכים כדי לראות. הגר"א בספר יצירה הופך את החושים, שם ראה בסיון והילוך בתמוז – פעם יחידה שמשנה מנוסח האריז"ל. הוא עושה זאת כי המרגלים הלכו בעיקר בתמוז – נשלחו בסוף סיון – אכן, אצל המרגלים גופא ניכר היחוד של ההליכה והראיה, הלכו כדי לראות. שוב, יש "אשרינו" של הרגלים, "אשרינו" של האושר ו"אשרינו" של ההסתכלות.

מספר המלים בנוסח "אשרינו מה טוב חלקנו

וכו"

כתוב ש"אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו" היינו חב"ד לפי הסדר, והפעם השניה, "אשרינו שאנו משכימים ומעריבים וכו'", היינו המשכת חסדים וגבורות ב-ה קצוות, "משכימים ומעריבים", ואחר כך הם מתקבצים ביסוד ונמסרים למלכות, ה"אומרים". כמו שלמדנו¹⁰ על "אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר"¹¹ – שאחרי כל שלבי ההשתלשלות התכלית היא האמירה. כאן האמירה היא "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד". כמה מלים יש כאן? "אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו" עשר מלים ו"אשרינו שאנו משכימים ומעריבים ערב ובקר ואומרים פעמים בכל יום" עוד עשר מלים. כל "אשרינו" הוא כתר ותחתיו יש עוד תשע מלים. יחד עם "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", שש מלים, יש סה"כ הוי' מלים מ"אשרינו" הראשון עד "אחד", סוף הגילוי של "אשרינו". עוד דבר חשוב במשפט "אשרינו שאנו משכימים ומעריבים ערב ובקר ואומרים פעמים בכל יום" – השניות של "ערב ובקר"

צובא אחרת. גם המנחת שי, שלא היו לו כל הגרסאות, אומר שראה הרבה דרכים. הנכון הוא "אשרינו", עם קובוץ תחת ה-ש והצירה של ר מלא י – כתיב מיוחד. חזור פעמיים בתהלים, בפרק יז ובפרק מד. אם כן, יש פעמיים בסדור "אשרינו" ופעם בתהלים באותו כתיב, "אשרינו". יש לנו צילום של כתב יד לנינגרד – כתב יד מלא של התנ"ך. כתר ארם צובא, בשל ה'מסחר' שעשו בו, חסר חלקים. על מה שיש בכתר ארם צובא סמך הרב ברויאר, ומה שלא מכתבי יד אחרים – ביניהם לנינגרד. נראה את צילום כתב היד.

"אשרינו" מאד שייך לחב"ד כי הוא צירוף אותיות שניאור. מה פירוש "אשרינו"? [לשון ראה] לא, בתהלים זה לא לשון הסתכלות אלא 'רגלינו' או 'צעדינו', כפי שמפרש המלבי"ם. מי שהרגלים שלו מוליכות אותו בהשגחה למקום הנכון, "מהוי' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ"¹² – שיש לו סיעתא דשמיא ברגלים – זהו גילוי פנימיות הכתר שלו, מראה על האושר הפנימי שלו. מאד מסביר את הפסוק הראשון בתהלים, "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים", ומכלל לאו אתה שומע הן – אם לא הלך בעצת רשעים כן הלך בעצת צדיקים, בדרך הצדיקים. הרבה פעמים הסברנו את הרשעים-חטאים-לצים וכו' שיש כאן. בכל אופן, "עצת" היינו "כליות יועצות", מקור הרגלים – אתה הולך לפי עצת הכליות. הכליות הן גם שני עצי החיים שמחזיקים את התפארת, ספר התורה, שגם הם כמו שני רגלים.

אדם הולך בשביל לראות – הרגלים צועדות, מבטאות אושר מפנימיות הכתר, ויש בכך גם רמז להסתכלות, ביטוי של הבטה. כמו שנראה באות פב שיש קליפה שאומרת 'תן מבט' בכיוון לא נכון – הרגלים תמיד הולכות כדי לראות משהו, כמו לראות מלחמה (כמו שאחי דוד אמרו על

¹⁰ סוד ה' ליראיו שער "ירידת התורה".

¹¹ איוב כח, כז.

¹² תהלים לז, כג.

תמיד ולא יבלבלו זה לזה ושניהם יחד יהי
 [למדנו קודם¹⁷ ששיטת חב"ד שאין להתבונן
 בשפלות האדם תוך כדי התפלה, אלא רק בהכנה
 – לעמוד להתפלל מתוך כווד ראש, הכנעה. אבל
 כאן מדובר במצב הכללי של החסיד, שהוא
 בעצם התירוץ של כל ספר התניא, בסוף פל"ד,
 ש"בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא
 בלבאי מסטרא דא". כל הענין של יהודי הוא
 נשיאת הפכים – החוש של החסידות, כמבואר
 במאמר "שלשה חושים"¹⁸. ברור שחידוש
 החסידות במציאות הוא נשיאת הפכים, "שויתי
 הוי' לנגדי תמיד"¹⁹ ו"וחטאתי נגדי תמיד"²⁰ בלי
 לבלבל אחד את השני. מכאן אפשר ללמוד
 למפרע שאף שבתפלה לא מתבוננים על שפלות
 האדם, היות שמהות החסיד היא נשיאת הפכים
 גם השפלות נמצאת שם בעצם – עצם המציאות
 שלו, יחד עם רוממות א-ל – ורק לא צריך
 לחשוב עליה.]

(מרבי שמואל בער אי' שזהו תמיד של
 שחר ותמיד של בין הערביים [ממשך את
 הווארט שמדובר בבקר וערב. בקר הוא "חדשים
 לבקרים"²¹, "שויתי הוי' לנגדי תמיד", מתאים
 למובא ב"היום יום" שמדובר בעיקר בהתהוות
 העולמות יש מאין, המוחשית באופן חוייתי
 במיוחד בבקרים. בערב, "פנה יום", אדם עושה
 חשבון נפש מה קרה ומה הוא פעל – שהרי "אנן
 פועלי דיממא אנן"²², כל הענין הוא לפעול ביום
 ולפעול את ענין היום, להאיר את המציאות, "יצא

חזרת שלש פעמים במשפט קצר, "בתלת זימני
 הוי חזקה" של יום ולילה: "משכימים
 ומעריבים", "ערב ובקר" – חותם המתהפך, קצת
 בשביל לשים את הערב-החשך בתוך האור,
 להמתיק אותו – "ואומרים פעמים". "משכימים
 ומעריבים" הולך על הגברא, "ערב ובקר" על
 החפצא, ובשני המצבים "ואומרים פעמים" –
 בשני המצבים חוזר אותו דבר פעמיים.

זכרון ה"אשרינו"

הנקודה הזאת לא ימוש מזכרונו [של
 האדם]. כו' אף שהוא בעמקי הקליפות
 [בערב, מצב של "חשך כפול ומכופל" בלשון
 הרבי.] אבל הלא [בכל מצב] אין עוד כו' בין
 ביום בין בלילה כו' וד"ל. וזהו שכתוב
 בתניא פכ"ה שיהיה קבוע בלבו ביום
 ובלילה [הביטוי שם הוא: "ובזה יובן למה צוה
 משה רבינו ע"ה במשנה תורה לדור שנכנסו
 לארץ לקרות ק"ש פעמים בכל יום לקבל עליו
 מלכות שמים במסירת נפש והלא הבטיח להם
 פחדם ומוראם יתן ה' וגו' אלא משום שקיום
 התורה ומצותיה תלוי בזה שיזכור תמיד ענין
 מסירת נפשו לה' על יחודו שיהיה קבוע בלבו
 תמיד ממש יומם ולילה לא ימיש מזכרונו כי בזה
 יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו תמיד בכל עת ובכל
 שעה כנ"ל". "קבוע... יומם ולילה". הוא כבר
 אמר זאת קודם, "פעמים בכל יום", כך שהדגש
 של "יומם ולילה" מיותר – דיוק יפה בתניא,
 שלא סתם חוזר על המלים, אלא כדי להדגיש לפי
 הכוונה כאן].

¹⁷ אות מב.

¹⁸ בספר אשא עיני.

¹⁹ תהלים טז, ח.

²⁰ שם נא, ה.

²¹ איכה ג, כג: "חדשים לבקרים רבה אמונתך".

²² עירובין סה, א.

"שויתי הוי' לנגדי תמיד" ו"חטאתי נגדי

תמיד"

ידוע מה שאמר ר' לייב מסמארגאן
 ששויתי הוי' לנגדי תמיד וחטאתי נגדי

הצעירים, להלהיב אותם בגאות יחידה. חסידים היו אומרים "אשרינו מה טוב חלקנו" שאנו יהודים, "ומה נעים גורלנו" שאנו חסידים, "ומה יפה ירושתנו" שאנו חסידי חב"ד, חסידים של הרבי מלך המשיח. כך אמרו בחב"ד, ובמקומות נוספים אמרו באותו אופן בשינוי ה"מה יפה ירושתנו", שינוי הדעת (שהוא ענין ההתקשרות לרבי).

'גאות יחידה' הוא ביטוי צבאי, כמו שהרבי אהב לקחת ביטויים מהצבא, ודווקא מהצבא הישראלי, קליפת נגה²² שיש הרבה טוב שבגנה להעלות משם. מה אומרת גאות יחידה? קודם כל, שאתה יחידה בצבא – אם אין את כל הצבא מסביב, אין גאות יחידה. גאות יחידה היא לא גזענות של כל האומה, למשל. לכהנים, ובפרט לפרחי כהונה, תתכן גאות יחידה, שהם יחידה של משרתי א-ל עליון, אבל לכהנים הם לא כלום בלי עם ישראל – "שלוחי דרחמנא" לעם ישראל ו"שלוחי דידן" מאתנו לקב"ה. כך כל יחידה היא בתוך מסגרת יותר רחבה.

כך מודגש ב"אשרינו" הראשון, קודם "מה טוב חלקנו" שאנו יהודים – צריכים דווקא בסדר הזה – ואחר כך "מה נעים גורלנו" שאנו חסידי הבעש"ט, ואז "ומה יפה ירושתנו" שאנו חב"דניקים. אם יש בעולם רק חב"דניקים – אוי ואבוי. כך, אף שעם ישראל הוא "ממלכת כהנים", אם כולם היו עובדים במקדש ואף אחד לא היה עושה משהו אחר בחיים אוי ואבוי, לא היה כלום. אם אנחנו אומרים שבתוך חב"ד אנו חיל האויר – או איזה משל שלא ניתן – זהו רק חיל מיוחד. יחידה היא פחות מחיל – יש כהנה גדוד, פלוגה, חטיבה וכו'. יחידה קרבת היא כמו סיירת – גאות יחידה הכי גדולה יש בסיירת מטכ"ל, אבל אם רק היא היתה היא לא כלום, היא יחידה בתוך צבא שלם. גאות יחידה גם נותנת הרבה מוטיבציה וכח להוכיח את עצמו –

אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב²³ – וכשעושים את החשבון מרגישים את החסרון, שהחסרתי בפעולה שלי, ועל כך נאמר "וחטאתי נגדי תמיד", חטא לשון חסרון. בכל אופן, מה עושים? את סוף אורח חיים – מתחיל ב"שויתי הוי' לנגדי תמיד" ברמ"א וסופו "וטוב לב משתה תמיד" (זה נמצא בהלכות פורים קטן לגבי ספק האם חייבים בסעודה. הרמ"א, שהוא בשפלות – ולכן הלכה כמותו – פוסק בראש חסידי ואומר שאם יש ספק האם לעשות סעודה או לא, עושים. ככה זה אצל חסידים, בלי תעניות. תעניות קשורות לעצבות, ואצל חסידים העבירה הכי גדולה היא עצבות). כדי להמתיק את "וחטאתי נגדי תמיד" צריך קצת לומר לחיים בסוף היום... להודות לקב"ה על מה שכן הספקתי לעשות, הכל בחסרו יתברך. בכל אופן, התוספת כאן בסוגריים יותר חלשה ממה שהיה כתוב קודם, כי קודם היה כתוב שלא יבלבלו אחד את השני כשיהיו יחד ממש, ובסוגריים מחלק אותם בין הבקר והערב, שני התמידים של בית המקדש. זו גימטריא מפורסמת אצלנו, ששני ה"תמידים" – "שויתי הוי' לנגדי תמיד" ו"וחטאתי נגדי תמיד" – הוי' ועוד חטאתי – שוה תמיד. כל "תמיד" כולל הוי' ו-חטאתי, זהו המצב התמידי של היהודי (ובזכות ה"תמיד" של היהודי, עצם נשיאת ההפכים שבו, יבוא משיח תכף ומיד ממש).].

גאות יחידה – דוקא בתוך צבא

האות הזו והאות הבאה ברמ"ח אותיות עוסקות חזק בגאות יחידה (ובכלל, רמ"ח אותיות מלא באותיות של גאות יחידה). גאות היחידה של אות עט, שקראנו עכשיו, רק רמוזה בהתחלה, במה שלא כותב בפירוש – ה"אשרינו" הראשון – ועיקר גאות היחידה היא באות הבאה, ממש התוועדות חמה של המשפיע והתלמידים

²² ראה קומי אורי מאמר "הזמן לפצח את האגוז".

²³ תהלים קד, כג.

פ. והבדילנו מן הטועים [יש טועים ב-ט ותועים ב-ת. טועה ב-ט הוא מי שחושב שהולך בדרך נכונה, אבל טועה]. – יש טועים [ב-ט] וסוברים שהולכים בטוב [יש מי שיש לו דרכים, גם באידישקייט, וסובר בטעות שזו הדרך הנכונה באידישקייט]. – [ויש] תועים [ב-ת] הם שמבקשים הדרך [תועים ב-ת הם כמו יוסף הצדיק – שייך לראש חדש תמוז – שמחפש את הדרך, יודע שהוא תועה]. הבדילנו מן הטועים [צ"ל "התועים" ב-ת. מה היחידה הקרבית שלנו צריכה לכוון?]. שאין אנו צריכים אף לבקש הדרך [אין לנו מה לחפש בחוץ. ברוך ה' זכינו לדרך]., שע"י הבעש"ט נתגלה לנו הדרך האמיתי, ואין לנו לחקר ולחדש הלא גלוי לעינים [ויותר מגלוי לעינים]. ... אמר ברור יותר מאלאמפ [מהמנורה, יותר ברור מחוש הראיה]: חוש הראי' יכולין למעות בלילה בחלון מטה [לא לראות אם חלון או מטה, בלילה חוש הראיה לא עוזר לך. אפילו כשיש לאמפ, מנורה, אצלנו גלוי יותר מכך]: אבל זאת לא [אצלנו לא ככה]. הבדילנו – קדוש ומובדל [וצריך להיות פשיטא אצלנו שכל דבר אחר חוץ ממה שנחלנו, "מה יפה ירושתנו"], לא זו הדרך כלל וכלל [הוא מדבר כאן מאד חזק לבחורים]. ו[ה"הבדילנו" שלנו הוא] לא במדריגה כמו בסף וזהב [ששתיהן מתכות יקרות, עם ערך ביניהן, "כמעלת הזהב על הכסף". אבל] אנו גבוהים [באין ערוך], רק קדוש ומובדל וד"ל [לגבי כל דבר אחר – ברסלב, פשיסחא, לא משנה מה... (כך צריך לחנך בחור בתומכי תמימים. אך ראה לקמן בענין "פתיחות הזדהות התכללות" שכל זה מדובר בשלב ההזדהות, בחינת "הבדלה", משא"כ בשלב ההתכללות, "המתקה"].

[הרב פנה למשפיע בחב"ד ושאלו] איך אתה מעביר למושפעים שלך, עם איזה תוקף בוטה

יש בה קטנות. בכל גאות יחידה יש קטנות של "נער ישראל", אבל היא כדי לתת לו את האומץ, העוז והמוטיבציה להצליח במשימות שלו.

גאות יחידה – מניע להפצה

עוד ווארט כללי של גאות יחידה – קשור למה שלמדנו לפני כמה שבועות¹² – שלחסידי חב"ד היתה מסירות נפש להפיץ את החסידות בעולם, כי הבינו שזכו באוצר, בדבר הכי יקר, וטבע היהודי שאם יש לי משהו יקר הוא מאד רוצה לשתף את כולם. זהו הסימן שבאמת יש לך משהו יקר. כלומר, גאות היחידה עושה שתרצה להפיץ, ואז יקוים התנאי של המשיח "יפוצו מעינותיך חוצה"¹³ ויבוא משיח – גאות יחידה גורמת שתהיה מודע לכך. אם יש גאות יחידה רוצים להפיץ, כמו ש'ירדנו' על הרבנים שהלכו להודו ואמרו שהיהדות היא לא להפצה החוצה (ח"ו) אלא רק עבור קבוצה מסוימת. אצלנו התפקיד של יחידה קרבית היא לשם קירוב לבבות – לקרב את כולם, עד למהפכה הרביעית שמקרכת גם את אומות העולם, "כי אז אהפך אל עמים וגו'¹⁴". יש ודאי הרבה התנגדות לרצון לקרב, ולכן צריך להיות עם גבורה ועוז, בלי שום מורך לב, כדי לקרב (ואז יקוים "פדה בשלום נפשי מקרב ליי").

הדגשת האין-ערוך – דוקא כאשר רואים את

הדבר בחוש

כל זה מעבר לאות הבאה, שהכי עוסקת בגאות יחידה:

¹² אות לט (נלמדה בשבת בה"ב, כ"ד אייר ש"ז)

¹³ אגרת הבעש"ט (תחלת כתר שם טוב).

¹⁴ צפניה ג, ט.

על כמה צדיקים שהיו צריכים לעשות "מופת", היו אומרים ש'אנחנו לא יודעים לפעול את הענין, אבל נספר על צדיק שעשה כך וכך' וממילא ה"מופת" היה קורה.

אהבת כל הצדיקים

אצלנו המוטו הוא "אוהב צדיקים", ורואים למעשה מהחסידיים הכי גדולים, כמו רבי הלל, שהיתה להם גאות יחידה הכי גדולה של חב"ד ועם זאת מצטטים כל פעם ווארט מאחד מתלמידי הבעש"ט כשמתאים למה שרוצים להסביר – אוהבים מאד להכליל את כל ההברקות והתובנות של כל הצדיקים. קצת מזכיר, להבדיל, את "חכמה בגוים תאמין, תורה בגוים אל תאמין", שאנו מסבירים שיש נקודות חכמה אבל אין משנה סדורה שהיא תורה. כך אפשר להסביר כאן שדרך החיים השלמה של חב"ד היא באין ערוך, אבל נקודתית ודאי יש המון נקודות לקלוט מכולם, כמו בענין שבע החיות הטהורות הידוע אצלנו.^כ

בכל אופן, "מקום הניחו לנו" הקב"ה, ובודאי בדור העשירי של הבעש"ט יש ענין שלא היה בדורות הקודמים ובווארט הזה, של התכללות, כמו שמוסבר במאמר "פתיחות, הזדהות, התכללות"^כ – זהו ווארט של הזדהות, הבדלה, ואנחנו בדור שכבר שואפים להמתקה, התכללות כנ"ל. אצלנו מתוועדים עם הבחורים בנימה קצת אחרת. שייך גם למעבר מהקו לשטח – הקו הוא בסכנת שבירה. כאן יש הבדלה, "והבדילנו", והבדלה מוגזמת היא בסכנה. מה הסכנה? להתחיל לבטל את האחרים, כמו אם הכהנים היו

שחב"ד מובדל בערך מכל דבר אחר וכל דבר אחר ממש גארנישט ביחס לחב"ד? [אני אומר, כמו ששמעתי אצל הרב לפני עשרים שנה, שחב"ד היא כמו מכשיר רדיו – כשיש מכשיר אפשר לפתוח בכל גל שאתה רוצה, אבל אם אין מכשיר לא יעזרו כל הגלים והתדרים של התחנות כי אי אפשר לקלוט. היות שחב"ד היא המכשיר עצמו, כל מה שאתה קולט אתה מבין יותר טוב – מבין ברסלב יותר לעומק, בהבנה על כל פנים, כי יש את מושגי חב"ד. בכך 'אין ערוך'.] הרבה פעמים איני זוכר מה שאמרתי למישהו, אבל את זה אמרנו להרבה אנשים – משל מפורסם אצלנו. בכל אופן, זה אולי דומה, אבל לא בדיוק מה שכתוב כאן... כאן הוא לא מדבר על המכשיר אלא על התדרים עצמם, שאם אתה עולה על הגל של חב"ד, על השידור של חב"ד, גם השידור הוא באין ערוך ביחס לכל שידור אחר. יש כאן שתי רמות של אין-ערוך.

יש עוד נושא גדול, שאמרנו הרבה פעמים – קשור גם אלי, איך השתכנעתי בפשטות שחב"ד היא "הבדילנו מן התועים" – הנגינה החב"דית. מי שיש לו חוש בנגינה יודע שהנגינה החב"דית היא באין ערוך ביחס למשהו אחר, אפילו ביחס לדברים שקרובים (כמו סלונים, כפי שהזכרנו הרבה פעמים).

בכל אופן, משפיע שיכול לומר כך, בכזה תוקף, הוא משפיע שאצלו באמת גלוי לעינים כמו שכותב כאן – יותר מחוש הראיה הגשמי – וספק אם יש כאלה היום. מי שבאמת זכה לגילויי כזה יכול גם לומר כך. חשוב להזכיר את דברי הרבי הרש"ב, שאם גאות יחידה זו מביאה אותך לבטל מישהו אחר – כל החסידות לא תעלה בידך. הוא מספר שאצל אדמו"ר הזקן היו שתי כתות, אלה שבטלו אחרים ואלה שלא בטלו אחרים – אצל הראשונים לא התקיימה החסידות בידם ואצל האחרונים כן. זו גאות יחידה שבאה עם ענות חן. [אם יש מישהו שפעם הרגיש את גאות היחידה בגלוי ועכשיו כבר לא מרגיש, עדין יכול להתנהג בגאות יחידה?] כן. משהו שדומה לכך, שמסופר

^כ שבע החיות הטהורות כתובות בפרשת ראה: "איל וצבי ויחמור ואקו ודישן ותאו וזמר". מוסבר בכ"מ ששבע החיות מקבילות לשבע דרכים בעבודת ה', וכנגד שבע המדות: מקובלים, ליטאים, חב"ד, הרב קוק, מוסר, חסידות כללית, ברסלב.
^כ אשא עיני עמ' קלא.

עילאה" ו"יחודא תתאה" וכו', עיני אלקות שיתגלו בגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו – גילוי עינים אלה זו הגאולה עצמה]. והיינו, שמלבד הפעולה על האדם כתוצאה מהלימוד שמשנתנה ונעשה מהות אחרת, הנה גם בעת הלימוד עצמו שעוסק בענין "ה' הוא האלקים" וכיצד אין ההסתר אמיתי אלא "אני ה' לא שנית" אף שרואים העולם יש ונפרד וכו' – על ידי זה יוצא הניצוץ האלוקי שבנפשו מהגלות נגם בלי מה שהחסידות אמורה לפעול עלינו שינוי מהות – תוך כדי הלימוד מתגלה באדם הלומד אלקות, זהו כל הענין של לימוד החסידות והחוויה האמיתית של הלימוד. מי שלא חווה זאת תוך כדי הלימוד ממש לא טעם טעם חיים מימיו. טעם האלקות בלימוד מוציא מהגלות, "בהאי חיבורא דילך".

וזהו שאמר ר' הלל שבזמן אדמו"ר האמצעי האט ניט אויסגעפעלט משיח [דווקא בדור של אדמו"ר האמצעי לא היה חסר גילוי משיח], היינו שמפני גילוי האלקות הרב שהיה בחסידות של אדמו"ר האמצעי כידוע [משה רבינו רצה לומר ראה ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד, אבל הדור לא היה ראוי ולכן אמר רק "שמע"^ל – ידיעת המציאות ולא ראית המהות ממש. אצל אדמו"ר האמצעי כבר האיר משיח, שיש בו מעלה לגבי משה רבינו, שיש ראית האלקות ממש – "גדלות ב' דאבא" בלשון הקבלה, שהיא בחינת "פנימיות אבא פנימיות עתיק", הגילוי של משיח כמבואר בכתבי האריז"ל], לא היה חסר להם דעת באלוקות שזה ענינו של משיח.

מבטלים את הלויים והישראלים. עיקר הווארט שבחור שבא ומחפש אלקות – אומרים לו שכאן מצאת. כל הבחורים שהגיעו לתומכי תמימים היו בחורים שחפשו את הדרך. אם יש משפיע שאצלו כל כך גלוי, שיכול לומר בפשטות "מצאת", אין לך יותר מה לחפש ורק תתחיל להתעצם עם הדבר הזה – אז באמת "אשרינו".

מה שכתוב כאן מזכיר מה שכתוב בהמשך, נסתכל באות קס:

יציאה מהגלות ע"י לימוד חסידות

קס. נאמר בזהרה: "בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזהרה ... יפקון ביה מן גלותא". פירוש הדבר: על ידי ספר הזהרה מתפרסם גילוי אלוקותו יתברך בעולם נוכח יוצאים מהגלות. מהו גילוי אלקותו בעולם? "יחודא עילאה", "יחודא תתאה", "כולא קמיה כלא חשיב", "אני הוי' לא שנית", "ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין וכו'", כל השתלשלות העולמות], וכל השתלשלות העולמות והדורות הראשונים לא זכו לזה (וזה נחמתנו אף בהיותנו נשמות שפלות מאור [זו כבר דוגמה לאיזון גאות היחידה עם שפלות אישית. אנחנו מצד עצמנו מאד בשפלות, והנחמה שה' גילה לנו את האלקות, ספר הזהרה.]) ובוזה יוצאים מהגלות.

וכשם שהוא בבחינת עולם כן הדבר בנפש האדם [כמו שיש גלות חיצונית, שעבוד מלכויות, יש גם בנפש שעבוד]. שגם היא בגלות ככתוב "גלו לאדום שכינה ה"חלק אלוה". עמהם" (כידוע ליודעי ח"ן), ועל ידי לימוד החסידות יוצאת הנפש מגלותה [כמו שהרבי אומר שהדרך הישרה להביא את המשיח היא לימוד עיני גאולה ומשיח, לימוד עינים אלה גופא. בכל הדורות בחב"ד למדו "יחודא

^ל ראה לקו"ת ואתחנן ד"ה "ואתחנן".

לא באתי לעולם רק כדי לשמוע דברים אלה דיי. התחושה הזו נקראת ביאת המשיח. אם גם בדור שלנו אפשר לומר ככה על משהו שמתחדש – משיח כאן, ואז ממילא מסיחים את הדעת ממשיח, וממילא הוא גם בא בכל שיעור הקומה שלו, מהרוחניות עד הגשמיות. את הגילוי הזה אפשר להשיג מדא"ח, מתורת אדמו"ר האמצעי – זהו ספר הזהר. שייך גם למה שדובר לעיל, שהאברכים הצעירים מדברים דווקא מדרך חיים, הדרושים שלו. רבי הלל היה מאד קשור לצמח צדק, ורוב הדרושים חוזר על דרושיו – רק מעט של אדמו"ר האמצעי – אך פשיטא אצלו שגילוי אלקות ממש אפשר להשיג בדא"ח של אדמו"ר האמצעי דווקא. משיח הוא דעת באלקות ולחסידי אדמו"ר האמצעי לא היה חסר.

כל הדבר הזה הוא האתגר של חדש תמוז, שהחוש שלו הוא הראיה – להגיע לראית אלקות. הוא מתנצל בסוף, שלמשיח ודאי יהיה עוד משהו לומר חוץ מהדא"ח של אדמו"ר האמצעי, הגם שהרבי אמר שעוד לא התחילו לדלות את האוצרות שבדברי אדמו"ר האמצעי. בכל אופן, בלימוד דא"ח יצא ניצוץ האלקות, נפקא מגלותא – כשיש חויה זו על ידי הלימוד זו מדרגת משיח.

ד. אותיות פא-פב: חסידות לאברכים הצעירים

שתי האותיות הבאות הולכות יחד, נסביר בקיצור:

נסיון 'לגנוב' חסידות

פא. אדמו"ר הזקן הי' אומר יונגע חסידות כידוע ולא הניחו הגדולים ליכנס ולא הם [הקטנים, להכנס לחסידות] להגדולים. ור' זלמן זעזומער [שהיה שיא השכל האלקי], בחפצו לשמוע היונגע חסידות בקש מהאברך שמתאכסן ביחד עמו [התאכסן עם אחד הצעירים]. שכשיבוא השליח עברו [לא

לשכוח מהמשיח ע"י רבוי גלוי אלקות

[ודאי שמושיח יגלה עוד יותר דעת באלקות ועוד באופן של ראייה, אך בכל זאת להם לא חסר אז] [עיקר מה שיש להעמיק כאן: אנו כעת הדור השביעי לאדמו"ר האמצעי. מצד אחד, אצלו היתה מאד גאות יחידה, מאד הבדלה מהמתנגדים – אצל הצמח צדק כבר היתה המתקה. אצל אדמו"ר האמצעי אפילו לא נכנסו להתפלל במנין שאינו של חב"ד. היה גם מכורח המציאות שההתנגדות היתה עדיין חריפה ביותר].

בתור דור השביעי של אדמו"ר האמצעי אנו בראש חדש, דור העשירי של הבעש"ט, התכלות אחרי ההזדהות. בכל אופן, משמע פשוט שאצל אדמו"ר האמצעי יותר מכולם – יותר מאדמו"ר הזקן והצמח צדק, יותר מהדור האחרון – לא היה חסר משיח. אצל הרבי היה חסר משיח, הוא צעק משיח ו"עד מתי", ואצל אדמו"ר האמצעי לא היה חסר משיח. כנראה משיח יבוא בפועל ממש בעוד דור בו לא חסר משיח, כי אז מסיחים את הדעת ממשיח. הפירוש ש"משיח בא בהסח הדעת" מכל הדברים האחרים, שחושבים רק על משיח – זהו פירוש ששייך לרבי. הפירוש שלנו, שהיות שמושיח כבר נמצא, כמו בחדר של רבי מנחם מענדל מויטבסק, אין מה לחשוב על משיח. לא אותו דבר, אבל מזכיר את רבי הלל בגמרא^א שאומר שכבר אכלנו את המשיח – כאן לא מפרשים שאכלנו, אלא שכעת אוכלים, וממילא אין מה לחשוב יותר על משיח. כך היה אצל אדמו"ר האמצעי, וגם אצלנו צריכה להיות בחינה כזו – אך היא רק אם יש באמת ריבוי גילוי אלקות, ראייה באלקות.

הכל כאן התחיל מספר הזהר, ואחד מסימני ספר הזהר הוא מה שחוזר הרבה פעמים, שמישהו אומר איזהו סוד והחבר ששומע ממנו אומר שאם

^א סנהדרין צט, א.

פ.ב. אמורי – פירושו איז א זאנער [אחד שאומר, ומה הוא אומר?] גיב א קוק אהינצו [תעיף מבט לשם.], און ער גיט א קוק איז ער מטמא די אויג [וכאשר הוא מעיף מבט הוא מטמא את העינים.]. ולשון זה שמע א' בהיונגע חסידות ויותר לא שמע שלא היה מהאברכים ורק הצליח לו ששמע דברים כאלו [רבי זלמן זעזמיר לא הצליח ומישהו אחר כן הצליח. דווקא כי רבי זלמן זעזמיר היה באמת חשוב – הוא לא הצליח. סתם מישהו כן הצליח לשמוע משהו כשלא היה שייך לקבוצה זו. כנראה זכה לשמוע מה שהיה 'בול' שייך לו. כאן רואים קשר בין חוש הדבור וחוש הראיה, ניסן ותמוז, וקודם ראינו קשר בין חוש ההילוך וחוש הראיה, סיון ותמוז. אמרי אותיות מאיר, הלעומת זה של רבי מאיר שמאיר עיני חכמים בהלכה – אומר להם לאן להביט באור תורתנו הקדושה. כתוב "ודור רביעי ישובו הנה כי לא שלם עון האמרי עד הנה" – דור רביעי רומז לחדש הרביעי, חדש תמוז, תיקון חוש הראיה (הקשור בפרט לארץ ישראל, סוד "אורא דארץ ישראל מחכים" – "ארץ אשר הוי' אלהיך דרש אותה תמיד עיני הוי' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה". "ודור רביעי ישובו" = ארץ ישראל). "ודור רביעי ישובו הנה כי לא שלם עון האמרי עד הנה" = "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" [!].

ידעו כלל מתי יהיה – חיכו שבועות עד שיבוא שליח להזמין אותו לשיעור. נסעו שבועות שלמים וחילו, "כולי האי ואולי", שיזמינו אותו. לא ידעו מה התכניות, אבל היה משטר מה שייך לכל אחד. [יודיעהו ויתגנב לשם, וג' שבועות לא קראו להאברך (ומעצמם לא הורשו ללכת [היו צריכים הזמנה אישית לכל אחד.]) ושבא השליח ישן רז"ו (ביום) וכשהקיצו [האברך הצעיר.]. מרוב מהירותו שכח ליטול ידיו ובהכנסו לחדר החסידות גער בו אדמוה"ז בזה"ל: וואס אים דאס וואס איז דאס אָן נעגל וואסער [מה זה, מה זה, בלי נטילת ידים.]. ותיכף ברח משם [על פי נגלה לא כל כך נורא אם אין נעגל וואסער אחרי שינה ביום – אדמו"ר הזקן כן הקפיד. בכל אופן, מוסר ההשכל שלפעמים עושים חסידישע-גניבה, שאתה מתגנב לרבי או חמור מכך שגונבים את הכתבים – לפעמים מועיל, אבל אם באמת לא צריך גם לא מועיל. כנראה בשביל רבי זלמן זעזמיר הכל היה תיקון – מה שהיה כל כך עם חשק הוא ענין, וגם מה שברח הוא ענין, קבל את שלו. המלים האלה מאדמו"ר הזקן היו באמת מה שהיה צריך לשמוע. הוא הפך להיות צעיר באמת – לא רק שהתגנב לשמוע מה אומרים למישהו אחר, אלא זכה לשמוע מה אומרים לו עצמו].

מהות ה"אמורי" – פגם הראיה

התורה הבאה:

שבת קדש פרשת דברים, ו' מנחם-אב ע"ז - כפר חב"ד רמ"ח אותיות (קת, קכב, קי-קיז)

בזמן הבעל שם טוב הצדיקים הנסתרים היו אנשים פשוטים – יכול להיות נגר או פחה – שגרים באיזה מקום בקצה העיר ולא מכירים אותם. כבר הבעל שם טוב בראשית דרכו, לפני שהתגלה, עשה איזה שינוי אצל הצדיקים הנסתרים – הוא החל לעודד אותם ללמד תורה, להשפיע לטובה על הצבור וכו', וכך קצת לצאת מההסתר שלהם. בכל אופן, הצדיקים נשארו נסתרים עד כדי כך שאם צדיק נסתר היה מתגלה זו היתה ממש טראומה עבורו, והיו צדיקים נסתרים שאפילו הסתלקו מהעולם כשגילו אותם. בתקופת הצמח-צדק היו צדיקים נסתרים אבל "באופן אחר", נשאר לדמיון מה הכוונה שהם "באופן אחר" – אולי שהם לא כל כך נסתרים, אולי שאפילו הם בעצמם לא יודעים שהם צדיקים נסתרים. אולי כדי להמחיש שהם לא יודעים שהם צדיקים נסתרים אדמו"ר הצמח-צדק אומר ששנים מהם נוסעים לליובאוויטש... אבל כמובן, יתכן גם צדיקים נסתרים שידעים שהם כאלה ונוסעים אל הרבי. כשהצמח צדק חוזר ואומר שהוא ראה בפטרבורג יהודים הולכים ברחוב ומייחדים יהודים זו דוגמה לצדיקים נסתרים "באופן אחר" – לא יהודים פשוטים שגרים בקצה העיירה ליד היער, אלא יהודים עשירים ומקורבים למלכות שגרים בין הגוים בעיר הכירה.

עבודת היחודים בדורנו – מחשבות שידוכים

והשכנת שלום

כמובן, שאם מהבעל שם טוב עד הצמח צדק – חמשה דורות – הצדיקים הנסתרים הם כבר באופן אחר, ברור שבחמשת הדורות הנוספים שעברו חל שינוי גדול עוד יותר והצדיקים הנסתרים היום הם "באופן אחר" לגמרי. הצמח צדק אמר שראה יהודים בפטרבורג שהולכים

א. צדיקים נסתרים ועבודת היחודים
"באופן אחר" (אותיות קח ו-קכב)

יהודים מייחדים יהודים ברחובות עיר הבירה

קת. אד"ש [הרבי^א הרש"ב]. שמע מאביו מהר"ש ששמע מאה"צ [אדמו"ר הצמח צדק]. בשובו מפ"ב [הצמח צדק נסע לפטרבורג לעסוק בתקנות בעניני החינוך. הוא היה שם בנכונות למסירות נפש בפועל, ונעצר כמה פעמים במהלך שהותו שם.], שראה בפ"ב אידען וואס גייען אין גאס זיינען מיוחד יהודים [הוא ראה יהודים שהולכים ברחוב ומייחדים יהודים].

פטרבורג היתה עיר הבירה, שלא כל יהודי יכול היה לגור בה – היה נדרש אישור מיוחד. מטבע הדברים, מי שגרו בפטרבורג היו העשירים או המקורבים למלכות, אנשים שפחות מצטיינים ביראת שמים שלהם, אבל הרבי הצמח צדק מספר שהוא ראה שם יהודים שהולכים ברחוב ומייחדים יהודים. כמו שנגיד היום שהולכים ברחובות תל אביב ורואים יהודים שמייחדים יהודים.

צדיקים נסתרים באופן אחר

התוכן כאן קשור לאות קכב, אז נקרא גם אותה: קכב. רד"צ [רבי דוד צבי חן, מגדולי הרבנים בחב"ד]. שמע ממהר"ש ששאל מה"צ אם עתה יש הנסתרים – הל"ו [כתוב שבכל דור יש לו צדיקים נסתרים והרבי מהר"ש שאל את אביו האם כך הוא גם כיום]. – וענה יש אבל הם באופן אחר, וב' מהם נוסעים לליובאוויטש. הרבי הצמח-צדק אמר לבנו, הרבי מהר"ש, שגם היום יש לו צדיקים אבל הם "באופן אחר".

^א נרשם (מהזכרון) על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

אמר לפני הסתלקותו [ההסתלקות שלו היתה סיפור שלם, שכבר הזכרנו. הוא מסר את הנפש שלו על גיור וגזרו עליו שילוח לסיביר. כשבאו לקחת אותו התברר שהוא כבר נפטר והם לא האמינו עד שראו שהוא בקברו. לפני ההסתלקות הוא אמר:] הריני מוסר נפשי לעילת לעילות, ור"ה [רבי הלל מפאריטש, המושפע של רז"ז]. פי' נאדיר מין נשמה טוא מיט איהר וואס דו ווילסט צי ג"ע צי גיהנם [הנה לך הנשמה שלי, תעשה איתה מה שאתה רוצה – או גן עדן או גיהנם].

כמו שכבר דברנו פעם, אצל הרבה צדיקים היתה תנועה של מסירות נפש ברגעים האחרונים. ככה כתוב גם על הבעל שם טוב לפני הסתלקותו. צריך להבין מה המשמעות של מסירות הנפש לפני ההסתלקות – יש כמה הסברים. אחד מהם הוא שהצדיק מוסר את נפשו כמה דקות יותר מוקדם, ובכך מקיים מסירות נפש. כאן יש תנועת מסירות נפש של רבי זלמן זעזמיר – שבאמת הסתלקותו היתה מתוך מסירות נפש, כנ"ל – ורבי הלל מסביר שהוא מתכוון שהוא מוסר את הנשמה שלו לה' לעשות בה מה שהוא רוצה, או גן עדן או גיהנם. מסירות נפש היא מלשון מסירה – למסור משהו, וכאן רז"ז מוסר את נשמתו לה' – שיעשה בה מה שירצה. המסירות כאן היא מין הפקרות – לתת לה' להחליט מה לעשות בנשמה, ומה שה' יעשה בה כך טוב.

אפשר להסביר יותר עמוק: כשאדם מסתלק מהעולם הנשמה נפרדת מהגוף – כבר לא מענין אותו מה קורה עם הגוף, אלא רק עם הנשמה. כאן רבי זלמן אומר שגם לא מענין אותו מה קורה עם הנשמה – שהיא זו שהולכת לגן עדן או לגיהנם – כי העצם שלו הוא משהו אחר, והוא 'מסתלק' גם מהנשמה. לומר שלא אכפת לי מה יקרה עם הנשמה, גן עדן או גיהנם, צריך להיות אחוז במה שלמעלה מהנשמה, בעצם הנשמה

ברחוב ומייחדים יחודים. איך אפשר לתאר היום יהודי שהולך בטיילת בתל אביב ומייחד יחודים? בכלל, מהי עבודת היחודים? הרבי אמר ש'נסתיימה עבודת הברורים', יש לנו הרבה פירושים בזה ופירוש עיקרי – שגם רמזו בשיחות של הרבי – הוא שהיום העבודה היא "עבודת היחודים". כשאומרים "עבודת היחודים" אפשר לחשוב על משהו שמייחד שמות וכוונות של האריז"ל. אם חושבים על צדיק נסתר בזמנים קדומים שמסתובב ועושה יחודים – חושבים על יחודים כאלה. אם חושבים על צדיקים נסתרים בזמן הצמח צדק שמסתובבים בפטרבורג ועושים יחודים – ספק הכוונה ליחודים של האריז"ל, אולי יחודים בדרך הבעל שם טוב.

אבל היום ברור שעבודת היחודים היא באופן אחר. יתכן שעבודת היחודים היא שידוכים – שדכן הולך וחושב לייחד נשמות, לשדך בחורים ובחורות. יחודים הם לא רק בין גברים לנשים – משהו שרוצה לקיים את עבודת אהרן הכהן (כמו שדברנו בראש חדש אב), של להרבות אהבה בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, זו עבודת היחודים. אם יש איזה פירוד בין חברים, איזה מריבה במשפחה, ומשהו הולך וחושב מה אפשר לעשות כדי לתקן זאת, כל אדם חושב על מה שמטריד אותו והוא עסוק בענין הזה – והקב"ה מצרף כוונה למעשה – הוא צדיק נסתר, שבעצמו אינו יודע שהוא נסתר, שהולך ברחוב ומייחד יחודים.

ב. מסירות נפש בעת ההסתלקות (אות קי)

את אות קט כבר למדנו². נעבור לאות הבאה: ק"י. רז"ז [רבי זלמן זעזמיר, מי שקרב את רבי הלל מפאריטש לחב"ד והיה המשפיע שלו].

² שבת פרשת פינחס ש"ז.

ההמתקה היא בשרש, ככוונת אותיות ע"ד רבתי דשמע – עין דין, צדק מלכותא קדישא, ודוק.], אך בלמע' מן השכל א"י [כנראה טעות וצ"ל כמו בנוסחים האחרים: א"א] להם לקבל וזהו עיני החיצונים. ומקיף החוש והרגשה בלמע' מהשכל שח"ב יש להם [חכמה ובינה הם המוחין העיקריים, שני המוחין שבצד הפנים, ואותם יש גם לקליפות]. דעת א"ל ודעת מקבל מכתר [הדעת היא מח האחור – כמו שנדבר עוד בהמשך – ולכאורה היא פחותה מהחכמה והבינה שמצד הפנים, אך דווקא הדעת היא חוש שמקבל מהכתר שלמעלה מטעם ודעת, היא ממשיכה את המקיף שמסמא את עיני החיצונים].

המקיף, כפי שמסביר כאן, הוא החוש הפנימי, הענג וה'הרגש' בלימוד. מה צריך לעשות כאשר מלמדים חסידות ורוצים להימנע מיניקת החיצונים? צריך לשדר את החוש הפנימי, ההרגש שלמעלה מן השכל, וזה בעצמו מסמא את החיצונים ומונע מהם לינוק.

ד. עבודת ה' בקבלנות – לפני מתן תורה ולעתידי לבוא (אות קיב)

קי"ב. כששאלו לר"ל איגר [רבי לייבלה אייגר הוא הנכד של רבי עקיבא אייגר והוא נהיה חסיד קוצק, אח"כ נעשה לרבי בעצמו בלובלין]. מדוע אינו שומר הזמן כידוע [הוא היה מתפלל מאד מאוחר – היה יכול להתפלל שחרית כלילה...] וענה: איך דין ניט דעם אויבערשטען פון טאג, איך דין דעם אויבערשטען פון שטיק וויפעל איך קען אויסארבעטן ארבעט איך אויס [אינני עובד את ה' כפועל-יום, אני עובד את ה' כקבלן – כמה שאני מספיק לעשות אני עושה].

ווארט מאד יפה: יש מי שעובד את ה' כמו שכיר-יום, בכל יום אומרים לו מה לעשות בכל זמן נתון וכך הוא עושה, אבל, אומר רבי לייבלה, יש מי שעובד את ה' כקבלן – הוא אחראי על העבודה, והוא עושה אותה בזמנו שלו עד שהוא

הדבוק בה' עצמו, שלו באמת לא נוגע גן עדן או גיהנם. אדמו"ר הזקן היה רגיל לומר שאיני רוצה לא את הגן עדן שלך וכו' אלא רק אותך בלבד, ורבי זלמן אומר – לא אכפת לי אם הנשמה תלך לגן עדן או לגיהנם, כל עוד אני בעצמי, עצם הנשמה (כמו שהרבי מדבר הרבה על 'עצמות') נמצא איתך לבד.

ג. מקיף מסמא עיני החיצונים (אות קיא)

קי"א. מקיף מסמא עיני החיצוניים [כתוב בקבלה שהמקיף מסמא את עיני החיצונים – בשביל לסמא את העינים של החיצונים ולמונע מהם להפריע צריך לשדר אליהם אור מקיף. מה פירוש? מי אנחנו מכירים שעשה כך? אחד הפירושים שמקיף הוא גם לשון תוקף. אדמו"ר הרי"צ במאסר שלו קבל החלטה לנהוג בתוקף עם החיצונים שאסרו אותו וכך הוא סימא את עיניהם ובטל אותם. כאשר החוקר מפנה לרבי אקדח והרבי אומר שאינו מפתח מהצעצוע הזה הוא בוודאי היה בהלם מסוים – התוקף מבטל ומסמא אותו. מענין שהרבי הקודם אמר שההתנהגות הזו נבעה מהחלטה שהוא קבל בתחלת המאסר – התוקף-המקיף תלוי בהחלטה. זה קשור למה שהוא אומר כאן בהמשך, שאין לקליפות דעת והדעת מקבלת-ממשיכה מהכתר – ההחלטה היא כח של הדעת אבל יש בדעת תוקף להמשיך מהמקיף, להחליט להתנהג באופן שממשיך מקיף המסמא את עיני החיצונים].

[כעת הוא מסביר מהו אותו מקיף: מקיף הו"ע החוש שלמעלה מהשכל [רבי הלל מביא בשם רבי זלמן זעזמיר שהחושים בנפש הם סוד ז' תיקוני גלגלתא – חושים נמצאים בכתר וממשיכים ממנו, למעלה מהשכל]. שהחיצוניים א"ל אלא מה שעיניהם רואות [החיצונים הם דינין ומשתלשלים מן הדינים של הקדושה שבהם נאמר שאין לדיין אלא מה שעניו רואות]. וה"ע החכ' שמקבלים רק מה שמעיינים בשכל [עיון גם לשון עין. החיצונים מעיינים בדין כנ"ל].

לעתיד לבוא יש חזרה, במובן מסוים, של עבודת "גדול מי שאינו מצווה ועושה" ויש יותר מקום לעבודה של קבלן.

ה. שלשה יפים-מסופקים ושלשה עומקים (אות קיג)

קיג. מהר"ש א' ג' דברים יפים אך שספק צו ס'איו נאר די זאך [ספק אם הם בכלל הדבר.], א. אתרוג מקארפו שמאד הדור, אך שספק מעיקרו אם הוא אתרוג או לימאנע. ב. מאשינאווע מליתים [טליתות מכונה]. שנאה במאד אך שספק אם זה שעטנו או צמר וואל.

ג. מתנגד שהוא יפה מאד לערנט [לומד.], דאוונט [מתפלל.], זאנט תהלים [זה מתנגד שאפילו אומר תהלים...], אך שספק צו דאס איז נאר א איד...

[הוא קושר את זה לעוד ווארט חשוב, שהסברנו כמה פעמים, כנראה גם במאמר "וצדיק יסוד עולם" בלב לדעת: מא' המקובל ג' עומקים הם; עומק שיטה משוגע, עומק מתנגד הוא אפיקורס [מביא בשביל הווארט הזה, שהולך טוב יחד עם הדבר השלישי – מתנגד שספק אם הוא יהודי... (והג' שכחתי (עומק חסיד הוא רבי)).

למה הרש"ג שכח את השלישי, "עומק חסיד רבי"? כנראה שכשדיבר בהתועדות לא רצה שיחשבו שרומז לעצמו או לאף אחד אחר מגדולי החסידים, ולכן הדחיק את זה עד שאמר ששכח (במודע או שלא במודע). רק אח"כ הכותב הוסיף את העומק השלישי שהיה ידוע.

כל עומק הוא לקחת את הדבר ולהעמיק-להקצין בו – מי שהולך עם השטות שלו עד הסוף נעשה משוגע, מי שהולך עם ההתנגדות שלו עד הסוף נעשה אפיקורס ומי שהולך עם החסידות שלו עד הסוף נעשה רבי. הדוגמה הכי

מסיים. במובן מסוים, לקבלן יותר אכפת מהעבודה שלו, הוא מרגיש כמו בעל הבית – מזכיר את מה שהרבי אמר שכל אחד צריך להיות בעל הבית על השליחות שלו¹. מה ההבדל בין שכיר יום לקבלן? שכיר עובד אצל בעל הבית, וקבלן לוקח את העבודה אליו הביתה, משלים אותה ומוסר לבעה"ב כשהיא מושלמת.

קבלן מזכיר לנו גם מי שעוסק בקבלה – יש את קבלת הרמ"ק, שיום ההילולא שלו היה לפני שבועיים, ויש את קבלת האריז"ל, שיום ששי היה היארצייט שלו, אבל יש גם את קבלת הבעל שם טוב.

[בכל אופן, אחרי הווארט היפה של רבי לייבלה, הרש"ג מסייג את דבריו עבורנו: – מ"מ ידוע מה שאמר הצ"צ על חסידי קאצק [אמנם רבי לייבלה אייגר עזב את קוצק יחד עם הרבי מאיזביצא, אבל עדיין מתייחסים אליו כאן כחסיד קוצק. (יש לו את אותו יארצייט, סימן שהוא נשאר קשור...)] כן, היארצייט של רבי לייבלה הוא כ"ב שבט, יחד עם היארצייט של הרבי מקוצק.], דאס איז עבודה פאר מ"ת [זו העבודה של 'לפני מתן תורה'. כלומר, זו עבודה נעלית, אבל אנחנו כבר אחרי מתן תורה ועבודה זו לא שייכת לנו].

הבדל עיקרי בין העבודה לפני מתן תורה לעבודה אחרי מתן תורה הוא שלפני מתן תורה העבודה היתה בגדר "אינו מצווה ועושה" ולאחר מתן תורה העבודה היא בגדר "מצווה ועושה". יחסית, "מצווה ועושה" הוא כשכיר-יום (ובסופו של דבר "אנן פועלי דיממא אנן"), שמקבל הוראות וממלא אותן, ואילו "אינו מצווה ועושה" הוא כקבלן שהעבודה היא שלו וברצונו.

¹ לקר"ש חכ"ג עמ' 157 ואילך (וכפי שדובר באריכות

ו. עומק הבנת החסידות היום ולעתיד לבוא (אותיות קיד-קטו)

הבנת החסידות בדור השביעי (לבעש"ט)

קיד. פ"א א' אד"ש איך פארשטיי חסידות בעסער פאר אלע אידן [הרבי הרש"ב השתבח בכך שהוא מבין חסידות יותר טוב מכל אחד אחר. זה מתקשר לווארט הקודם, על "עומק חסיד רבי", בפרט מתאים לרבי הרש"ב שאמר שהוא ביחס לאביו "בן שנעשה עבד" – הוא העמיק מאד בחסידות שלו, ואומר שהעיקר שמבין חסידות יותר מכל אחד אחר. זו המעלה הכי גדולה].

חסיד אחד אמר על אד"ש כל השביעין חביבין, שבת שהוא שביעי הוא חביב מאד, תשרי שהוא החדש השביעי חשוב מאד ואד"ש שהוא ג"כ שביעי להבעש"ט [אנחנו מכירים את הענין של "כל השביעין חביבין" מה שהרבי אמר על עצמו במאמר קבלת הנשיאות, שאנו דור השביעי לאדמו"ר הזקן, אבל הענין של "דור השביעי" התחיל כבר מהרבי הרש"ב, דור השביעי לבעל שם טוב. זאת אומרת שאם הבעל שם טוב הוא חסד אז הרבי הרש"ב הוא מלכות, בחינת מאן מלכי רבנן, הרי הוא הרמב"ם, הפוסק, של החסידות].

[אחרי מוסף:]

שתי בחינות בחידושי החסידות לעתיד לבוא

קטו. רש"ב [רבי שמואל בוריסוב]. א' שגילוי דלעתיד הוא כמו דא"ח. שדא"ח כאל"ף ב"ת ולעתיד יהי הגילויים שכתוב בדא"ח [מה שמבינים היום שכתוב בדא"ח הוא כמו ילד שלומד את האלף-בית, שיודע לצרף את האותיות למילה לפי הניקוד, כך אנחנו לומדים בלי שתופסים את התוכן הפנימי, המלים המורכבות מהאותיות ובהן טמון התוכן]. ועתה אין מבינים התיבות שאומרים ולעתיד יתגלו וירנישום [גם

טובה לדבר האחרון היום היא הרבי, הכי עומק-חסיד של חותנו, הרבי הקודם.

בספר יצירה עמקים הם הקצוות של הממדים – לכל ממד יש שני עומקים בהם הוא ממשיך עד אין סוף (מה שנקרא וקטור) – לכן כשאומרים שיש "שלשה עומקים" אפשר לחשוב עליהם גם כשלשה ממדים, כאשר כל "עומק" כאן הוא הקצנה לצד אחד בממד אליו הוא שייך. איך נקביל כאן את שלשת העומקים לשלשת הממדים? השוטה שייך לממד הגובה – הציר של מעלה-מטה – וכשהוא מקצין בירידה למטה, לכיוון השטות שלו שלמטה מטעם ודעת, הוא נעשה משוגע. [אפשר גם להגיד שהוא מקצין למעלה, בגאווה שלו, "כל גאה שוטה"]. הוא מרגיש למעלה, ב'היי', אבל באמת הוא למטה. המתנגד שייך לממד הרוחב – הציר של ימין-שמאל, חסיד-מתנגד – ואם הוא מקצין שמאלה בהתנגדות שלו הוא הופך להיות אפיקורס. החסיד שייך לממד העומק – כל הענין של חסיד הוא להיות פנימי – וכאשר הוא מעמיק בחסידות שלו הוא הופך להיות רבי. העמקה היא כח של הדעת, "כח המעמיק" בשלשת הממדים של השכל (כמו שמסובר בתחלת שער היחוד), ובדעת תלויה גם ההתקשרות לרבי, ומי שמעמיק עד הסוף מזדהה עם הרבי (עם משה רבינו שברור, שהוא עצמו כח הדעת של כל יהודי כמבואר בתניא בענין אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא).

[אפשר להגיד ששלשת העומקים שמסביר הם כנגד שלשת הדברים שאמר קודם?] בפשטות אין הקבלה. מביא רק בגלל השני, עומק מתנגד, שקשור לדבר השלישי שאמר קודם (ובכל זאת י"ל ששוטה מחליף בין אתרוג ללימון, כמו שיש הדס שוטה, וחסיד מעמיק עובד בכח עצמו דווקא, אינו סומך על פטנטים, עבודת מכונה, ובכך נעשה עצמי דהיינו רבי).

שלפני הצמצום שייכות למדרגות "מאדם קדמון עד אין סוף ברוך הוא" בלשונו כאן. חסידים 'משכילים' היו משתבחים כמה מדרגות לפני הצמצום יש להם, מה הם יודעים להגדיר שם. לדוגמה, במאמר "הרכבת אנוש לראשנו" אנחנו מראים בביאור איך נמנות יא מדרגות לפני הצמצום. הרבי הרש"ב אמר על עצמו שיש לו 16 מדרגות לפני הצמצום. עיקר ההתגלות של המדרגות שלפני הצמצום התחיל אצל הרבי הרש"ב – יש קצת אצל אדמו"ר האמצעי, כמו יחיד-אחד-קדמון ועוד, אבל בצורה מסודרת ומפותחת התחיל בעיקר אצל הרש"ב. הרש"ג כאן מתייחס למה שהיה מוכר וידוע עד אז, וזה בעיקר מא"ק ומטה.

ככלל, חסידים מסוימים היו 'יורדים' על הרש"ג שלא מספיק מקושר לרבי הנוכחי – הרש"ב (וגם התמימים ה'שפיצים' התחככו איתו ואף 'החרימו' אותו על כך, כפי שמוכר לנו גם בדורות הבאים). החסידים הזקנים היו צוחקים על הרש"ג, שאף פעם לא היה לו רבי – כשהמהר"ש חי הוא היה מקושר מאד לצ"צ, ובזמן הרבי הרש"ב היה מקושר מאד למהר"ש... בכל אופן, בשיעורים בחסדי דוד הסברנו שא"ק הוא הרבי, הצדיק. לפי זה, כל ההשגות שלנו הן מתוך ההשגה את הצדיק – מתוך ההשגה שיש לחסיד ברבי הוא תופס את כל סדר ההשתלשלות, גם את מה שמעל א"ק (כמובן שחסיד לא תופס ומשיג לגמרי את הרבי). לכן שייך לומר שכל החסידות היא מא"ק ולמטה. מה יהיה לעתיד לבוא? כתוב שלעתיד לבוא הרבי יעלה למדרגת מלכות דא"ס (כחלק מעליית העולמות). כך אפשר להסביר את כוונתו כאן, ואת ההבדל בין עכשיו לעתיד לבוא.

אפשר גם להגיד שהכוונה שלו שגם כל מה שיודעים הוא לפי העקרון של "כל מה שיש ביבשה יש בים" – כמו שמוסבר שם ב"הרכבת"

מה שכן מבינים היום הוא הבנה חלקית, בלי הרגשה, כמו מי שקורא אותיות ומכיר-תופס אותן, אבל לא מצליח לחבר אותן למילים, אז גם התפיסה שלו באותיות מאד חלקית.], וכל המדר'י מדא"ח יהי' אז בבחי' גילוי.

[כאן מובאת ראייה לדבריו – אולי הרש"ג עצמו אמר אותה בהתועדות:] והצ"צ אמר לו לר"ה [מפאריטש] שלעתיד ילמדו ג"ב תו"א – ראי' מהנ"ל (להנ"ל!) [שהיום לומדים תורה אור ולא מבינים באמת, ולעתיד לבוא ילמדו ויבינו – כל המדרגות שלומדים עליהם כעת כמו אלף-בית יתגלו לעתיד בשלמות, כתיבות מלאות תוכן].

– אך אברהמ'קע [זעמינבער, המשפיע של הרש"ג.] אמר דו ווייסט ניש וואס דער אויבערשטער איז [אתה לא יודע מהו הקב"ה. הקב"ה הוא], כל יכול הוא ויגלה מדר'י שגם בדא"ח אינם. (כמו בשנתגלה דא"ח הי' הידוש כמו"כ בלעתיד כשיתגלו מדר'י שגם בדא"ח אינם, יהי' זה הידוש).

[כאן הרש"ג מתרץ את שתי הדעות – תירוצ' פשוט ומתבקש:] ויכול להיות ששניהם אמת שהמדר'י שבדא"ח [שהיום מבינים אותן רק בצורה חלקית מאד, בלי הרגש אמיתי.] יתגלו בבחי' הרגש, ויתגלו גם מדר'י שאינם בדא"ח. שדא"ח מתחיל השתל' מבחי' א"ק ויש מדר'י שלא נתגלו בע"ה. וכערך המדר'י שבע"ה מהשתל' בחי' א"ק עד למטה עולם העשי' כך יש מדר'י שלא נתגלו מא"ק עד א"ס ב"ה ואנו יודעים רק שא"ס קדוש ומוברל. ולעתיד יתגלו מדר'י ההם.

חידוש בגילוי מדרגות שלפני הצמצום

התירוצ' של הרש"ג הוא קצת פלא, כי בדא"ח מבוארות מדרגות שהן הרבה למעלה מההשתלשלות שמתוארת בעץ חיים, מא"ק ולמטה. כל המדרגות של יחיד-אחד-קדמון

הטובים הם כנגד שבע המדות מחדס עד מלכות, אבל י"ט כסלו הוא הדעת שבפנימיות כל המדות – הדעת היא מח האחר, ממנו יוצא חוט השדרה.

אנחנו מסבירים שבשיעור הקומה של כל עם ישראל הצדיקים הם כנגד האיברים והמערכות השונות, ורבותינו נשיאינו הם המוחין וחוט השדרה היוצא מהם, עד סיום כל המערכת של המשכת הזרע. איפה זה מוסבר אצלנו? (בכרטיסיות...). מתאים שי"ט כסלו, יום ההילולא של המגיד וחג הגאולה של אדמו"ר הזקן שייך לחוט השדרה הנמשך מהדעת.

– המדרגות שאנחנו מכירים לפני הצמצום הם לפי האופן של המדרגות שאנחנו מכירים בהשתלשלות מא"ק ולמטה. (כמו שכתוב שלפני הצמצום יש אין סוף ספירות). כן, מה שאנחנו מכירים היום הוא השרש של עשר ספירות לפני הצמצום, אבל המדרגות אין סוף שאינן לאחר הצמצום אינן מוכרות לנו והן תתגלינה לעתיד לבוא.

ז. הימים הטובים, י"ט כסלו וחנוכה (אות קטז)

י"ט כסלו – חיות שאר המועדים

קטז. כל היו"ט נתחלקו לז' מדרי' [שהרי יש שבעה ימים טובים מן התורה: יו"ט ראשון של פסח, יו"ט שביעי של פסח, שבועות, ראש השנה (שמן התורה הוא יום אחד), יום כיפור, יו"ט ראשון של סוכות ושמיני עצרת. (יש גם סדר של שבעה חגים – פסח, שבועות, ר"ה, יו"כ, סוכות, חנוכה ופורים – כמו שהרב הסביר כמה פעמים בהקבלה לספירות). כן, אך לא נראה שזו הכוונה כאן, כי בהמשך מדבר על חנוכה כהמשך ליו"ט כסלו. ובכל זאת מזה שהוא אומר שי"ט כסלו אינו בכלל כל היו"ט אלא על דרך חוט השדרה ביחס אליהם משמע באמת שכל היו"ט בכלל, גם חנוכה ופורים. וצ"ל שגם חנוכה ופורים זקוקים לחוט השדרה של י"ט כסלו על מנת לקיימם ולגלות את פנימיות ענינם] כידוע ליי"ח, אך היו"ט די"ט כסלו אינו בכלל רק הוא החיות שלהם, וי"ט כסלו בבחי' חוט השדרה שהוא החיות של אברי (הנוף) האדם...

על מה כתוב עוד ממש אותו דבר? על היחס של מצות תפלה לשאר רמח מצוות – בדא"ח, בפרט של אדמו"ר האמצעי, מוסברת הדעה שמצות התפלה אינה נמנית במנין המצוות כי היא כמו חוט השדרה ביחס לאיברים. היא לא נמנית כאיבר בפני עצמו, אבל היא החיות של כל האיברים. ככה הוא מסביר כאן, ששבעת הימים

חנוכה – המלחמה בקליפת השכחה (הגרועה

מרוח השטות)

[כהמשך לאותו ענין הוא מביא ווארט מהרש"ג על חנוכה, שבא בהמשך חדש כסלו, ומובן שכאן הוא מתייחס אליו כהמשך הענין של י"ט כסלו:] מרש"ג ענין חנוכה להשכיחם תורתך הו"ע דפילוסופי' שישכחו, ואין הכונה שישכחו התורה כ"א את גותן התורה [כמו שמבואר תמיד בדא"ח, שלא רצו להשכיחם תורה, אלא להשכיחם תורתך], שהתורה היא של ה'. תמיד מקשרים זאת לחורבן שנבע מכך "שלא ברכו בתורה תחלה" – ברכת התורה נועדה להזכיר את "גותן התורה" ולהתייחס ממילא לתורה כ"תורתך". מה זה היום? היום זו האקדמיה, שיש בה פקולטה ליהדות וכו', אבל הכל במגמה להשכיח ולנתק מגותן התורה. [וזהו חכ' יוניית] [שמכירה בתורה כחכמה, אך לא כדבר ה'.] כמ"ש בתניא [שהעבודה היא] להעביר רוח השטות והשכחה [הוא רוצה להסביר ש"להשכיחם [תורתך]] הוא עיקר הקושי של הקליפה].

והרבה בחי' שטות ושכחה, פי' רוח שטות המכסה על האהבה המסותרת אבל יודע מאהבתו המסותרת להווי' [רק שהשטות שלו היא שתוך כדי החטא חושב שהוא עדיין

[הלל לשון "יהל אור", האור שיש במדות, כמו שכתוב "לפי שכלו יהולל איש" – המדות הן ה"יהולל איש", לפי העמקת ההתבוננות בשכל, כמבואר בתניא.] נה"י [הודאה שייכת להוד, ובכללות לכל הנה"י שהם מוטבע – עשיה טבעית בלי מוחין או הרגש פנימי, רק מתוך הודעה שלמעלה מטעם ודעת.], ובחנוכה מאיר זה – לבד עשיית המצוה ובשבילה יקבל השכר והגילוי (ש)יהי' לע"ל בנפש [המצוה היא עצמות, אבל השכר הוא בזכות הדעת הפנימית שבמצוה – האהבה המסותרת.]. מרש"ג.

ח. החסידות בארץ ישראל (אות קיז)

קיו. בסוכות רס"ט א' רש"ג צריכים לשמוח שלא נסע אדמוה"ז לא"י [הוא רצה לנסוע עם רמ"מ מויטבסק, אבל הוא אמר לו לחזור על מנת להנהיג את החסידות ברוסיה הלבנה ובכלל.]. שאז לא הי' חסידות בעולם. וא' הר' שלמה לייב [הכוונה לרב אליעזרוב, מחברון.]. מארה"ק אז הי' בא"י חסידות [אם אדמו"ר הזקן היה עולה לארץ, החסידות היתה בארץ ישראל.]. ואמר אד"ש [הרבי הרש"ב שישב שם הגיב:]. איך האב ניט געזעהן דארט קיין חסידים [איני רואה חסידים בארץ ישראל. כלומר, אם אדמו"ר הזקן היה מגיע לארץ לא היתה חסידות בעולם, כי בארץ ישראל אין חסידים.]. וא' עוד אד"ש משיח וועט קומען נאר דארט וואו חסידות וועט זיין [משיח יבוא רק למקום שיש בו חסידות.]. און אויב חסידות וועט ניט זיין דארט וועלין מיר א הין ניט גיין. קיין א"י אויך ניט [אם לא תהיה שם חסידות לא נלך לשם, אפילו לא לארץ ישראל.].

הפגם באחיזת ארץ ישראל בלי החסידות

למה אין בארץ ישראל חסידים? [כמו שאומרים שירושלמים לא יכולים להיות חסידים...] נכון,

ביהדותו וכו' – שהחטא אינו סותר את אהבת ה'., ושכחה ששוכח לגמרי כל אהבה מסותרת [כמו שהבעל שם טוב מסביר על "הסתר אסתיר", הסתר בתוך הסתר, עד שעצם העובדה שנמצאים בחשך ובהסתרה נסתרת, שוכחים לגמרי – שכחה אותיות חשכה. זהו גם המצב של יהודי חילוני, שכלל לא יודע שיש לו נפש אלקית ואהבה מסותרת.]. וגרוע הרבה מאד שאינו שייך כלל לטוב, וכידוע שמכל מצוה כפי עשייתה נברא מלאך. הגם שעושה באבר אחד מ"מ הרי הוא כעושה בכל אבריו, וכשעושה בלי חב"ד, לב כו'. וכן להיפך בעבירה אם עושה כנ"ל היינו בלי התעסקות הדעת איך למלאות תאוות נפשו נברא המלאך ג"כ בלי מוח או לב כו'. [לפי זה הוא מסביר כעת את] ההפרש בין רוח שטות לשכחה: שרוח שטות נכנס בו להעבירה ר"ל אבל עושה בלי לב או מוח [שבהם עדיין יש אהבה מסותרת.], ושכחה ששוכח לגמרי על האהבה מסותרת להוי', ועשיית הרע במוח ולב, המלאך נברא שלם.

וכשגברו חשמונאים כו' קבעום ליו"ט בנר, הלל והוראה [שהוא יסביר שהם כל השיעור קומה, כמו המלאך שנברא שלם.], וזה מאיר בכאז"א בכל דור שלא לשכוח אהבתו המסותרת [והאהבה המסותרת היא כמו הדעת שצריכה להיות בפנימיות כל המצוות-האיברים – לכן הוא מביא זאת בהמשך לווארט הראשון על י"ט כסלו.].

נר, הלל והוראה

וא"ל שג' ענינים נר הלל והוראה הם חב"ד [הנר מאיר אור, שהוא מוחין. באריז"ל הכוונה של נר היא הוי'-אהי', הוי'-אלהים, הוי'-אד', שם הוי' ב"ה, פנימיות המוחין, עם כל אחד מג' שמות אהי' אלהים אד' שבסוד בת"ס.], חג"ת

נכון גם, כמו שאמרו קודם, שבארץ ישראל לא היתה את התשתית של החסידות מהבעל שם טוב והמגיד ממעזריטש. כדי שתהיה חסידות בארץ ישראל צריך להכין את התשתית של היהודים הפשוטים, של ההתלהבות של החסידות, לפני תורת החסידות. קשור גם למה שאנחנו מדברים היום שהחסידות בארץ קשורה דווקא לכך שאנו ב"דור העשירי" לבעל שם טוב – צריך להתחיל את החסידות מהבעל שם טוב.

לחבר את החסידות וארץ ישראל

[ניגנו ניגון]. איך קוראים לזה שיש שני דברים שההתקשרות לאחד מפריעה להתקשרות לשני, שמתחרים זה עם זה? [צרות]. – כאן נראה שארץ ישראל והחסידות הן צרות זו לזו. הרבי הרש"ב אומר, משהו שפשוט לכל חסיד, שאצלו החסידות היא העיקר ורק אם יש חסידות הוא יבוא לשם. אם אין את קדושת הר הבית אז כבר אין 'צרות' – אפשר להתקשר לגמרי לרבי, להתקשר למשיח, ואז הוא יגיד לעלות להר הבית ולפנות אותו מהטומאה ולבנות שם את בית המקדש והכל יהי בסדר, כי הכל בא מהכח של הרבי, הכל עם חסידות. [אפשר לסמוך היום על הראב"ד להלכה?] עד שהסנהדרין לא יפסקו ככה – לא.

[אז כל מה שרוצים את ארץ ישראל או את המשיח וכו' זה רק 'מפני הצווי', כי הרבי רוצה, או שרוצים באמת וקשורים לרבי כי הוא הכי קשור לענינים האלה?] הכל כי הרבי רוצה. אם יש שם רבי – טוב, ואם לא – זה לא מענין אותי. חייב להיות רבי, ועלי לקיים "עשה רצונו כרצונך" ממש, לרצות באמת לאמתו (לא רק "מפני הצווי") מה שהוא רוצה, לצייר ולחיות עם הארץ ישראל שהוא רוצה ועם המשיח שהוא רוצה. הרי הוא המשיח שבדור ואם נזכה הוא יהיה המשיח ממש. והוא ההבדל בין דעת תחתון (הדעת והרצון המוגבל שלי) לדעת עליון (הדעת והרצון של למעלה, ע"ד "ותמנת הוי' יביט"), בין

קשה להם להתקשר לרבי כי יש להם את הכותל, יש להם את קדושת ארץ ישראל – הם פחות מרגישים את הצורך ברבי ובחסידות. [בפשט אפשר להגיד שהכוונה שבארץ ישראל לא פעלו הבעש"ט והמגיד, ולכן לא היתה שם כבר חסידות מראש ואדמו"ר הזקן לא היה מצליח לפעול].

יש כאן משהו מאד יסודי בחסידות, משהו שאפשר להגיד כשה'קנאים' שלנו לא כאן – כל פעם שמדברים על הר הבית, על בית המקדש, מהחברים הכי קרובים אלינו, אם זה בא בלי רבי, בלי "משיח בונה מקדש", בלי חסידות, אני מתכוון.

אנחנו מדברים הרבה על 'בידינו מפתח הגאולה', אבל הרבי הדגיש כל הזמן את הצד הנסי, השמימי, בגאולה – בית המקדש בידי שמים וכו'. בהיאחזות בארץ ישראל בלי חסידות יש בדיקות "כחי ועוצם ידי", ולכן הרבי הדגיש במיוחד את הצד של גאולה בידי שמים.

נגיד קצת אחרת: אמרנו כמה פעמים שהפסק הראשון של הסנהדרין יהיה שהלכה כמו הראב"ד, שאין היום קדושה בהר הבית. למה? גם כי זו הלכה שנאמרה על פי רוח הקדש (ככה הוא כותב שם, שנגלה לו וכו'), וגם כי כך אפשר יהיה להיכנס לשם בפשטות ולנקות את השטח, לבנות את בית המקדש ולקדש אותו מחדש. זו גם ההרגשה הפשוטה כשנמצאים בהר הבית – זה חוש, שאם אין פנימיות אין שום קדושה. הייתי מראשוני העולים להר הבית, יחד עם חמי, עד שהרבי אמר אחרת – זו ההרגשה, שאין שם את הקדושה כעת (אבל יכול להיות שזה בגלל שאני אטום, ולכן לא מרגיש, כמו שלמדנו כאן ברמ"ח אותיות⁷). איך הקב"ה יכול לסבול את ה'שיקוף המשומם' כל כך הרבה זמן, 2000 שנה? כנראה שהוא כבר עזב את המקום, והקדושה כבר בטלה.

⁷ אות צה. נתבאר בשבת פרשת בלק ש"ז.

ואביטה

שפלות של ספרי המוסר לבין שפלות כפי שאנחנו מלמדים (כמבואר במ"א^ה).

[אחרי מנחה הרב הוסיף: עוד לא מתיישב מה שאמרנו? אנחנו אוהבים מאד את ארץ ישראל וגם את הרבי...]

אפשר לתת דימוי פשוט: כעת אנחנו בשבת חזון, שכתוב שמראים לכל יהודי את בית המקדש. אם יש לי בחירה האם ללכת כעת לישון ולראות את בית המקדש או שיראו לי את הרבי ברור שאבחר – כמו כל חסיד – לראות את הרבי (וממילא הייתי רואה, דרך העינים שלו, את בית המקדש כנ"ל).

עוד דבר: חשבתי להוסיף, מה אם משהו היה חצוף והיה שואל את הרבי הרש"ב שאמר ש'למקום שאין בו חסידות לא אלך, אפילו לא לארץ ישראל' – מה היית עושה אם אבא שלך היה אומר לך ללכת לשם? אם זו היתה שליחות? כנראה שקבלת עול כן היתה לו...

בעצם היתה הו"א לרבי המהר"ש לעלות לארץ עם 100 אלף חסידים, אז כן היתה חסידות בא"י – "ובא לציון גואל".

^ה ראה שיעור ב' כסלו ע"ח.

דבר יום ביומו – פרשת וישלח

נוקבים ב"אותיות קצרות" אבל ללא הסברה רחבה שמיישבת את הדברים בשכל ובלב ומעניקה כלים מעשיים ליישם אותם. כך אפשר "לשרוף את העולם". אנשים מיושבים בדעתם, השייכים ל"עולם התיקון", נרתעים מאמירות קיצוניות כאלה, ובצדק... אבל האמת היא שאנחנו לא מוותרים על אותם פכים קטנים, על העוצמות התקיפות של עולם התוהו, בלעדיהם חסר לנו משהו מאד חשוב.

בסופו של דבר, התכלית היא שיהיו "אורות של תוהו בכלים של תיקון". ודוקא אז זוכה יעקב לשם ישראל. וגם בגימטריא: **יעקב ועוד פכים קטנים = ישראל**.
[לפי שיעור ט' כסלו תשע"ב]

פרשת וישלח יום שלישי – רגל שמאל

יעקב אבינו יצא מהמאבק עם המלאך כשהוא צולע על ירכו, ואז זרחה השמש לרפאותו. המקובלים אומרים שהפגיעה היתה ברגל שמאל של יעקב אבינו, והוא המקום המועד ביותר לפגיעה. פגיעה זו השאירה רושם עמוק בנפשו של יעקב, והצליעה שלו היא שורש הגלות הדומה ללילה. בגלות אנחנו צולעים במקום ללכת כראוי.

במערכת הספירות, רגל שמאל מייצגת את ספירת ההוד. במערכות הפיזיולוגיות של גוף האדם, ספירת ההוד היא כנגד המערכת החיסונית. כאשר יש בעיה במערכת החיסון, פירוש הדבר שההוד נפגע, כמו שנאמר "הודי נהפך עלי למשחית". הפגם במערכת החיסונית הוא כשהגוף אינו מבחין בין תאים טובים – "יעקב" – לתאים מזיקים – "עשו".

דוגמה אקטואלית לפגם במערכת החיסון הציבורית היא בנוגע לצה"ל שאמור להלחם באויב ולהגן על עם ישראל. והנה למרבה הצער, מצד אחד מהססים להגדיר מיהו האויב ולפגוע

פרשת וישלח יום ראשון – קטנתי

יעקב אבינו אומר בתפלתו "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת". בכל חסד שהקב"ה עושה אתי, ככל שאני מרגיש יותר את קרבתו, כך אני מרגיש יותר ויותר קטן. שהרי "כולא קמיה כלא חשיב" – הכל נחשב כאין ואפס בפני הקב"ה, וככל שמרגישים יותר קרובים אליו כך מרגישים את קטנותנו. זו תכונה עצמית מיוחדת שלנו, בני ישראל. כמו שנאמר "כי אתם המעט מכל העמים", ופירשו חז"ל "שממעטים את עצמכם". באמירה הזו של יעקב אבינו, הוא מבטל לגמרי כל התפארות עצמית שלילית, וכך הוא נעשה 'מרכבה' למדת התפארת האלוקית. אכן, זו המדה המיוחדת של יעקב אבינו, "תפארת ישראל".

והנה רמז חשובני יפה: **ישראל (541)** הוא הנקודה האמצעית של **תפארת (1081)**.

פרשת וישלח יום שני – פכים קטנים

"וַיִּוְתֶר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר". חז"ל מפרשים שלאחר שיעקב העביר את כל אנשיו ורכושו לעבר השני של הנחל, הוא נזכר ששכח "פכים קטנים" וחזר לקחתם.

מה הסוד של הפכים הקטנים? יש משהו שנראה קטן אבל מאד חשוב ליעקב. יעקב מסתכן כדי לקחת אותם, ובגללו נכנס למאבק איתנים עם האיש-המלאך, אך זוכה לבסוף לקבל את השם "ישראל".

מוסבר בקבלה שב"עולם התוהו" יש "אורות מרובים וכלים מועטים", עצמה אדירה ללא כלי מתאים להכיל אותה. המושג "פכים קטנים" רומז לאותם "כלים מועטים" עם אורות מרובים. והנה דוגמה לדבר בתוך עולם התורה: יש אנשים שאומרים 'ווארטים' מאד חריפים, דברי אמת

בתוכם את התכלית. כך למשל אומרים המקובלים שבתוך הנפש הירודה של שכם בן חמור היה חבוי ניצוץ קדוש שהשתחרר והגיע למקומו (כמובא בפירוש אור החיים הקדוש).

והנה "ותצא דינה בת לאה" ראשי תבות לבדו (מהסוף להתחלה). המלה הזו כבר מוכרת לנו מהפרשה: "ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו", ועוד לפני כן קראנו "עדר עדר לבדו" (במתנת יעקב לעשו). ליעקב אבינו יש בדידות קיומית חיובית, איש האמונה הבודד, וגם אנחנו "עם לבדד ישכון".

כדי לעמוד על משמעות המלה, עלינו להתחיל מההופעה הראשונה שלה בתורה: "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו". האדם צריך לצאת מה"לבדו" השלילי ולמצוא את זיווגו. גם דינה היתה צריכה למצוא את זיווגה, לצאת מהבידודות, אבל העלילה שהתרחשה הביאה את הזיווג הלא-מתאים. ובכל זאת, גם המעשה הזה מביא בסוף לגילוי ה"לבדו" החיובי של יעקב. זו הברכה שלנו בסוף התורה "וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב" – אנחנו לבד עם ה', אין עוד מלבדו ולא צריך כלום מלבדו. [מהתועדות י"ב כסלו תשע"ג]

פרשת וישלח יום שישי – מגדל עדר

לאחר מות רחל אמנו וקבורתה בבית לחם, הגיע יעקב אבינו למקום ושמו "מגדל עדר". למגדל עדר יש משמעות משיחית מובהקת, כמו שעולה מנבואת מיכה "וְיִצְחָק מִגְדַּל עֶדֶר עֹפֵל בַּת צִיּוֹן עֲדִיף תֵּאֲתָה וּבָאָה הַמְּמַשְׁלָה הָרִאשֹׁנָה מִמְּלֶכֶת לְבַת יְרוּשָׁלַם" – כאן "מגדל עדר" מכוון למלך המשיח או לירושלים ובית המקדש (כמובא במפרשים על אתר). גם על הפסוקים שלנו נאמר במדרש שיעקב הגיע למקום שממנו עתיד

בו כראוי, ומצד שני הצבא נשלח לגרש יהודים הנאחזים בנחלת אבותינו. גם הפגמים בצניעות שישנם בצבא פוגעים קשה במערכת החיסון שלנו.

יהי רצון שתזרח לנו השמש שתרפא אותנו מהצלעה.

[רפואה שלמה עמ' 112]

פרשת וישלח יום רביעי – לאט

יעקב אומר לעשו "וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִשִּׁי... עַד אֲשֶׁר אָבֹא אֶל אֲדֹנָי שְׁעִירָה". יעקב הולך לאט כי בדרך התיקון שלו יש צורך לעסוק בהרבה בירורים ארוכים, לצעוד בסבלנות ויסודיות, בלי חפזון וקפיצות.

אמנם המפגש בין יעקב לעשו הוא לאחר שהמלאך קרא ליעקב 'ישראל'. אבל הקב"ה עדיין לא שינה את שמו של יעקב, עד שהגיע לבית אל (בהמשך הפרשה). אם כן, יעקב עצמו נתון בתהליך של שינוי, הוא מתחיל להיות ישראל, ועדיין לא ישראל גמור, וחש שהשינוי הזה צריך להיות באטיות יחסית.

והנה הביטוי אֶתְנַהֲלָה לְאִשִּׁי שוה בגימטריא ישראל. אתנהלה לאטי עד שאהיה ישראל. [התועדות כ"ח חשון תשע"ג]

פרשת וישלח יום חמישי – תיקון דינה

"וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה אֲשֶׁר יִלְדָה לְיַעֲקֹב לְרֵאוֹת בְּבָנוֹת הָאֲרָץ", כך מתחיל הסיפור הקשה שהתרחש בשכם. אבל דווקא בסיפור הקשה הזה יש בירור מאד נסתר ועמוק, שלא יכול לבוא אלא במעשה נורא של אונס. על דברים כאלה נאמר "נורא עלילה על בני אדם" – הקב"ה מגלגל את הבירורים והתיקונים בדרך של "עלילה", משתמש בנפילות ובקשיים שלנו כדי לקדם

היהודי. ראובן אמנם חטא, אבל התורה מעידה מיד "ויהיו בני יעקב שנים עשר" – כל העדר שלם ומוכן לגאולה במגדל עדר.

דרך אגב, בכ"ח טבת תרפ"ז הוקם הישוב "מגדל עדר" בין ירושלים לחברון, מדרום לבית לחם, באזור גוש עציון של היום. המתיישבים היו אנשים יראי שמים מתושבי ירושלים, וזקני חברון אמרו להם שמסורת בידם שאדמתם היא במקום העיר מגדל עדר. הישוב נעזב לאחר פרעות תרפ"ט, אבל בדור האחרון שמו ניתן מחדש לישוב הידוע כיום בשם "בת עין".

[י"ז מנחם אב תשע"א]

להתגלות מלך המשיח בקץ הימים (תרגום יונתן).

מגדל עדר פירושו המקום שמכנס את עדר הצאן – כמו אחדות עם ישראל במלכות המשיח ובירושלים הבנויה. והנה, הכח המאחד את הבנים הוא רחל אמנו, היוצאת על קברה ומתפללת "על בניה כי איננו" ובזכותה "שבו בנים לגבולם" – רחל מגדלת את העדר. מכאן שמצות כבוד אם נוגעת במיוחד לגאולה, ביאת המשיח ובניין המקדש. לכן לאחר מות רחל מגיע יעקב למגדל עדר, למלא את מקומה החסר, ושם נעשה החטא של ראובן שתבע את כבוד לאה אמו – הכל סביב הברור על כבוד האם בבית

לזכות
ר' אליעזר בן ניצה גל
לנדאו
לרגל הגיעו לגיל חמישים לעצה

לעילוי נשמת
ר' חונע אלחנן בן אברהם ע"ה
זינגר
נלב"ע כ"ד כסלו תשכ"ב